



PROGRAM REWITALIZACJI GMINY PIEKOSZÓW NA LATA
2017-2023

Piekoszków, wrzesień 2017r. |

Spis treści

1.	Wprowadzenie i metodologia pracy.....	4
1.1.	Wyjaśnienie podstawowych definicji	6
2.	Nawiązanie do dokumentów strategiczno-programowych.....	6
2.1.	Poziom europejski	7
2.2.	Poziom krajowy	7
2.3.	Poziom regionalny i subregionalny	9
2.4.	Poziom lokalny	10
3.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych	11
3.1.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	11
3.1.1.	Położenie w przestrzeni geograficznej	11
3.1.2.	Rys historyczny.....	16
3.1.3.	Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	17
3.2.	Sfera środowiskowa	19
3.2.1.	Klimat.....	19
3.2.2.	Powietrze atmosferyczne	19
3.2.3.	Gleby.....	22
3.2.4.	Stosunki wodne.....	22
3.2.5.	Lesistość.....	23
3.2.6.	Ochrona przyrody.....	23
3.2.7.	Negatywne zjawiska w sferze ochrony środowiska	36
3.3.	Sfera techniczna	38
3.3.1.	Warunki i zasoby mieszkaniowe w tym dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	39
3.3.2.	Gospodarka odpadami	41
3.3.3.	Negatywne zjawiska w sferze technicznej.....	41

3.4.	Sfera gospodarcza	42
3.4.1.	Lokalny rynek pracy.....	43
3.4.2.	Bezrobocie	48
3.4.3.	Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej.....	51
3.5.	Sfera społeczna	51
3.5.1.	Demografia	51
3.5.2.	Edukacja.....	58
3.5.3.	Pomoc społeczna.....	63
3.5.4.	Przemoc w rodzinie	69
3.5.5.	Bezpieczeństwo wewnętrzne	72
3.5.6.	Społeczeństwo obywatelskie	75
3.5.7.	Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych	80
3.6.	Analiza SWOT	81
4.	Założenia Programu Rewitalizacji.....	84
4.1.	Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego	85
4.2.	Charakterystyka obszaru zdegradowanego.....	88
4.3.	Wyznaczenie obszaru do rewitalizacji oraz jego zasięg przestrzenny	90
4.3.1.	Podobszar 1: sołectwo Piekoszów	92
4.3.2.	Podobszar 2: sołectwo Jaworznia	95
4.4.	Opis wizji stanu Gminy Piekoszów, celów rewitalizacji oraz kierunków działań.....	96
5.	Wykaz podstawowych projektów rewitalizacyjnych.....	98
6.	Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	112
7.	Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych	114
7.1.	Komplementarność przestrzenna	115
7.2.	Komplementarność problemowa	116
7.3.	Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	117

7.4.	Komplementarność międzyokresowa	117
7.5.	Komplementarność źródeł finansowania	117
8.	Zarządzanie Programem	118
8.1.	Operator rewitalizacji, kompetencje, zadania oraz odpowiedzialność	118
8.2.	Sposób współpracy z partnerami	119
8.3.	Aktualizacja Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów	120
8.4.	Monitoring	120
8.5.	Przejrzystość i odpowiedzialność publiczna za wdrożenie Programu Rewitalizacji	121
9.	Plan finansowy Programu Rewitalizacji	121
10.	Analiza ryzyka	123
11.	Analiza oddziaływania na środowisko	125
12.	Konsultacje społeczne	125
	Spis Rycin	128
	Spis Tabel	129
	Spis Fotografii	130

1. Wprowadzenie i metodologia pracy

Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 to opracowany zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Zadaniem postawionym przed Programem jest uporządkowanie oraz wskazanie kierunków i rozwiązań zmierzających do wyprowadzenia obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego poprzez stworzenie warunków do jego zrównoważonego rozwoju. Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 stanowi zatem narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Rewitalizacja definiowana jest, jako proces przemian społecznych, ekonomicznych, kulturowych, środowiskowych i przestrzennych w zdegradowanych miejscowościach przyczyniający się do poprawy, jakości życia mieszkańców, stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Celem opracowania i wdrożenia programów rewitalizacji jest zatem pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego w szczególności osób niepełnosprawnych.

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na niekorzystne, zachodzące na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza przemiany społeczno-gospodarcze, które zostały wywołane między innymi procesem transformacji ustrojowej oraz globalizacji. Pierwotnie było to narzędzie skierowane dla środowisk miejskich, jednak z biegiem lat zaczęły z niego korzystać również gminy miejsko-wiejskie oraz wiejskie w odniesieniu do swojego obszaru zurbanizowanego, który w wyniku zachodzących przemian utracił przynajmniej częściowo swoją pierwotną funkcję i przeznaczenie.

Wyjściem dla niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej jest kompleksowe oraz horyzontalne planowanie działań obejmujących swoim zasięgiem sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową. Działania te powinny stanowić odpowiedź na indywidualny zestaw już zidentyfikowanych problemów, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gminy. Rewitalizacja jest więc również działaniem

zakładającym optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego potencjałów.

Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 został opracowany zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 zatwierdzonymi przez Ministerstwo Rozwoju i Infrastruktury w dniu 3 lipca 2015 roku. Jest to podstawowe narzędzie tworzące ramy operacyjne oraz płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych na terenie Gminy Piekoszów. Program stanowi wieloletni plan działań zmierzających do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju. Podstawą do wsparcia obszaru zdegradowanego instrumentami i narzędziami dedykowanymi rewitalizacji stanowi wpisanie go do Programu Rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 został przygotowany przez ekspertów Świątokrzyskiego Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej z wykorzystaniem metodologii analityczno-badawczej z częściami opisowymi. Pozwoliło to na wykorzystanie danych zastanych oraz zweryfikowanie ich w procesie partycypacji społecznej. Dzięki zastosowaniu wymienionej metodologii przy opracowywaniu poszczególnych elementów dokumentu wzięto pod uwagę wskaźniki jakościowe oraz ilościowe. Podstawą do pracy nad Programem Rewitalizacji była przeprowadzona dogłębna diagnoza całego obszaru Gminy Piekoszów z wykorzystaniem ogólnie dostępnych danych statystycznych, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Piekoszów na lata 2015-2020 oraz innych dokumentów strategicznych i planistycznych właściwych dla powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego oraz kraju. Pozwoliło to na wstępne sprecyzowanie problemów kluczowych oraz potrzeb występujących na terenie Gminy Piekoszów. Rozwiązanie tych problemów oraz złagodzenie ich skutków będzie stanowić cel do osiągnięcia. W celu najlepszego usystematyzowania danych zawartych w dokumencie, diagnoza została podzielona na 5 sfer:

1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna
2. Sfera środowiskowa
3. Sfera techniczna
4. Sfera gospodarcza

5. Sfera społeczna

Zastosowanie powyższego podejścia umożliwi osobom korzystającym z Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszków na lata 2017-2023 do sprawniejszego poruszania się po dokumencie, dzięki zrozumieniu powiązań między zdiagnozowanymi problemami a działaniami podjętymi w celu ich zniwelowania.

1.1. Wyjaśnienie podstawowych definicji

Stan kryzysowy jest to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

Obszarem zdegradowanym jest obszar, który znajduje się w stanie kryzysowym z powodu nagromadzenia negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, wysokiego wskaźnika bezrobocia, przestępczości, ubóstwa, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym i publicznym oraz co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji stanowi całość lub część obszaru zdegradowanego, wyróżniający się szczególną koncentracją negatywnych wymienionych powyżej zjawisk, na którym z uwagi na kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy prowadzona jest rewitalizacja. Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz suma mieszkańców objętych obszarem rewitalizacji nie może przekraczać 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar może zostać podzielony na podobszary w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

2. Nawiązanie do dokumentów strategiczno-programowych

Program Rewitalizacji Gminy Piekoszków na lata 2017-2023 w swoich założeniach odnosi się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców obszarów zdegradowanych. Program uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami wpływa

na efektywność procesu rewitalizacji, dlatego dalsza część rozdziału zawiera powiązania Programu Rewitalizacji z dokumentami strategiczno-programowymi.

2.1. Poziom europejski

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia „Europa 2020” jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Ma ona na celu skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi. Działania zawarte w Programie Rewitalizacji wpisują się w trzy spośród pięciu celów głównych:

- Zatrudnienie
- Edukacja
- Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2.2. Poziom krajowy

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 roku. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie, jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej. Założeniem strategii jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 jest zgodny z następującymi celami w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;

- Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Kapitał Ludzki;
- Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny
- Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju, Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy, jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i gospodarczą.

- Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego.
- Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.
- Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluceniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Program Rewitalizacji Gminy Piekoszków na lata 2017-2023 jest zgodny z:

- Celem głównym: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju –wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym
- Celem 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020

Dokument wyznacza główne kierunki rozwoju makroregionu i stanowi podstawę do programowania działań rozwojowych w ramach nowych programów operacyjnych na lata 2014-2020. W związku z opóźnieniami społeczno-gospodarczymi Polska Wschodnia wymaga podejmowania dodatkowych działań, mających na celu zdyktalizowanie wzrostu gospodarczego regionu. Cele strategiczne komplementarne z Programem Rewitalizacji Gminy Pikošów na lata 2017-2023 to:

- Cel strategiczny 1: Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego
- Cel strategiczny 2: Budowanie społeczeństwa informacyjnego opartego na wiedzy
- Cel strategiczny 3: Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP.

2.3. Poziom regionalny i subregionalny

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Strategia rozwoju województwa jest nadrzędnym dokumentem wyznaczającym cele i główne kierunki rozwoju regionu. Misją dokumentu jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Strategia Rozwoju Województwa koncentruje się na:

- poprawieniu infrastruktury regionalnej,
- kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu,
- budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki,
- rozwoju obszarów wiejskich,
- ekologicznych aspektach rozwoju regionu.

Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020

W marcu 2017 roku uchwałą Nr XXIV/16/2017 Rady Powiatu w Kielcach została przyjęta Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020, która stanowi aktualizację Strategii uchwalonej 30 marca 2010 roku. Wizja powiatu kieleckiego stanowi, że będzie to miejsce atrakcyjne do zamieszkania, pracy, z zrewitalizowaną i funkcjonalnie zagospodarowaną przestrzenią publiczną. Dynamicznie rozwijająca się gospodarka wraz z efektywnym system edukacji przyczyni się integracji społecznej z niskim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Misja strategii to: „Tworzenie lepszych warunków do życia, rozwoju i wypoczynku dla: mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, rolników i turystów – poprzez poprawę dostępu do infrastruktury, pełne wykorzystanie zasobów i szans rozwojowych, rewitalizację i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznej, podniesienie poziomu oświaty i ochrony zdrowia, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i ograniczanie negatywnych zjawisk wykluczenia społecznego, a także rozwój przedsiębiorczości i sektora rolnego, przy zachowaniu walorów przyrodniczych oraz integracji społeczności lokalnej z udziałem samorządu kierującego się zasadami współdziałania i partnerstwa”.

2.4. Poziom lokalny

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Piekoszów na lata 2015-2020

Celem głównym Strategii jest podejmowanie działań profilaktycznych wspomagających prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Wśród celów szczegółowych znajdują się:

- Edukacja i rozwój zasobów ludzkich;
- Zdrowe społeczeństwo (profilaktyka, opieka medyczna, terapia);
- Organizacja czasu wolnego dla mieszkańców;
- Efektywna pomoc dla osób w trudnej sytuacji (ubogich, chorych, niepełnosprawnych);
- Przeciwdziałanie uzależnieniom i pomoc dla osób z takimi problemami w ramach działania GKRPA oraz działań związanych z procedurą Niebieskiej Karty;
- Zapobieganie występowaniu zjawisk dysfunkcyjnych oraz destrukcyjnych wśród społeczności gminnej;

- Integracja zjawiska lokalnego;
- Profesjonalna pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych;
- Przeciwdziałanie trudnościom opiekuńczo-wychowawczym w rodzinie poprzez działania asystenta rodziny;
- Promowanie wielodzietnego modelu rodziny poprzez Kartę Dużej Rodziny

Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 w swoich założeniach jest zgodny z działaniami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Piekoszów

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele i kierunki działań w zakresie poprawy ochrony powietrza, efektywności energetycznej, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym również gazów cieplarnianych. Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 jest zgodny z działaniami zawartymi w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Piekoszów. Głównym celem Gminy Piekoszów zawartym w Planie jest dalszy rozwój gospodarczy przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości środowiska naturalnego.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Piekoszów została podzielona na pięć podstawowych części:

1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna
2. Sfera środowiskowa
3. Sfera techniczna
4. Sfera gospodarcza
5. Sfera społeczna

3.1. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

3.1.1. Położenie w przestrzeni geograficznej

Piekoszów to siedziba gminy wiejskiej leżącej w granicach powiatu kieleckiego w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Gmina położona jest

w bezpośrednim sąsiedztwie Kielc – stolicy województwa świętokrzyskiego. Gmina sąsiaduje administracyjnie z następującymi gminami: Kielce, Chęciny, Sitkówka-Nowiny, Łopuszno, Strawczyn, Miedziana Góra, Małogoszcz. Położenie Gminy Piekoszów na tle powiatu kieleckiego i województwa świętokrzyskiego przedstawia poniższa rycina.

Rycina 1. Gmina Piekoszów na tle powiatu, województwa oraz kraju



Źródło: opracowanie własne.

Pod względem administracyjnym Gmina zajmuje powierzchnię niemal 103 km² (10297 ha), co stanowi 4,6% powierzchni powiatu kieleckiego oraz 0,9% powierzchni całego województwa. W skład Gminy wchodzi 21 sołectw, tj.: Bławatków (112 ha), Brynica (731,5 ha), Gałęzice (645,1 ha), Górki Szczukowskie (249,3 ha), Janów (77,5 ha), Jaworznia (568,8 ha), Jeżynów (365 ha), Lesica (228,3 ha), Łosień (315,6 ha), Łosienek (653,0 ha), Łubno (412,8 ha), Micigózd (844,5 ha), Piekoszów (844,4 ha), Podzamcze (247,3 ha), Rykoszyn (1010,3 ha), Skalka (270,2 ha), Szczukowice (573,8 ha), Wesoła (350,2 ha), Wincentów (606,4 ha), Łaziska (139,8 ha) oraz Zajączków (1050,8 ha). Zachodnia część Gminy ma charakter wiejski, natomiast wschodnia, szczególnie miejscowość Piekoszów, posiada charakter podmiejski.

Pod względem dostępności transportowej, Gmina Piekoszków posiada relatywnie dobrze rozwiniętą sieć dróg kołowych. Podstawowy szkielet komunikacyjny stanowią: droga wojewódzka 761 Kielce-Białogon-Piekoszków (5,372 km w granicach gminy) oraz droga wojewódzka 786 Kielce-Ruda Strawczyńska-Łopuszno (9,974 km). Przez wschodni fragment Gminy, na odcinku 3,64 km przebiega droga o znaczeniu ponadregionalnym – S7 relacji Gdańsk-Kielce-Kraków-Chyżne. Drogową siatkę komunikacyjną uzupełniają 12 dróg powiatowych o łącznej długości 59,2 km oraz 10 dróg gminnych o długości 30,86 km. Gmina posiada również gęstą sieć dróg o charakterze wewnętrznym, w tym drogi polne i leśne, pełniących rolę dojazdu do mniejszych skupisk zabudowy lub łącznika z innymi drogami. Przez Gminę Piekoszków przebiega również linia kolejowa relacji Kielce-Częstochowa o długości ok. 16 km¹. Na trasie zlokalizowane są stacje-przystanki kolejowe st. Piekoszków, st. Rykoszyn, st. Górki Szczukowskie, st. Wierna Rzeka. Ze stacji w Górkach Szczukowskich do stacji w Sitkówka-Nowiny prowadzi jednotorowa, zelektryfikowana łącznica kolejowa przechodząca przez wschodnią część gminy na długości ok. 2.4 km. Układ kolejowy gminy uzupełniają bocznice kolejowe: ze stacji Piekoszków do byłych KZWP Jaworznia o długości ok. 4.6 km, oraz ze stacji Rykoszyn do KZWP Miedzianka o długości ok. 2.5 km².

Pod względem rodzaju użytkowania ziemi, największy udział posiadają użytki rolne, które zajmują ok. 69,97% całkowitego terenu Gminy (Tab. 1). Największy udział w użytkach rolnych mają grunty orne (46,47% ogółu użytków rolnych). W strukturze użytków rolnych dominują gospodarstwa rolne o wielkości od 1 do 5 ha (65%) oraz poniżej 1 ha (23%). Udział gospodarstw o powierzchni między 5 a 10 ha wynosi około 10%. Gospodarstwa do 15 ha stanowią tylko 1% ogółu gospodarstw, tak samo jak gospodarstwa powyżej tej wartości. Gospodarstwa rolne są silnie rozdrobnione, zaś rolnictwo nie stanowi jedyne źródła utrzymania mieszkańców. Kolejną, w zakresie wielkości zajmowanej powierzchni, formą użytkowania ziemi w Gminie są grunty leśne stanowiące ok. 16% jej terytorium. W dalszej kolejności plasują się grunty zurbanizowane, które zajmują ok. 8,8% powierzchni Gminy. Niski udział w strukturze użytkowania ziemi zajmują natomiast nieużytki i grunty znajdujące się pod wodami, tj. odpowiednio 1,0% i 0,24% terenu Gminy.

¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Piekoszków, Kraków 2016, s. 12.

² *Ibidem*, s. 68.

Tabela 1. Struktura użytkowania ziemi na terenie Gminy Piekoszków w 2015 r.

struktura użytkowania ziemi	powierzchnia w [ha]	powierzchnia [%]
użytki rolne, w tym:	7 205	69,97
grunty orne	4 785	46,47
sady	43	0,42
łąki trwałe	1 417	13,76
pastwiska trwałe	621	6,03
grunty rolne zabudowane	307	2,98
grunty pod rowami	32	0,31
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione:	2 059	20,00
lasy	1 640	15,93
grunty zadrzewione i zakrzewione	419	4,07
grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	905	8,79
tereny rekreacji i wypoczynku	5	0,05
tereny komunikacyjne (drogi kołowe i kolej)	427	4,15
tereny przemysłowe	53	0,51
tereny mieszkaniowe	207	2,01
inne tereny zabudowane	34	0,33
tereny zurbanizowane niezabudowane	24	0,23
użytki kopalne	155	1,51
grunty pod wodami	25	0,24
nieużytki	103	1,00
ogółem	10 297	100,00

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych BDL GUS 2015

W strukturze gruntów zurbanizowanych największą powierzchnię zajmują tereny komunikacyjne, które stanowią niemal połowę ogółu gruntów zurbanizowanych w Gminie. O wiele mniejszy udział w kształtowaniu zurbanizowanej przestrzeni posiadają tereny mieszkaniowe oraz użytki kopalne. Znikomy udział w strukturze gruntów zurbanizowanych obserwowany jest natomiast dla terenów przemysłowych, innych terenów zabudowanych oraz terenów rekreacji i wypoczynku.

Pod względem geograficznym, Gmina obejmuje fragmenty dwóch mezoregionów fizyczno-geograficznych Polski, należących do makroregionu Wyżyny Małopolskiej, tj. Wzgórza Łopuszańskie oraz Góry Świętokrzyskie. Położenie Gminy na styku dwóch odrębnych jednostek strukturalnych znajduje swoje odzwierciedlenie w rzeźbie terenu. Część zachodnia Gminy w obrębie Padołu Strawczyńskiego charakteryzuje się rzeźbą łagodną,

z różnicami wzniesień od 5-25 m, z łagodnym nachyleniem zboczy. Cechą charakterystyczną w części południowo- zachodniej jest pagórkowata rzeźba terenu z kopulastymi pagórami, garbami rozwiniętymi na wychodniach piaskowców i piaskowcowo – mułowcowo – ilastych skałach wieku dolno jurajskiego. Południową część budują grzbiety i pasma Gór Świętokrzyskich, tj. Grzbiet Gałęzicki z wzniesieniami od 300 m. n.p.m. (w tym wzniesienia Ostrówka 308 m.n.p.m.), Pasma Zgórskie (z Górą Plebańską – 341 m. n.p.m.), Pasma Chęcińskie, Grzbiet Jaworzniański z wzgórzem Moczydło (318 m. n.p.m.) i Masyw Górek Szczukowskich z Machnowicą (229 m. n.p.m.). Wschodnią część Gminy zajmuje Grzbiet Jaworzniański zbudowany z wapieni dewońskich, a środkowo-wschodnią część zajmuje wyerodowana Dolina Białogońska, którą z kierunku północnego na południe przecina rzeka Bobrza (o średniej wysokości 240- 250 m.n.p.m). Najniżej położoną częścią Gminy jest dolina Łośna w okolicy Młynówki, przy granicy z gminą Małogoszcz (wysokość wynosi ok. 225 m.n.m.)³.

Rycina 2. Gmina Piekoszów w ujęciu fizyczno-geograficznym



Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych.

³ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Piekoszów, Kraków 2016, s. 15

3.1.2. Rys historyczny

Początki osadnictwa na terenie Gminy sięgają XI wieku. Miejscowością o najstarszym rodowodzie jest miejscowość Zajączków, która w 1306 roku została podarowana przez późniejszego króla Władysława Łokietka biskupowi krakowskiemu – Janowi Muskacie. Z tego samego roku pochodzi również wzmianka o Gałęzicach, stwierdzająca przynależność tej wsi do zamku w Chęcinach. Jedną z pierwszych wzmianek o miejscowości Piekoszów pochodzi z roku 1337 i dotyczy świętopietrza, czyli opłaty wnoszonej na rzecz papieża przez tutejszą parafię. W okresie tym parafia liczyła 240 mieszkańców. Centralnym punktem Piekoszowa był murowany z kamienia i cegły kościół p.w. św. Jakuba Apostoła. W XVI wieku piekoszowskie posiadłości Hieronima Odrowąża składały się z ośmiu wsi, z centralnym Piekoszowem, gdzie znajdował się dwór i folwark szlachecki. W 1619 roku we władanie Ziemią Piekoszowską wszedł ród Tarłów. To właśnie za czasów panowania Jana Aleksandra Tarły została wybudowana okazała rezydencja (dzisiejsze Podzamcze).

Zgodnie z rejestrem zabytków nieruchomości (stan z dnia 30 października 2016r.) na obszarze Gminy Piekoszów znajdują się następujące nieruchomości podlegające ochronie i opiece nad zabytkami:

1. Piekoszów

- a. Kościół parafialny pod wezwaniem Narodzenia NMP, nr rej.:266 z 16.10.1956 oraz 634 z 28.10.1971;
- b. Cmentarz parafialny., nr rej.:1158 z 09.09.1992

2. Podzamcze Piekoszowskie

- a. Ruina pałacu wraz z terenem w promieniu 100 m od zewnętrznych murów budowli, nr rej.: 40 z 01.08.1947 oraz 266 z 08.05.1971

Innymi zabytkami wartymi zainteresowania z pewnością są:

- Kaplica grobowa Otkiewiczów (Piekoszów);
- Młyn wodny drewniany z XX wieku (Łosień);
- Cmentarz parafialny w Łosieniu;
- Cmentarz parafialny z 1934 roku (Wesoła);
- Kapliczki św. Jana Nepomucena w miejscowościach Łosienek, Jaworznia, Podzamcze.

3.1.3. Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Zgodnie z wytycznymi negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej powinny być rozumiane jako niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich słaba jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych.

Najbogatszym sołectwem w zakresie dostępu do infrastruktury społecznej i technicznej jest z pewnością Piekoszów, na obszarze którego znajduje się między innymi Urząd Gminy. Pomimo tego na jego terenie brakuje miejsc postojowych (zwłaszcza w okolicy Urzędu Gminy oraz Sanktuarium), obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz obiektów sportowych.

Zdjęcie 1. Parking przy ulicy Czarnowskiej w Piekoszowie



Źródło. Archiwum prywatne

Problemem w sferze funkcjonalno-przestrzennej jest również utrudniony dostęp do Sanktuarium dla osób niepełnosprawnych, tym bardziej że znajduje się tu Dom dla niepełnosprawnych. Brakuje tu również przestrzeni z przeznaczeniem na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. Istniejące boisko w Piekoszowie nie spełnia swojej roli, konieczne jest jego przebudowanie oraz adaptacja okolicznej przestrzeni. Wyposażenie Gminy w infrastrukturę

społeczną, biorąc pod uwagę jej charakter wiejski oraz zasoby finansowe można uznać za zadowalające.

Zdjęcie 2. Schody prowadzące do Sanktuarium



Źródło. Archiwum prywatne

Zdjęcie 3. Boisko piłkarskie w Piekoszowie



Źródło. Archiwum prywatne

3.2. Sfera środowiskowa

3.2.1. Klimat

Gmina Piekoszów należy do klimatycznej Krainy Gór Świętokrzyskich, który charakteryzuje się przejściowością pomiędzy klimatem górskim i nizinym. Średnio w roku odnotowuje się ok. 120 dni pogodnych i 140 dni pochmurnych. Średnia temperatura wynosi ok. 7,5°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą ok. 18,0°C, zaś średnia temperatura najzimniejszego miesiąca w roku wynosi -3,5°C. Najwięcej opadów notuje się dla miesięcy letnich – lipiec i sierpień; najmniej dla miesięcy zimowych – styczeń i luty.⁴ Średnie roczne prędkości wiatrów nie przekraczały 2m/s⁵.

3.2.2. Powietrze atmosferyczne

Do powietrza atmosferycznego emitowane są zarówno zanieczyszczenia pochodzenia naturalnego, jak i powstałe na skutek działalności antropogenicznej. Przy czym jako zanieczyszczenie należy rozumieć wprowadzane do dolnej warstwy atmosfery substancje stałe, ciekłe bądź gazowe, w ilościach większych, niż naturalne, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, rośliny i zwierzęta, a także niekorzystnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Ze względu na trwający od wielu dekad silny rozwój cywilizacyjny, w tym rozwój przemysłu, bardzo trudno jest w dzisiejszych czasach znaleźć miejsca, w których powietrze byłoby całkowicie wolne od antropogenicznych zanieczyszczeń powietrza. W Polsce największą ilość zanieczyszczeń powietrza emituje sektor energetyczny (ponad 70% emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych) oraz przemysł cementowo-wapienniczy i chemiczny. Wskutek zaostrzenia prawa ochrony środowiska w ostatnich latach obserwuje się wyraźny spadek wielkości emisji z emitorów przemysłowych. Na zły stan aerosanitarny powietrza wpływa jednak nadal bardzo silnie emisja z sektora bytowo-komunalnego, tzw. „niska emisja”, której źródłem jest przede wszystkim spalanie paliw kopalnych w niewielkich lokalnych kotłowniach oraz paleniskach indywidualnych (domowe instalacje centralnego ogrzewania), które nie są wyposażone w żadne urządzenia filtrujące,

⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piekoszów na lata 2016-2020 z perspektywą do 2025 roku, Piekoszów 2016, s. 14

⁵ Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2016, Kielce 2017, s. 10.

które chroniłyby powietrze przed zanieczyszczeniem. Skala emisji ze wspomnianego źródła jest trudne do określenia. W Gminie Piekoszów, tak jak i w całym województwie świętokrzyskim można zauważyć, że w latach 2015-2016 panujące warunki pogodowe sprzyjały w okresie zimowym występowaniu i kumulacji w przyziemnej części atmosfery zwiększonych stężeń zanieczyszczeń powietrza. Niskie temperatury panujące w miesiącach zimowych spowodowały zwiększenie zużycia paliw energetycznych w celach grzewczych i tym samym wzrost emisji zanieczyszczeń, zwłaszcza pyłów drobnych. Z kolei miesiące letnie, charakteryzujące się wysokimi temperaturami powietrza sprzyjały powstawaniu ozonu⁶.

Monitoring stanu powietrza atmosferycznego zapewnia kontrolę nad jego, jakością i poprawą w rejonach, w których występuje nadmierna emisja zanieczyszczeń. Za pomocą rocznych obserwacji, jakości stanu powietrza można określić strefy nadmiernej emisji, oraz monitorować bezpośrednio źródła zanieczyszczenia. Stan czystości powietrza atmosferycznego w Gminie Piekoszów kształtowany jest nie tylko przez lokalne źródła zanieczyszczeń, ale również przez emitory o zasięgu ponadregionalnym zlokalizowane w oddalonych ośrodkach jak Kielce. Masy powietrza nanoszone nad obszar gminy z tych terenów mogą zawierać znaczne ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, które deponowane są w obrębie poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego na drodze wchłaniania i akumulacji.

W rocznej ocenie jakości powietrza uwzględnia się substancje, dla których w prawie krajowym i w dyrektywach unijnych określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego i ochronę roślin. Oceny jakości powietrza są wykonywane w odniesieniu do obszaru strefy. W celu oceny jakości powietrza na terenie Województwa Świętokrzyskiego, wyznaczono strefy:

- Miasto Kielce
- Strefa świętokrzyska (w której znajduje się Gmina Piekoszów)

Klasyfikację stref wykonano w oparciu o następujące założenia:

⁶ Ibidem s. 10-11.

- Klasa A - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/ docelowego
- Klasa B - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny lecz nie przekracza poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji
- Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy
- Klasa D1 - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu)
- Klasa D2 - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Tabela 2 Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Strefa		KLASA STREFY											
Strefa	Świętokrzyska	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	PM ₁₀	Pb	AS	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}	O ₃
		A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A	C

Źródło. Opracowanie własne na podstawie „Oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2016” Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach.

W klasyfikacji stref dla kryterium ochrony zdrowia Gmina Piekoszów wchodzi w skład strefy świętokrzyskiej. Na podstawie oceny rocznej strefę świętokrzyską określono jako A dla C₆H₆, NO₂, SO₂, CO oraz Pb, As, Cd, Ni w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz PM_{2,5} (poziom dopuszczalny PM_{2,5} w fazie II został określony z kolei na poziomie C1). W wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi, strefę świętokrzyską przyporządkowano do klasy C z uwagi na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM₁₀, poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz poziomu docelowego ozonu.

3.2.3. Gleby

Przeważająca część użytków rolnych Gminy Piekoszków stanowią gleby ubogie o niskiej żyzności. Najwyższą klasą występującą w Gminie jest klasa IIIb i stanowi jedynie 0,5% użytków rolnych. Przeważa kompleks żytni słaby i bardzo słaby; zbożowo-pastewny słaby w klasach bonitacyjnych IVb, V, VI. Wysokość plonów z gleb słabych jest zależna od ilości opadów atmosferycznych oraz ilości i rodzaju nawożenia. Na terenie Gminy Piekoszków około 10% powierzchni użytków położonych na stokach o dużych spadkach podlega słabej erozji.⁷

3.2.4. Stosunki wodne

Gmina Piekoszków położona jest w całości w zlewni rzeki Nidy, która stanowi lewobrzeżny dopływ Wisły. Odwadniana jest przez system rzeczny rzek: Bobrzy, Łososiny oraz Hutki. Na terenie Gminy Piekoszków brak jest zbiorników wodnych. Jedynie w Wincentowie znajdują się jedyne dwa stawy rybne. Z „Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego” wynika, że planowana jest budowa zbiornika „Wierna Rzeka”, który ma być zlokalizowany na granicy gmin: Piekoszków, Łopuszno oraz Strawczyn.

Wody podziemne cechuje bardzo wysoka jakość, dlatego też nadają się do spożycia w stanie bezpośrednim bądź tylko po podstawowym uzdatnianiu. Wody te stanowią główne źródło zaopatrzenia mieszkańców Gminy do celów spożywczych oraz gospodarczych. Na obszar Gminy Piekoszków tylko w niewielkiej części wkraczają dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych: 416 oraz 417.

Wody podziemne tak jak wody powierzchniowe stale podlegają antropopresji. Wśród potencjalnych czynników degradujących, wpływających na ich jakość i zasobność należy wymienić: dzikie wysypiska śmieci, ścieki, możliwość nieumyślnego bądź celowego zanieczyszczenia ujęcia wód, stacje paliw oraz obszary magazynowo - składowe, zwiększenie ruchu samochodowego, nawozy, pestycydy, opad zanieczyszczeń atmosferycznych oraz czynniki naturalne jak np. zalania, powódź itp.).

⁷ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piekoszków na lata 2016-2020 z perspektywą do 2025, Piekoszków 2016, s. 25

3.2.5. Lesistość

Niecałe 16% powierzchni Gminy Piekoszów zajmują lasy, wśród których dominują lasy niepaństwowe (84%). Nad lasami państwowymi pieczę sprawuje Nadleśnictwo Kielce. Ze względu na warunki glebowe, wilgotnościowe i klimatyczne przeważają siedliska ubogie. Gatunkiem dominującym jest sosna zajmująca 87,5% powierzchni lasów, pozostałe to brzoza, olcha, jodła, dąb, osika, wierzba oraz grab⁸.

3.2.6. Ochrona przyrody

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody tj.:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów;
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- zwierząt prowadzących wędrownych tryb życia;
- siedlisk przyrodniczych;
- siedlisk roślin, zwierząt i grzybów zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych;
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt;
- krajobrazu;
- zieleni w miastach i na wsi;
- zadrzewień.

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. wymienia następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,

⁸ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piekoszów na lata 2016-2020 z perspektywą do 2025, Piekoszów 2016, s. 15

- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo - krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie Gminy Piekoszów występują dwa rezerваты przyrody, jeden park krajobrazowy, trzy obszary chronionego krajobrazu, dwa obszary Natura 2000 oraz siedem pomników przyrody. Niemal połowę obszaru Gminy zajmują obszary chronionego krajobrazu, w tym otulina Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Udział poszczególnych form ochrony przyrody w powierzchni Gminy Piekoszów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Formy prawnej ochrony przyrody na terenie Gminy Piekoszów.

Obszar prawnie chroniony	Powierzchnia ha	Udział w powierzchni gminy (%)
Parki narodowe	0	0
Rezerваты przyrody	40,52	0,39
Parki krajobrazowe	2165,00	21,03
Obszary chronionego krajobrazu	4938,52	47,96
Użytki ekologiczne	0	0
Stanowiska dokumentacyjne	0	0
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	0	0
Natura 2000	1168,08	11,34

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach

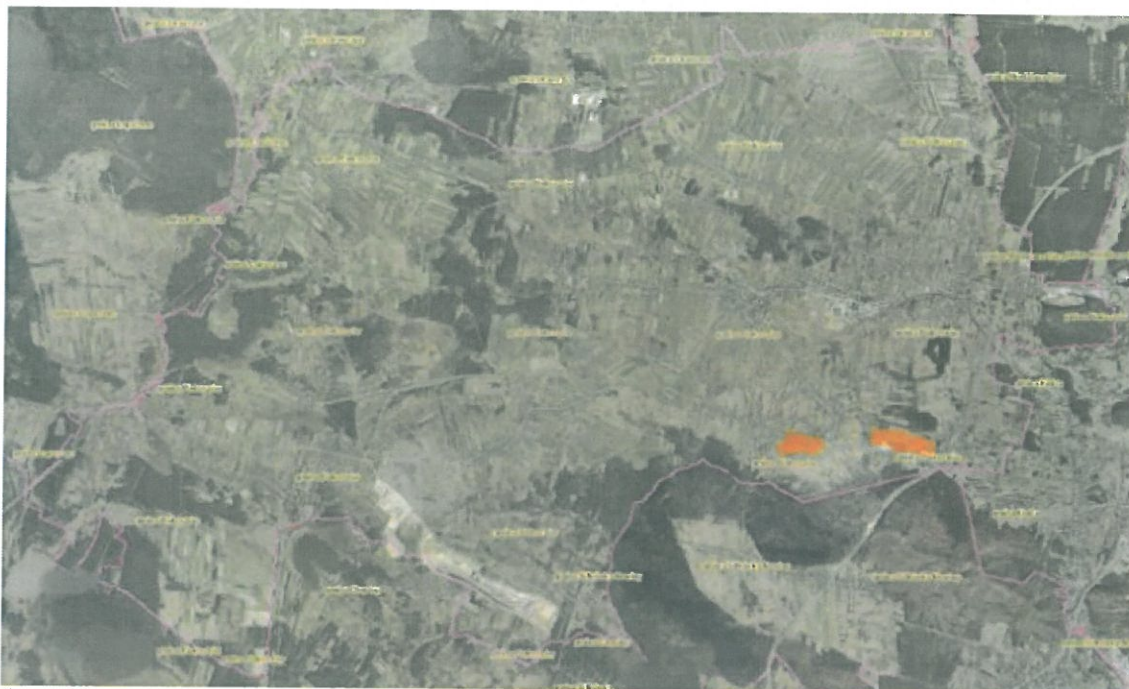
3.2.6.1. Rezerwaty przyrody

Rezerwaty przyrody obejmują zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Jako przedmiot ochrony może być wskazana całość przyrody na terenie rezerwatu lub szczególne jej składniki (fauna, flora, obiekty przyrody nieożywionej).

Rezerwat przyrody Moczydło jest rezerwatem przyrody nieożywionej, położonym w granicach Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje powierzchnię 16,21 ha i leży w bezpośrednim sąsiedztwie wsi Zagórze. Utworzony został w 1995 roku Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (MP nr 33 z 1995, poz. 397). Obowiązującym jest Obwieszczenie Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 15 października 2001r w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 107 poz. 1270). Przedmiotem ochrony jest odosobnione wzgórze Moczydło (318 m n.p.m.) porośnięte krzewami i młodym lasem oraz znajdujące się w jego obrębie trzy nieczynne kamieniołomy.

Rezerwat przyrody Chelesiowa Jama również jest rezerwatem przyrody nieożywionej, utworzonym Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 56 z 1997, poz. 531). Pozostałymi obowiązującymi aktami prawnymi jest Obwieszczenie Woj. Świętokrzyskiego z 5 października 2001 roku (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr. 107 poz. 1270), zm. Rozp. Nr 2/2007 Woj. Święt. z 8 marca 2007 roku (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 46 poz. 724), zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 5 czerwca 2013 roku (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 2375). Rezerwat położony jest w granicach Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego i zajmuje powierzchnię 24,31 ha. Za przedmiot ochrony uznano dwa nieczynne kamieniołomy wgłębno-stokowe, wraz z łączącą je skalną skarpą, mniejszy łomik oraz szczytową część wzniesienia o nazwie Góra Kopaczowa. Dużą wartością rezerwatu jest występująca na jego terenie różnorodność i różnowiekowość zjawisk i form krasu, reprezentowana m.in. przez unikatowy system jaskiń „Chelesiowa Jama – Jaskinia Jaworznicka” o długości ok. 3670 metrów.

Rycina 3. Lokalizacja rezerwatów przyrody w Gminie Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce

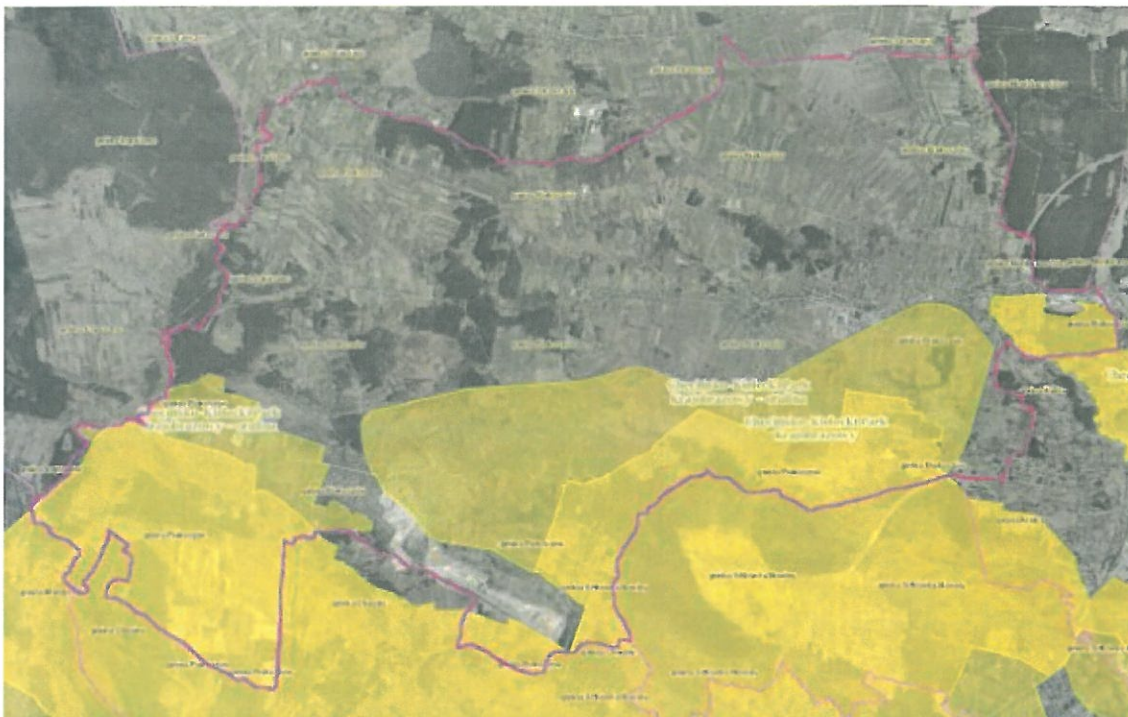
3.2.6.2. Parki krajobrazowe

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy obejmuje obszar południowej części Gminy od Szczukowic po Zajęczków. Powołany został rozporządzeniem wojewody kieleckiego z dnia 2 grudnia 1996 roku. Unikatową wartością parku jest występowanie na niewielkiej powierzchni skały niemal wszystkich okresów geologicznych. Równie wartościowe jest występujące tutaj bogactwo szaty roślinnej (potwierdzona obecność ponad 1000 gatunków roślin). Na obszarze parku można spotkać, choć rzadko, znaczne ostoje dziko żyjących zwierząt. Generalnie znacznie zasobniejsze w przedstawicieli fauny są siedliska leśne oraz wodno-błotne. Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy wraz z jego otuliną wprowadzono Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 83/2005 z dn. 14 lipca 2005 roku. Aktualnie obowiązuje Uchwała Nr XXVI/371/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 września 2016 r.

w sprawie utworzenia Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. Poz. 2914 z dnia 29 września 2016 roku)

Rycina 4. Lokalizacja Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego w Gminie Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce

3.2.6.3. Obszar chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Na terenie Gminy Piekoszów występują trzy obszary chronionego krajobrazu.

Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie Gminy Piekoszów obejmuje jej północno-wschodni kraniec (miejscowości Podzamcze i Brynica). Kompleks leśny w granicach Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zajmują obszary retencyjne o dużych zasobach wód gruntowych stanowiące ekosystem o bogatych i zróżnicowanych zbiorowiskach roślinności łąkowo-bagiennej. Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Kieleckiego Nr 12/95 z dnia 29 września 1995 roku (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 21 poz. 145). Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XIV/200/2015 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 7 września

2015 roku (Dz. Urz. Woj. Świąt. Poz. 2655). Najważniejszą funkcją całego obszaru jest ochrona wód podziemnych w zbiorniku Kielce oraz w zbiorniku Gałęzicko-Bolechowicko-Borkowskim. Niemniej istotnym jest ochrona wód powierzchniowych rzek Lubrzanki, Warkocza, Czarnej Nidy oraz Belnianki.

Rycina 5. Obszary chronionego krajobrazu na tle granic administracyjnych Gminy Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce

Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje powierzchnię 98 287 ha. Prawie 50 % powierzchni zajmują duże kompleksy leśne o charakterze naturalnym, z wielogatunkowymi drzewostanami z przewagą jodły i sosny z domieszką dębu i świerka, buka i grabu. W środkowej i południowej części Obszaru występują łąki wilgotne oraz duże obszary torfowisk niskich oraz przejściowych, rosną tu m. in.: wielosił błękitny, pełnik europejski, zawilec wielokwiatowy, gęsiówka szorstkowłosisista, pomocnik baldaszkowy, wawrzynek wilczczyko. Fauna reprezentowana jest głównie poprzez zwierzynę łowną: dzik, sarna, jeleń. Ptactwo tam występujące to: bocian czarny, łabędź niemy. Obowiązującym aktem prawnym dla ww. formy ochrony przyrody jest Uchwała nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Świąt. poz. 3308).

Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje swoim zasięgiem gminy Chęciny, Małogoszcz, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Sobków oraz Kielce. Podstawą do objęcia tych terenów ochroną jest ich bogactwo ekosystemów oraz duże zróżnicowanie krajobrazu i rzeźby terenu. Dodatkowo obszar ten pełni funkcję korytarzy ekologicznych. Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu jest terenem silnie zurbanizowanym, gdzie lasy zajmują ok 1,4% powierzchni a przeważające użytki rolne aż 56%. Obszar ten został utworzony 17 października 2001 roku Rozporządzeniem Nr 335/2001 Wojewody Świętokrzyskiego (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 108 poz. 1271). Obecnie obowiązującą podstawą prawną jest Uchwała Nr XLIX/877/2014 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 roku w sprawie Chęcińsko-Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. Poz. 3151).

3.2.6.4. Obszary Natura 2000

Głównym celem funkcjonowania sieci Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Dodatkowym jej celem jest ochrona różnorodności biologicznej.

Dolina Bobrzy PLH 260014 (o powierzchni 612,69 ha) jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty został zatwierdzony decyzją Komisji UE w 2011 roku. Ponadto obowiązuje na tym obszarze Zarządzenie RDOŚ w Kielcach z dnia 18.04.2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 (Dz. Urz. Woj. Święt. Poz. 1415 z dnia 22.04.2014 r.) i Zarządzenie RDOŚ w Kielcach z dnia 25.11.2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 (Dz. Urz. Woj. Święt. Poz. 3282 z dn. 02.12.2014 r.). Dolina Bobrzy stanowi ważny korytarz ekologiczny o randze krajowej o bogatych walorach krajobrazowych. Ogółem stwierdzono tu występowanie 13 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących łącznie ponad 37% obszaru. Do najcenniejszych i dobrze zachowanych w skali kraju należą murawy kserotermiczne, łąki o różnym stopniu wilgotności oraz starorzecza. Na różnego typu murawach kserotermicznych występuje wiele rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków. Stwierdzono także wystąpienie dwóch gatunków z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej – dzwonecznika wonnego, notowanego na G. Bruszni, G. Marmurek i G. Stokowej oraz sasanki otwartej podawanej z Góry Bruszni. Ostoja jest niezbędna dla zachowania dwóch wyżej wymienionych gatunków, a zwłaszcza nielicznej, ale

znajdującej się na południowym kresie występowania w Polsce – populacji sasanki otwartej. W wodach Ostoi występują jedne z najlepiej zachowanych i najliczniejszych populacji minoga strumieniowego w woj. świętokrzyskim. Gatunkiem częstym jest koza oraz inne chronione gatunki ryb: strzebla potokowa, kleń, jelec. Znacząca w skali regionu jest populacja ważki trzepli zielonej, zappełniająca lukę geograficzną w występowaniu gatunku na obszarze Gór Świętokrzyskich.

Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie SOO – Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk PLH260041 jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty został zatwierdzony decyzją Komisji UE w 2011 roku. Ponadto obowiązuje na tym obszarze Zarządzenie RDOŚ w Kielcach z dnia 18.04.2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie (Dz. Urz. Woj. Święt. Poz. 1478 z dnia 22.04.2014 r.) i Zarządzenie RDOŚ w Kielcach z dnia 25.11.2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie (Dz. Urz. Woj. Święt. Poz. 3281 z dn. 02.12.2014 r.). Łączna powierzchnia to 8692,98 ha. Ostoja położona jest na Wyżynie Małopolskiej, w południowo – zachodniej części krainy Gór Świętokrzyskich. Teren ten charakteryzuje się występowaniem rozległych dolin rzecznych, otoczonych odkrytymi grzbietami górskimi. Obszar leży w widłach dwóch rzek, Nidy oraz Bobrzy. Urozmaicona rzeźba terenu wraz z występowaniem zjawisk krasowych związanych ze skałami węglanowymi charakteryzuje tą ostoję. Obszar ten ma wyjątkowe walory geologiczne oraz geomorfologiczne. Związane jest to z intensywną eksploatacją surowców skalnych w przeszłości i odsłonięciem wyjątkowych walorów przyrody nieożywionej. Na terenie tym występują skały z prawie wszystkich okresów geologicznych, od kambru (paleozoik) po holocen (kenozoik). Z cennych gatunków zwierząt spotkać tu można ssaki takie jak popielice, wydrę, bobra, liczne gatunki nietoperzy w tym mopka, nocka dużego, czy nocka Bechsteina. Spotkać tu można również gatunki leśne ptaków jak również te związane z dolinami rzeczными i ludzkimi osiedlami, wśród nich takie gatunki jak: zimorodek, orlik krzykliwy, bąk, bączek, bocian czarny, derkacz, łabędź krzykliwy, muchołówka mała, trzmielojad, puszczyk uralski, jarzębatka. Jaskinie są miejscem zimowania wielu gatunków nietoperzy – spośród których najcenniejsze są zimowiska mopka, nocka Bechsteina i nocka dużego.

Rycina 6. Obszary Natura 2000 w granicach administracyjnych Gminy Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Kielce

3.2.6.5. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenie Gminy Piekoszów znajduje się 7 pomników przyrody.

Tabela 4. Pomniki przyrody na terenie Gminy Piekoszów

Lp.	nr w rej. RDOŚ	Nazwa	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Opis pomnika przyrody	Miejscowość
1	144	Odslonięcie geologiczne	1987-10-02	<p>1) Zarządzenie Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego z dnia 2 października 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz.Urz.Woj.Kieleckiego Nr 19, poz. 223.</p> <p>2) Rozporządzenie Nr 6/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 20 czerwca 1994 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Kiel. Nr 8, poz. 54 z dn.30.08.1994 r.)</p> <p>3) Rozporządzenie Nr 7/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 sierpnia 1994 r. zmieniającej zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj.Kieleckiego Nr 8, poz. 55, z dn. 30.08.1994 r.)</p> <p>4) Rozporządzenie Nr 276/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. zmieniające zarządzenia i rozporządzenia w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 85, poz. 987 z dn. 16.08.2001 r.)</p>	<p>Stary łom zboczowy o wymiarach: średnica ok..30 m, wysokość ścian do 8 m.</p> <p>W łomie odslaniają się permskie wapienie drobnoziarniste (Kalkarenity) i pelityczne (mikryty).</p>	Skiby, Gałęzice
2	206	Skala	1987-10-22	<p>1) Zarządzenie Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego z dnia 2 października 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz. Urz.Woj.Kieleckiego Nr 19, poz. 223.</p> <p>2) Rozporządzenie Nr 6/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 20 czerwca 1994 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Kiel. Nr 8, poz. 54 z dn.30.08.1994 r.)</p> <p>3) Rozporządzenie Nr 7/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 sierpnia 1994 r. zmieniającej zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz.Urz.Woj.Kieleckiego Nr 8, poz. 55, z dn. 30.08.1994 r.)</p>	<p>Niewielkie skałki i bloki skalne o wysokości do 2,5 m tworzące grzebień skalny o długości ok. 50 m wieńczący niewielkie wzniesienie. Formy skalne zbudowane są z czerwonych piaskowców gruboziarnistych, nierównoziarnistych, miejscami zlepieńcowatych triasu dolnego.</p>	Zajączków

				4) Rozporządzenie Nr 276/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. zmieniające zarządzenia i rozporządzenia w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 85, poz. 987 z dn. 16.08.2001 r.)		
3	207	Odstąpienie geologiczne	1987-10-02	<p>1) Zarządzenie Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego z dnia 2 października 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 19, poz. 223.</p> <p>2) Rozporządzenie Nr 6/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 20 czerwca 1994 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Kiel. Nr 8, poz. 54 z dn.30.08.1994 r.)</p> <p>3) Rozporządzenie Nr 7/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 sierpnia 1994 r. zmieniającej zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz.Urz.Woj.Kieleckiego Nr 8, poz. 55, z dn. 30.08.1994 r.)</p> <p>4) Rozporządzenie Nr 276/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. zmieniające zarządzenia i rozporządzenia w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 85, poz. 987 z dn. 16.08.2001 r.)</p>	<p>Odstąpienie dewońskich wapieni organodendryt, w ścianach starego kamieniołomu o wymiarach: średnica 150-200 m, wysokość ścian do 12 m. Wapienie pocięte żyłkami i żyłami (do 20 cm grubości) kalcytu. Interesującym obiektem są żyły kalcytowo-barytowe z galeną. Wśród szczątków fauny bardzo liczne skorupy ślimaków, kości płazów, gadów i ssaków.</p>	Zajączków
4	208	Zagłębienie krasowe	1987-10-02	<p>1) Zarządzenie Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego z dnia 2 października 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 19, poz. 223.</p> <p>2) Rozporządzenie Nr 6/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 20 czerwca 1994 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Kiel. Nr 8, poz. 54 z dn.30.08.1994 r.)</p> <p>3) Rozporządzenie Nr 7/94 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 sierpnia 1994 r. zmieniającej zarządzenie w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 8, poz. 55, z dn. 30.08.1994 r.)</p> <p>4) Rozporządzenie Nr 276/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9</p>	<p>Zagłębienie o charakterze niewielkiego uwału, ma głębokość 4-6 m, długość kilkudziesięciu i szerokość kilkunastu metrów. Uwał stanowi jeden z przejawów powierzchniowych krasu w wapieniach dewońskich północnego skrzydła antykliny dymińskiej</p>	Jaworznia Zagórze

				sierpnia 2001 r. zmieniające zarządzenia i rozporządzenia w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 85, poz. 987 z dn. 16.08.2001 r.)		
5	264	Dąb szypułkowy	1989-01-26	1) Zarządzenie Nr 3/89 Wojewody Kieleckiego z dnia 26 stycznia 1989 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 2, poz. 6 2) Rozporządzenie Nr 26/2003 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 20 października 2003 r. zmieniające zarządzenie wojewody w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 235, poz. 2203 z 24.10.2003 r.)	w wieku około 250 lat	Jaworznia
6	299	Odsłonięcie geologiczne i jaskinie krasowe	1991-12-04	1) Rozporządzenie Nr 5/91 Wojewody Kieleckiego z dnia 4 grudnia 1991 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody. Dz. Urz. Woj. Kiel. Nr 15, poz. 190, z dn.31.12.1991 r. 2) Rozporządzenie Nr 276/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. zmieniające zarządzenia i rozporządzenia w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 85, poz. 987 z dn. 16 sierpnia 2001 r.)	System Kamieniołomów o wspólnej północnej ścianie o długości ok. 700 m i wysokości do 50 m. W dolnej części ściany występują wapienne grunołowcowe żyłowy (dewon środkowy) zuskokowane z żyłową mineralizacją kalcytowo-galenową i zjawiskami krasowymi. W wapieniach znajdują się dwie jaskinie: Jaskinia Jaworznicza i Chelesiowa Jama	Jaworznia
7	746	Odsłonięcie geologiczne	2002-02-13	Uchwała Nr I/74/2002 Rady Gminy w Piekoszowie z dnia 13 lutego 2002 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody nieożywionej. Dz.Urz.Woj.Świątokrz. Nr 46, poz. 591 z dn.12.04.2002 r.	Fragment odsłonięcia wychodni skał piaskowcowo-lupkowych o wymiarach: 20 m, szerokość 8-10 m i barwie ciemnobrunatnej. Odsłonięcie geologiczne położone jest w północno-wschodniej części Góry Plebańskiej, stanowiącej	Piekoszów

południową ścianę nieczynnego
kamieniołomu wychodni skał
piaskowcowo-lupkowych, okresu
kambryjskiego (najstarszy okres ery
paleozoicznej). Skały te są odporne na
wietrzenie.

Źródło. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach

3.2.7. Negatywne zjawiska w sferze ochrony środowiska

Na terenie Gminy Piekoszów występuje kilka negatywnych zjawisk w sferze ochrony środowiska, które mogą wpłynąć na stan środowiska naturalnego w poszczególnych sołectwach Gminy. Jednym z podstawowych zagrożeń dla środowiska jest niepełne skanalizowanie Gminy Piekoszów. Skanalizowane są sołectwa: Jaworznia, Piekoszów, Brynica, Szczukowice, Górki Szczukowskie, Micigózd, Łaziska, Podzamcze oraz część Janowa. Pomimo skanalizowania sołectwa Piekoszów dochodzi czasami do zatrucia wody z ujęcia (głównie Piekoszów II) bakteriami z grupy e.coli. Kolejnym zagrożeniem dla środowiska oraz mieszkańców jest obecność wyrobów azbestowych, zwłaszcza na budynkach mieszkalnych oraz budynkach gospodarczych. Według Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitorowania realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” na obszarze Gminy Piekoszów zinwentaryzowano największą ilość wyrobów zawierających azbest spośród wszystkich gmin powiatu kieleckiego. Azbest stosowany był przede wszystkim do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych, a także rur. Zgodnie z Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Piekoszów, zabezpieczenie oraz usunięcie wszystkich wyrobów azbestowych z terenu Gminy potrwa aż do 2032 roku i stanowić będzie znaczne obciążenie finansowe.

Tabela 5. Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach Gminy Piekoszów

Sołectwo	Ilość (m ²)	% udział w ogóle wyrobów azbestowych
Bławatków	5170,00	1,57
Brynica	28707,00	8,70
Gałęzice	9078,00	2,75
Górki Szczukowskie	8880,20	2,69
Janów	4750,00	1,44
Jaworznia	29992,00	9,09
Jeżynów	bd	0,00
Lesica	6140,00	1,86
Łosień	8389,00	2,54
Łosienek	18478,50	5,60

Łubno	13953,00	4,23
Micigózd	46739,00	14,17
Piekoszów	40234,00	12,20
Podzamcze	10397,00	3,15
Rykoszyn	23960,00	7,26
Skalka	11238,50	3,41
Szczukowice	17971,00	5,45
Wesoła	4890,00	1,48
Wincentów	13319,70	4,04
Łaziska	9638,00	2,92
Zajączków	17890,00	5,42
SUMA	329814,90	100,00

Źródło. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Piekoszów

Największy udział w ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Gminy Piekoszów występuje w sołectwach Micigózd (14,17%), Piekoszów (12,20%) oraz Jaworznia (9,09%). Rozmieszczenie wyrobów azbestowych, wraz ze stopniem pilności ich usunięcia prezentuje poniższa rycina.

Rycina 7. Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest

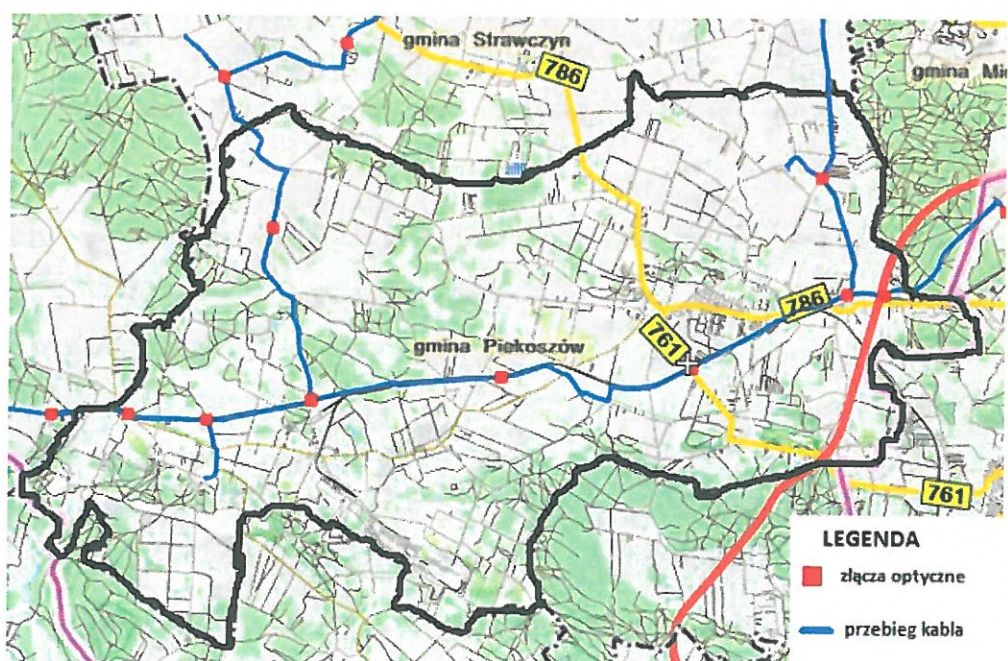


Źródło. <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl>

3.3. Sfera techniczna

Infrastruktura techniczna na terenie Gminy Piekoszów obejmuje głównie urządzenia i sieci przesyłowe (energetyczna, wodociągowa, kanalizacyjna oraz sieci szerokopasmowej). Na obszarze Gminy nie ma sieci gazowej, dlatego mieszkańcy w celach bytowych i gospodarczych zmuszeni są korzystać z butli wymiennych. Również system zaopatrzenia w ciepło bazuje na lokalnych kotłowniach oraz indywidualnych źródłach ciepła. Gminny system zasilania elektroenergetycznego tworzy stacja systemowa „Kielce – 400/220 kV” zlokalizowana we wsi Micigózd, zasilana linią napowietrzną 400 kV wyprowadzoną z elektrowni Połaniec. Uzupełnieniem systemu zasilania są napowietrzne i kablowe linie 15kV, linie niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV nastupowe, wewnętrzne wolnostojące lub wbudowane.⁹ W Gminie Piekoszów dostępność telefonii stacjonarnej i komórkowej nie stanowi problemu, choć mogą zdarzać się lokalne problemy z zasięgiem poszczególnych operatorów komórkowych, zwłaszcza na obszarach oddalonych od głównych zabudowań. Usługi internetowe dostarczane są siecią kablową, na bazie telefonii stacjonarnej oraz bezprzewodowo.

Rycina 8. Sieć Internetu szerokopasmowego na terenie Gminy Piekoszów



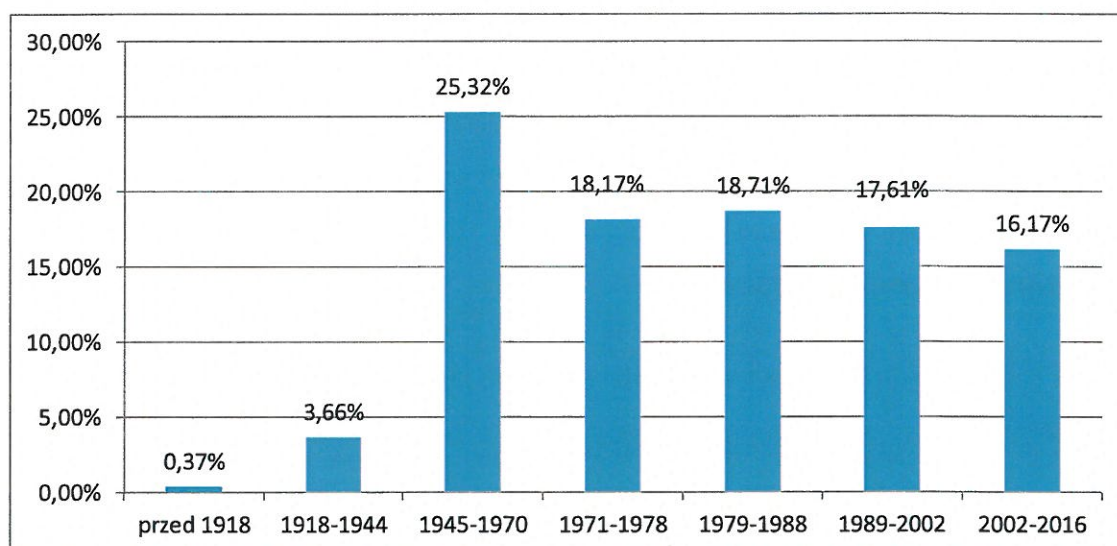
Źródło: <http://sipws.wrota-swietokrzyskie.pl/>

⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Piekoszów, s. 85.

3.3.1. Warunki i zasoby mieszkaniowe w tym dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Problemy mieszkaniowe zajmują ważne miejsce wśród zadań, które znajdują się w gestii władz samorządowych. Według definicji Głównego Urzędu Statystycznego ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych w budynkach usytuowanych na terenie gminy stanowi całkowity zasób mieszkaniowy gminy.

Wykres 1. Udział budynków mieszkalnych (%) według okresu wybudowania



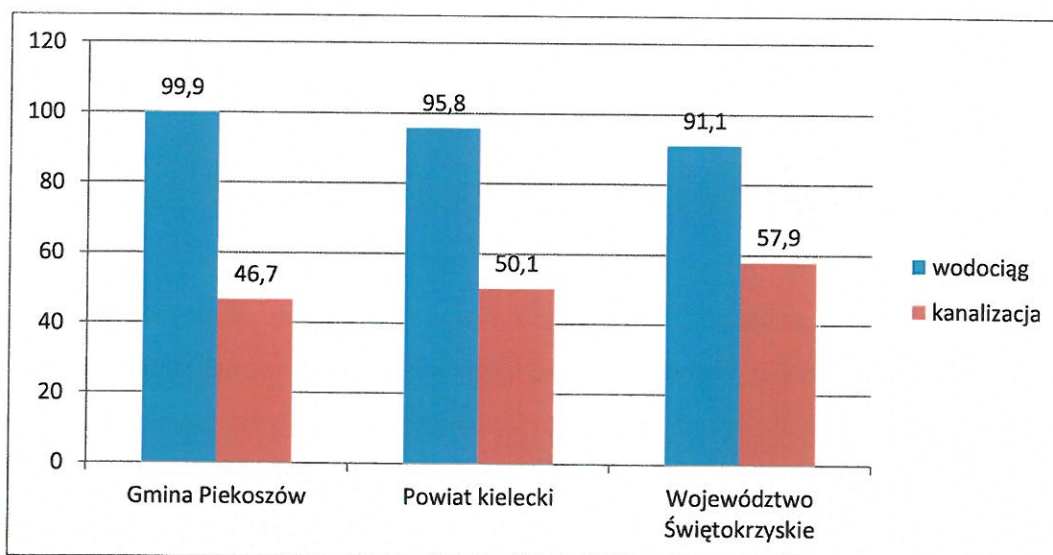
Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Większość mieszkań znajduje się na terenie Piekoszowa, który ma zabudowę zwartą, niską poza paroma wyjątkami. Na pozostałych obszarach wiejskich Gminy osadnictwo cechuje się znacznym stopniem rozproszenia. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa ukształtowała się w oparciu o dostępność komunikacyjną oraz wartości naturalne środowiska przyrodniczego, głównie w postaci zwykłych siedlisk przydrożnych, tworząc wsie – ulice. Dominuje tu budownictwo niskie, charakterystyczne dla osadnictwa wiejskiego zarówno pod względem formy, jak i funkcji. W zależności od roku wzniesienia istniejące zasoby budowlane są bardzo zróżnicowane pod względem poziomu zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną. Starsze budynki mają wyższe zapotrzebowanie energetyczne od budynków nowszych, co wynika głównie ze zmian technologicznych materiałów budowlanych stosowanych w poszczególnych okresach budowy. Udział

powierzchni mieszkaniowej wybudowanej przed 1970 roku stanowi niemal 30% całości. W ciągu kolejnych 18 lat wybudowano kolejne 36% mieszkań. Po roku 1989 oddano do użytku pozostałe 34% budynków, co prezentuje poniższy wykres.

Ważnym aspektem każdej analizy diagnostycznej dokumentu strategicznego jest stan infrastruktury sieciowej: wodociągowej oraz kanalizacyjnej.

Wykres 2. Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w % ogółu ludności w Gminie Piekoszów, powiecie kieleckim i województwie świętokrzyskim w roku 2015



Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie Piekoszów na koniec 2015 roku wynosiła ponad 158 km oraz 4173 przyłącza. Niemal 100% mieszkańców korzysta z sieci, co stanowi rezultat niemal o 10% większy od średniej dla województwa. Długość gminnej sieci kanalizacyjnej wynosi 125,1 km długości, dzięki czemu 46,7% mieszkańców Gminy ma do niej dostęp. W porównaniu z powiatem kieleckim i województwem świętokrzyskim jest to rezultat niższy odpowiednio o 3,4 punktu procentowego oraz 11,2 p.p. W niektórych lokalizacjach budowa sieci kanalizacyjnej jest niemożliwa do zrealizowania ze względu na niekorzystne położenie geograficzne co często wiąże się z dużymi kosztami budowy. W takiej sytuacji do oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych często służą oczyszczalnie przydomowe, które są jednym ze stosowanych rozwiązań we współczesnej gospodarce ściekowej. Niedobory ilościowe w sieci kanalizacyjnej mają negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze – w przypadku nieszczelności w przydomowych zbiornikach na szambo lub

braku ich regularnego opróżniania może dochodzić do niekontrolowanego wycieku nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych, a tym samym do skażenia gleb i wód podziemnych różnymi mikroorganizmami chorobotwórczymi. Ponadto wysokie koszty oczyszczania często sprawiają, że część mieszkańców rozprowadza ścieki po okolicznych polach. W 2015 roku na terenie Gminy Piekoszów znajdowały się 1.824 szamba oraz 25 przydomowych oczyszczalni ścieków. Gmina korzysta z oczyszczalni ścieków znajdującej się w Piekoszowie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna pracująca w oparciu o technologię osadu czynnego. Została zaprojektowana dla ścieków socjalno-bytowych w ilości Qdśr=2.050 m³/d.

3.3.2. Gospodarka odpadami

Zgodnie z *ustawą o utrzymaniu porządku i czystości w gminach* gminy zobowiązane są odbierać odpady od właścicieli nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy. Wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ustala Rady Gminy. W przypadku Gminy Piekoszów określana jest ona za pomocą iloczynu liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz stawki opłaty ustalonej w zależności od sposobu gospodarowania odpadami. W przypadku, gdy odpady zbierane są w sposób selektywny opłata za ich gospodarowanie jest niższa. W ramach systemu gospodarowania odpadami mieszkańcy mają możliwość przekazywania każdej ilości wytworzonych odpadów komunalnych. Zamysł ten ma na celu ograniczenie zjawiska dzikich wysypisk śmieci, spalania oraz podrzucania odpadów. Dodatkowo na terenie Gminy Piekoszów funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych do którego mieszkańcy mogą dostarczać: przeterminowane leki, chemikalia, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony, popiół, tekstylia i odzież, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory.

3.3.3. Negatywne zjawiska w sferze technicznej

Jako degradację strefy technicznej należy rozumieć stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak funkcjonalnych rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

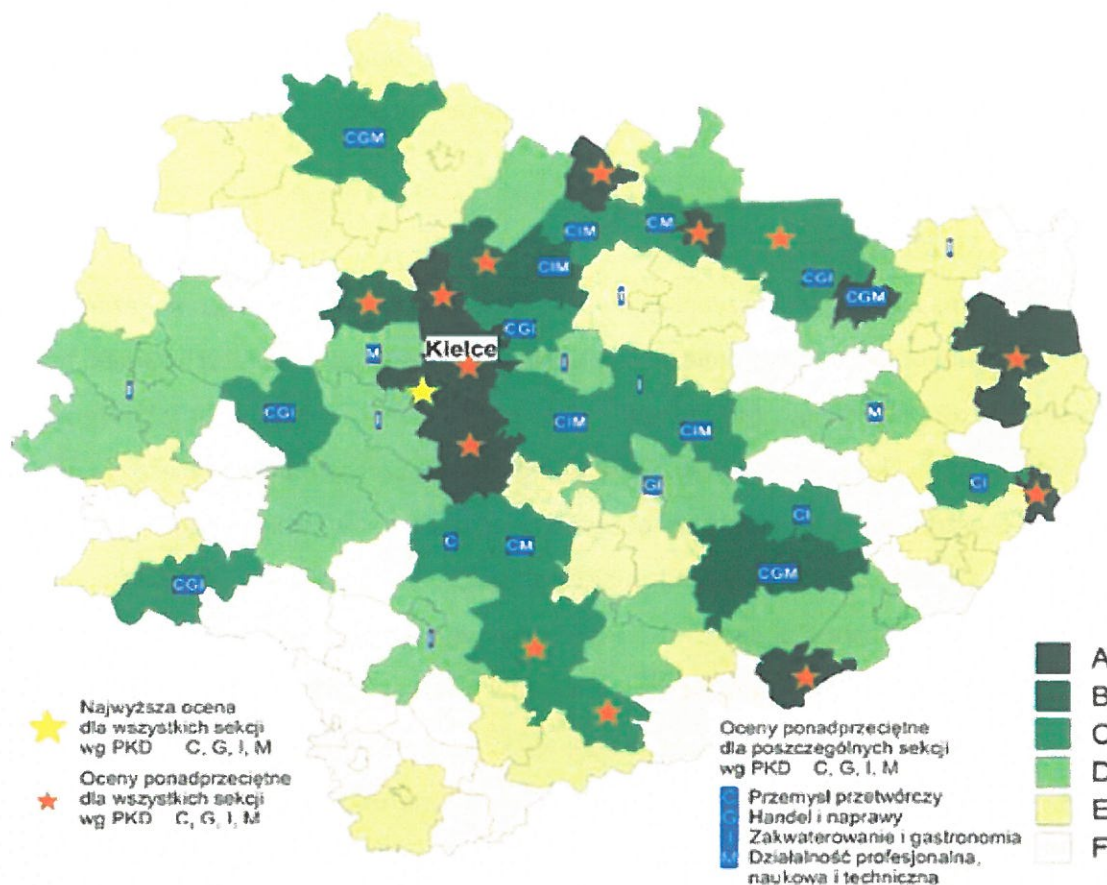
Na terenie Gminy Piekoszów można znaleźć zarówno nowe obiekty budowlane, jak również kilkudziesięcioletnie budynki, które wymagają działań naprawczych. Wśród tych ostatnich należy wymienić budynek Samorządowego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Piekoszowie, budynek szkoły w Jaworzni, boisko sportowe w Piekoszowie. Należy również zwrócić uwagę na fatalny stan Pałacu w Podzamczu, który sukcesywnie niszczyje.

3.4. Sfera gospodarcza

Jednym z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy każdej gminy w Polsce jest tworzenie nowych miejsc pracy oraz utrzymanie już istniejących. Gmina nie ma narzędzi do bezpośredniego formowania rynku pracy, dlatego w jej gestii leży kreowanie przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Szansą na przyspieszony rozwój Gminy Piekoszów jest między innymi pozyskiwanie nowych inwestorów, którzy wspomogą lokalną gospodarkę zarówno nowymi miejscami pracy jak i środkami odprowadzanymi do budżetu gminy w postaci podatków. Z raportu przygotowanego w grudniu 2015 roku na zlecenie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. przez Instytut Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie można zapoznać się z oceną atrakcyjności inwestycyjnej regionów województwa świętokrzyskiego. Gmina Piekoszów, w skali od A do F, gdzie A oznacza region o największym potencjale inwestycyjnym a litera F o najmniejszym, otrzymała ocenę D, ze wskazaniem na ocenę ponadprzeciętną dla działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

Należy pamiętać, że analiza ta dotyczy zróżnicowania wewnętrznego województwa świętokrzyskiego. Osobna analiza została przygotowana dla zobrazowania potencjału inwestycyjnego województw w kraju, co umożliwi porównaniu obszarów w całej Unii Europejskiej. W publikacji „Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski na tle Unii Europejskiej”, pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, województwo świętokrzyskie otrzymało bardzo niską ocenę atrakcyjności inwestycyjnej (klasa F) na tle regionów Unii Europejskiej szczebla NUTS 2. Spośród 270 regionów, województwo otrzymało 256 lokatę. Jako silną stronę województwa świętokrzyskiego wskazano mikroklimat, który otrzymał klasę A.

Rycina 9. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. Świętokrzyskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

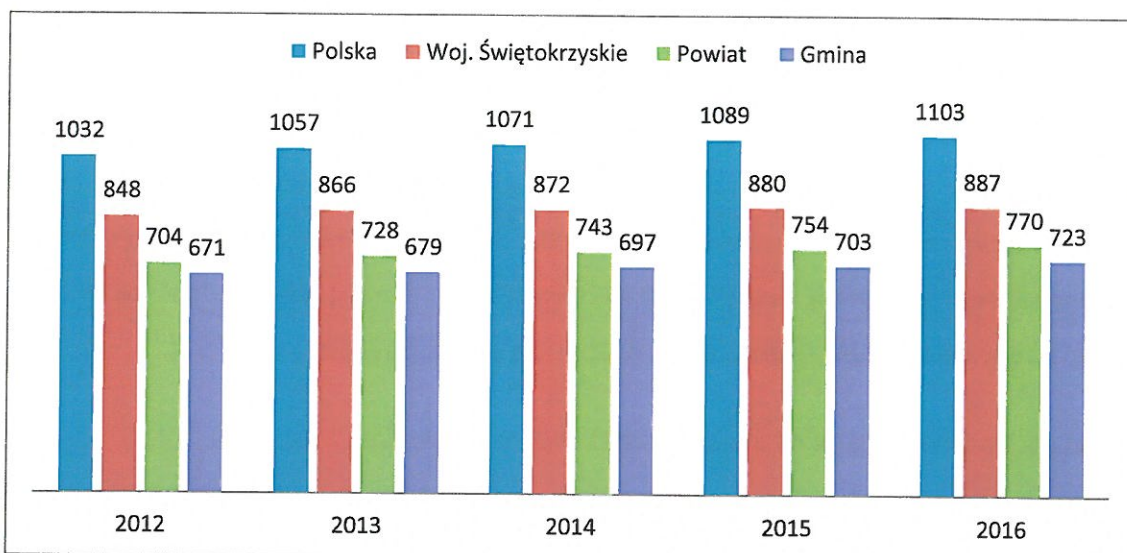


Źródło. Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2015 – Raport przygotowany na zlecenie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

3.4.1. Lokalny rynek pracy

Jednym ze sposobów mierzenia przedsiębiorczości lokalnej społeczności jest przedstawienie wskaźnika prezentującego liczbę podmiotów gospodarki narodowej przypadających na określoną liczbę ludności. W przypadku Gminy Piekoszów wskaźnik ten wypada niekorzystnie w porównaniu ze średnią liczoną dla powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego czy też kraju. W Gminie Piekoszów wskaźnik ten wynosił w 2016 roku 723, co stanowiło rezultat porównywalny dla powiatu kieleckiego, ale niższy od średniej wojewódzkiej oraz krajowej (odpowiednio o 164 oraz 380).

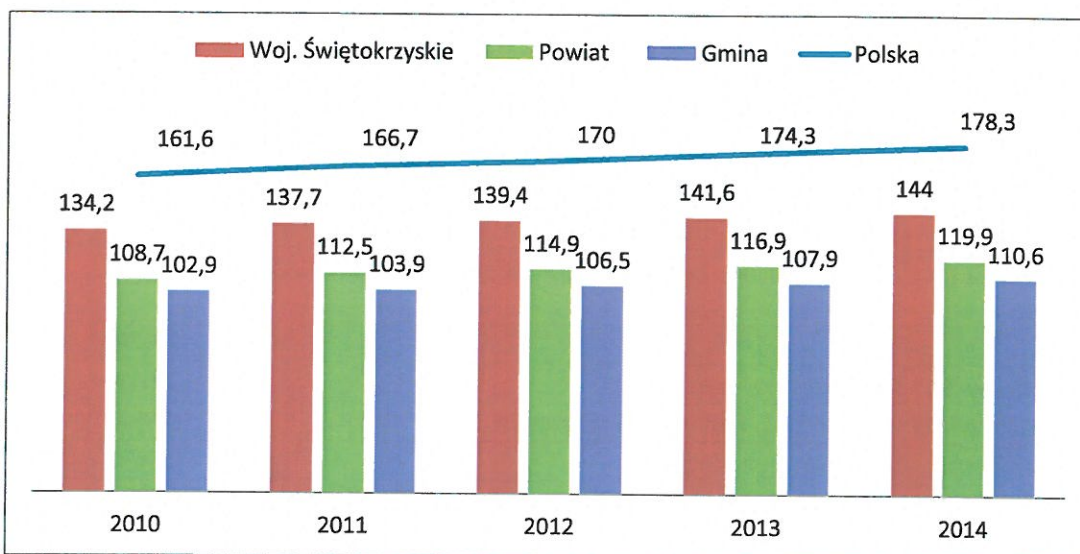
Wykres 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności



Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku liczby podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W tym przypadku również średnia dla Gminy Piekoszów w 2016 roku jest niższa odpowiednio o: 8,4% w porównaniu do powiatu, 30,2% w odniesieniu do województwa oraz 61,2% w stosunku do kraju.

Wykres 4. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym



Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2014 roku spośród wszystkich podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w Gminie Piekoszów, najwięcej funkcjonowało w branży związanej

z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając w to motocykle. Jest to ogólnopolska tendencja, którą doskonale można zaobserwować w pozostałych gminach województwa świętokrzyskiego. Kolejną liczną branżą jest budownictwo. Firmy budowlane zarejestrowane w tej branży niejednokrotnie swoje zlecenia wykonują poza obszarem terytorialnym gminy, między innymi w stolicy województwa czy też kraju. Trzecim co do wielkości sektorem gospodarki w Gminie Piekoszów jest przetwórstwo przemysłowe, co wynika ściśle z charakteru Gminy. Szczegółowy udział podmiotów w poszczególnych sektorach gospodarki prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 w 2016 roku

Sekcja PKD2007	Udział %
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1,19%
górnictwo i wydobywanie	1,19%
przetwórstwo przemysłowe	9,16%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,85%
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,76%
budownictwo	19,34%
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	27,23%
transport i gospodarka magazynowa	8,23%
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,12%
informacja i komunikacja	2,37%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,21%
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1,61%
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6,62%
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2,71%
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,68%
edukacja	2,97%
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2,54%
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,93%
działalność organizacji członkowskich	2,97%
naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	0,59%
pozostałe	3,73%
RAZEM	100,00%

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Sam przekrój sektorowy nie informuje w pełni o specyfice lokalnej przedsiębiorczości. Istotnym zagadnieniem jest również kwestia własnościowa podmiotów. Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego sektor prywatny stanowi prawie 96% lokalnego rynku pracy. Na koniec 2016 roku na terenie Gminy Piekoszków funkcjonowało 811 przedsiębiorców, z czego 772 zarejestrowanych było w Gminnej Ewidencji Działalności Gospodarczej. Liczbę podmiotów zarejestrowanych w poszczególnych sołectwach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 7. Liczba podmiotów w 2016 roku na poziomie sołectw

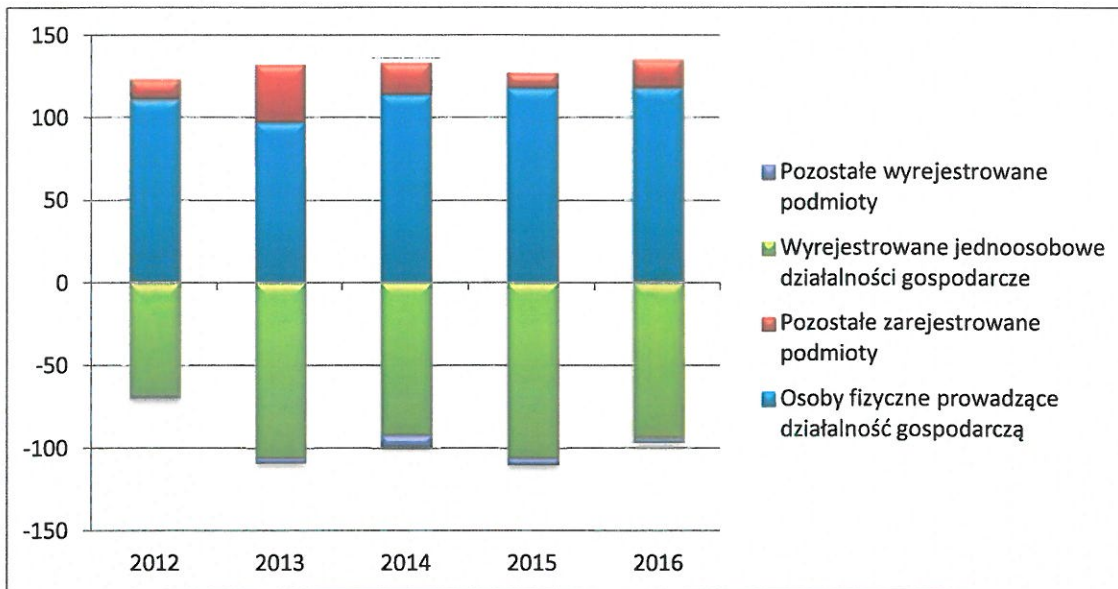
Sołectwo	L. podmiotów	L. podmiotów na 100 mieszkańców
Bławatków	21	3,87
Brynica	41	3,68
Gałęzice	3	0,92
Górki Szczukowskie	14	3,18
Janów	27	4,85
Jaworznia	77	4,13
Jeżynów	2	1,87
Lesica	10	4,12
Łosień	16	5,73
Łosienek	33	5,59
Łubno	8	2,67
Micigózd	70	5,48
Piekoszków	240	8,10
Podzamcze	36	6,14
Rykoszyn	40	3,31
Skalka	13	3,45
Szczukowice	46	5,31
Wesoła	7	1,98
Wincentów	22	2,33
Łaziska	23	4,68
Zajączków	23	2,73

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Piekoszowie

Z racji na 96% udział jednoosobowych działalności gospodarczych w ogóle podmiotów, to właśnie ten rodzaj działalności cechował największy zakres wahań podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych. Fakt ten, wynika między innymi z tego, że jednoosobowe działalności gospodarcze są bardziej podatne na

dynamicznie zmieniającą się sytuację gospodarczą regionu oraz na zmiany w systemie prawnym.

Wykres 5. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej na terenie Gminy Piekoszów w latach 2012-2016

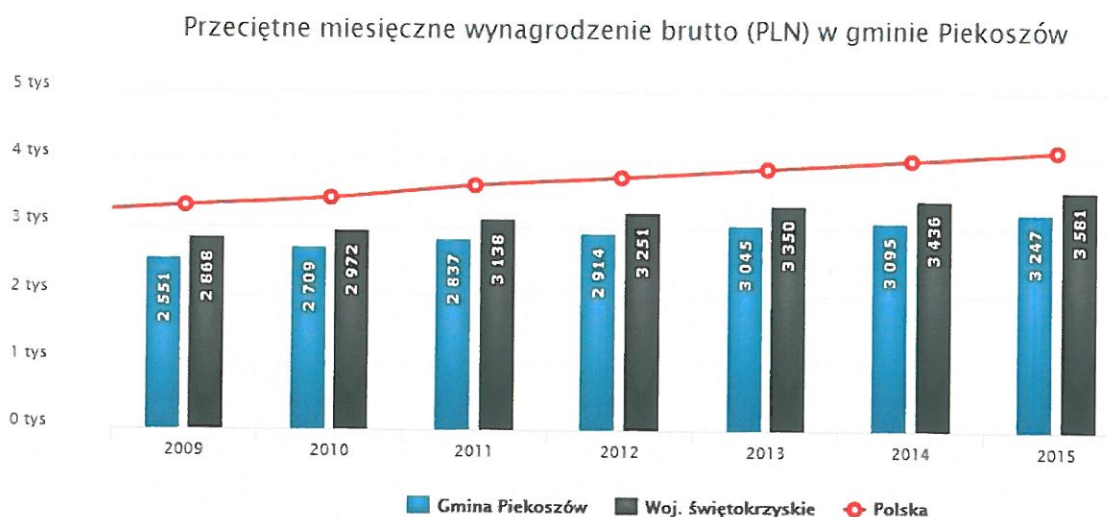


Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z powyższego wykresu od 2013 roku liczba podmiotów nowo zarejestrowanych oraz wyrejestrowanych utrzymuje się na stałym podobnym poziomie. Kolejnym ważnym aspektem lokalnego rynku jest kwestia wielkości przedsiębiorstw. Potwierdza ona tezę o dominującej roli mikro przedsiębiorstw, którzy stanowią główny trzon lokalnej gospodarki. Na terenie Gminy znajduje się również 8 zakładów zatrudniających między 50 a 249 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na koniec 2015 roku w Gminie Piekoszów wynosiło 3 247 zł i było niższe niż w województwie świętokrzyskim oraz kraju. Od roku 2009 wynagrodzenie w Gminie wzrosło o 27%, jednocześnie średnia płaca w województwie podniosła się o 25%.

Rycina 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Piekoszów



Źródło. Opracowanie na podstawie BDL GUS

Wynagrodzenie poniżej średniej powoduje, że mieszkańcy szukają pracy poza swoim miejscem zamieszkania. Z informacji uzyskanych z urzędu skarbowego wynika, że Gmina Piekoszów ma ujemne saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy. Na każde trzy osoby wyjeżdżające z Gminy przypada jedna, która tu przyjeżdża do pracy. Najczęstszym kierunkiem pracy jest stolica województwa świętokrzyskiego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na każdy 1000 mieszkańców Gminy Piekoszów pracuje 119 osób.

3.4.2. Bezrobocie

Istotnym problemem społeczno-gospodarczym występującym na terenie całego województwa świętokrzyskiego jest bezrobocie. Jest to zjawisko trudne do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego, przez co część osób pozostająca bez pracy nie jest ujęta. Z drugiej strony zdarzają się przypadki wpisania w szereg bezrobotnych osób, które wykonują pracę zawodową w tzw. „szarej strefie”, czyli bez płacenia podatków. Należy też pamiętać, że istnienie dużej liczby bezrobotnych pogarsza sytuację osób zatrudnionych, co przejawia się tym, że często są oni zmuszani do gorszych warunków pracy, a także do zawierania mniej korzystnych umów o pracę. W teorii ekonomii funkcjonuje również pojęcie naturalnej stopy bezrobocia, która informuje, jaka część siły roboczej nie chce podjąć pracy za wynagrodzenie płacone w momencie równowagi na rynku

pracy. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia są wskaźnikami pokazującymi stan bezrobocia na określony moment. W poszczególnych krajach do ustalania liczby bezrobotnych stosowane są różne metody. Podstawą szacunków są dane urzędów pracy oparte o rejestr osób bezrobotnych. Bezrobocie jest skomplikowanym problemem społecznym na który wpływ ma ogólna sytuacja ekonomiczna kraju. Wywołuje ono negatywne skutki zarówno ekonomiczne, jak i społeczne. Makroekonomiczne skutki bezrobocia dotyczą utraconej produkcji w gospodarce w rezultacie niepełnego wykorzystania siły roboczej oraz pogorszenia stanu budżetu gminy/państwa w wyniku zmniejszenia przychodów budżetowych z tytułu podatków oraz zwiększenia wydatków na zasiłki i inne formy pomocy społecznej. Mikroekonomiczne skutki bezrobocia polegają na pogorszeniu sytuacji materialnej bezrobotnych i ich rodzin w okresie pozostawania bez pracy. Analizując makrospołeczne skutki bezrobocia, należy pamiętać o istnieniu bezrobotnych nie zawsze zarejestrowanych przez rejonowe urzędy pracy (są to przeważnie kobiety i młodzież, nie mający żadnego zatrudnienia).

Bezrobocie jest również istotnym elementem polityki społecznej, w każdym państwie, w którym gospodarka oparta o mechanizm wolnorynkowy. Utrzymujące się przez dłuższy czas bezrobocie powoduje napięcia społeczne.

W analizie bezrobocia w Gminie Piekoszów wzięto pod uwagę trzy ostatnie pełne lata, czyli 2014-2016. W okresie tym liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach zmniejszyła się z 966 do 777 (spadek o niemal 20%).

Tabela 8. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kielcach (stan na 31 grudnia)

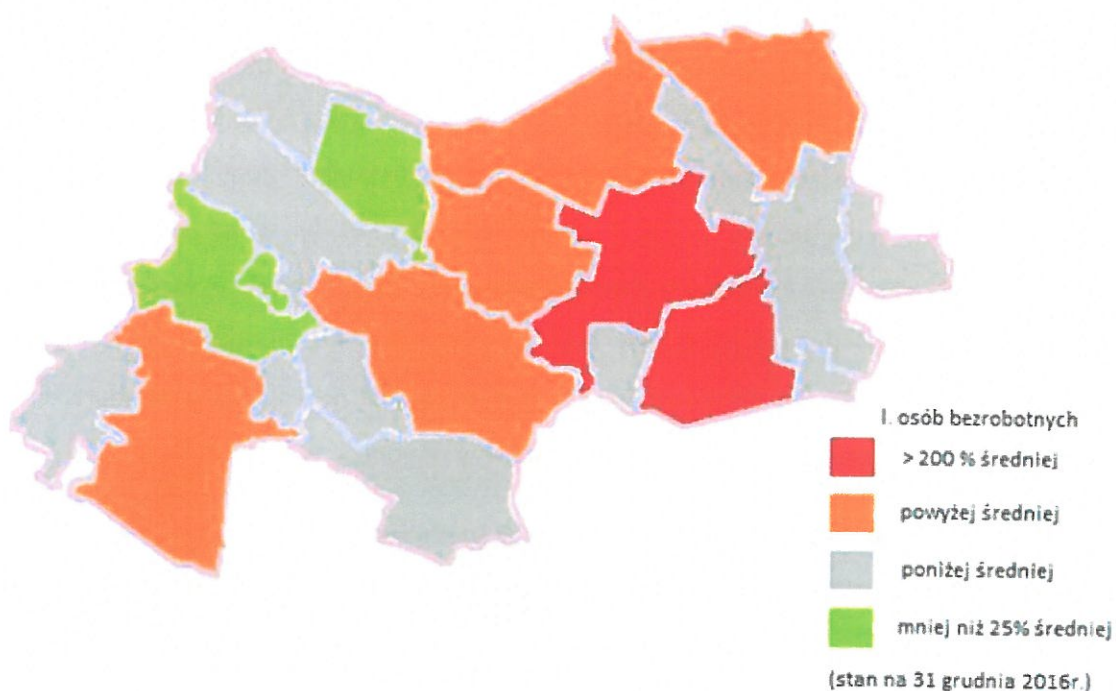
Sołectwo	2014	2015	2016
Bławatków	31	46	32
Brynica	51	45	40
Gałęzice	22	21	14
Szczukowskie Góry	29	31	16
Janów	35	28	23
Jaworznia	121	94	89
Jeżynów	4	3	4
Lesica	8	9	8
Łosień	14	13	18

Łosienek	38	24	31
Łubno	13	7	7
Micigózd	76	67	60
Piekoszków	169	158	154
Podzamcze	31	16	19
Rykoszyn	90	69	63
Skałka	17	11	14
Szczukowice	50	45	35
Wesoła	15	10	11
Wincentów	68	65	67
Łaziska	30	26	22
Zajączków	54	42	50
RAZEM	966	830	777

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Kielcach

Najwięcej osób bezrobotnych zamieszkuje sołectwa Piekoszków i Jaworznię. Wskaźniki powyżej średniego mają również Brynica, Micigózd, Rykoszyn, Wincentów oraz Zajączków. Najmniej osób bezrobotnych zamieszkuje sołectwa Jeżynów, Lesica oraz Łubno.

Rycina 11. Mapa bezrobocia Gminy Piekoszków



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Kielcach

3.4.3. Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej

Wśród negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej należy wymienić niski stopień przedsiębiorczości. Liczba podmiotów gospodarki narodowej przeliczona na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest niższa o 30,2% w porównaniu ze średnią dla województwa świętokrzyskiego. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy może być bliskość ośrodka wojewódzkiego, w którym pracują mieszkańcy Gminy.

3.5. Sfera społeczna

Kluczowym aspektem analizy czynników i zjawisk kryzysowych na potrzeby opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest sfera społeczna. Rewitalizacja w okresie programowania 2014-2020 musi nieść ze sobą komponent społeczny, dlatego też wszystkie podjęte działania inwestycyjne w najlepszym wypadku powinny przynieść nowe miejsca pracy.

3.5.1. Demografia

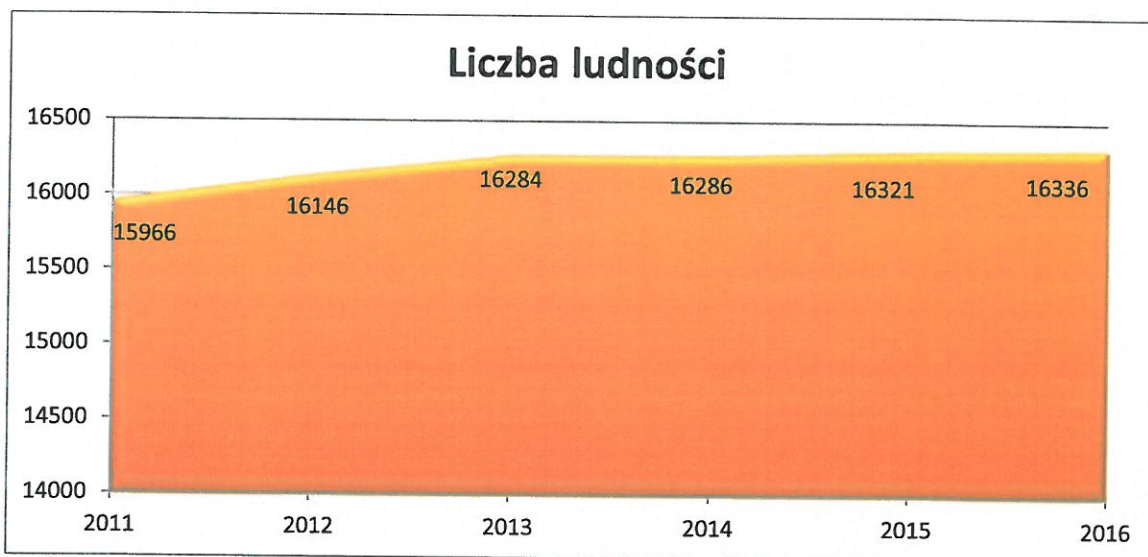
Jednym z warunków rozwoju gminy jest stały wzrost potencjału ludzkiego. Gminy rywalizują o niego poprzez pozyskiwanie nowych mieszkańców, głównie osób młodych i z wysokimi kwalifikacjami, co z jednej strony umożliwi budowanie lokalnego kapitału społecznego i intelektualnego oraz przyczynia się do „spowolnienia” starzenia się lokalnego społeczeństwa oraz „odsunięcie” w czasie działań skierowanych w stronę problemów ludzi starszych, z drugiej zaś – stanowi źródło potencjalnych przyszłych dochodów gminy. W ekonomii człowiek występuje więc z jednej strony jako ten właśnie czynnik wzrostu kapitału ludzkiego, z drugiej zaś jako odbiorca podejmowanej działalności gospodarczej, co w konsekwencji ma przełożenie na rozwój gospodarczy regionu.

Ludność poszczególnego obszaru geograficznego bądź administracyjnego zmienia się w czasie, co jest wynikiem zachodzących procesów demograficznych. Zmiany te w głównej mierze są konsekwencją przyrostu naturalnego oraz przemieszczania się ludności. Jest to o tyle istotne, że na obszarach gdzie liczba ludności wzrasta występują diametralnie inne problemy niż na obszarach charakteryzujących się spadkiem ludności. Dynamika zmian liczby ludności oraz zmiany w jej strukturze kształtują przestrzenne zróżnicowanie procesów demograficznych. Spadek lub wzrost liczby ludności gminy, migracje, starzenie się

społeczeństwa znacząco wpływają na gospodarkę, popyt na usługi oraz strukturę wydatków publicznych. Mamy więc do czynienia z dualizmem czynników społecznych, ponieważ tak jak saldo migracji w dłuższej perspektywie czasu wpływa na lokalny rozwój gospodarczy, tak właśnie poziom społeczno-gospodarczy obszaru wpływa na przyczyny migracji, których podstawowym powodem jest przecież chęć poprawy warunków życia.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego obszar Gminy Piekoszków w 2016 roku zamieszkiwało 16336 mieszkańców, czyli 159 osób przypadało na 1km². Na poniższym wykresie zaprezentowano liczbę ludności Gminy w latach 2011-2016. Obrazuje on stale rosnącą liczbę ludności Gminy. Trend ten można zaobserwować analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego od początku ich gromadzenia. Od 1995 roku liczba mieszkańców Gminy Piekoszków zwiększyła się o 2402 osoby.

Wykres 6. Liczba ludności Gminy Piekoszków w latach 2011-2016



Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wykaz poszczególnych sołectw w ujęciu mieszkańców zameldowanych na pobyt stały prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba mieszkańców w sołectwach

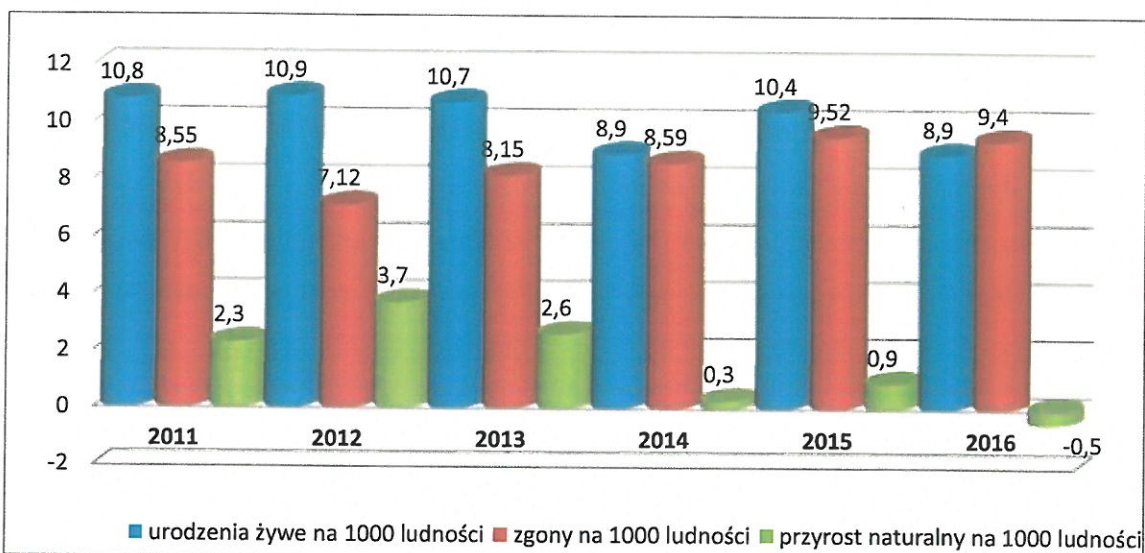
Sołectwo	2014	2015	2016
Bławatków	557	546	543
Brynica	1076	1091	1114
Gałężice	334	326	327

Górki Szczukowskie	445	441	440
Janów	557	552	557
Jaworznia	1881	1846	1864
Jeżynów	113	109	107
Lesica	248	253	243
Łosień	274	277	279
Łosienek	577	588	590
Łubno	296	296	300
Micigózd	1278	1275	1278
Piekoszów	2953	2986	2964
Podzamcze	584	579	586
Rykoszyn	1192	1200	1208
Skalka	391	385	377
Szczukowice	862	850	867
Wesoła	357	351	353
Wincentów	920	922	945
Łaziska	507	493	491
Zajczków	861	846	841
RAZEM	16263	16212	16274

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych UG w Piekoszowie

Prognoza Głównego Urzędu Statystycznego dla powiatów i miast na prawach powiatu przewiduje wzrost liczby ludności powiatu kieleckiego do roku 2032 (do ok. 216 tys.) a następnie systematyczny spadek do końca okresu prognozy (ok. 212 tys.). Wiążąc liczbę mieszkańców gminy z liczbą mieszkańców powiatu możemy również założyć wzrost liczby ludności Gminy Piekoszów w perspektywie najbliższych 15 lat. Ewentualne tendencje spadkowe mogą zostać zatrzymane bądź chociaż spowolnione przez politykę prorodzinną państwa. Długofalowa polityka prorodzinną ma wpływ na przyrost naturalny, który oznacza różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów. Na przestrzeni badanego przedziału czasu, jedynie w 2016 roku miał miejsce ujemny przyrost naturalny.

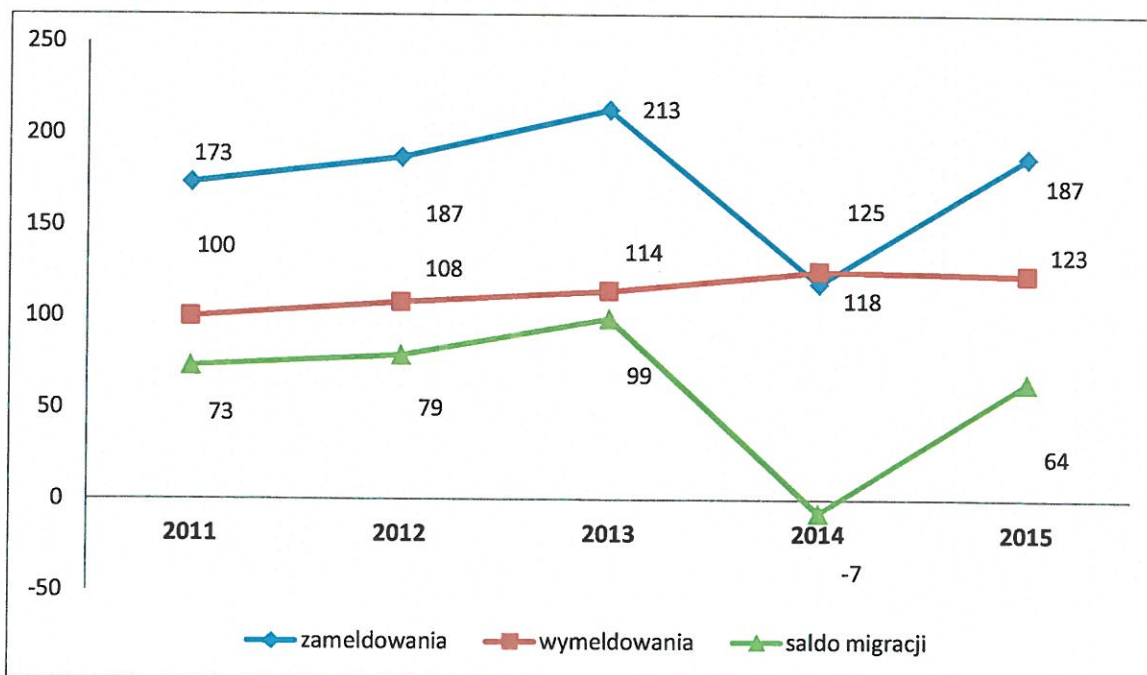
Wykres 7. Przyrost naturalny w Gminie Piekoszków w latach 2011-2016



Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejnym ważnym czynnikiem mającym wpływ na liczbę ludności gminy jest saldo migracji. Najłatwiej jest je zobrazować za pomocą wykresu liniowego, gdzie im większa wartość tym lepiej dla gminy, ponieważ oznacza to iż w danym roku w gminie zameldowało się więcej osób niż z niej wymeldowało.

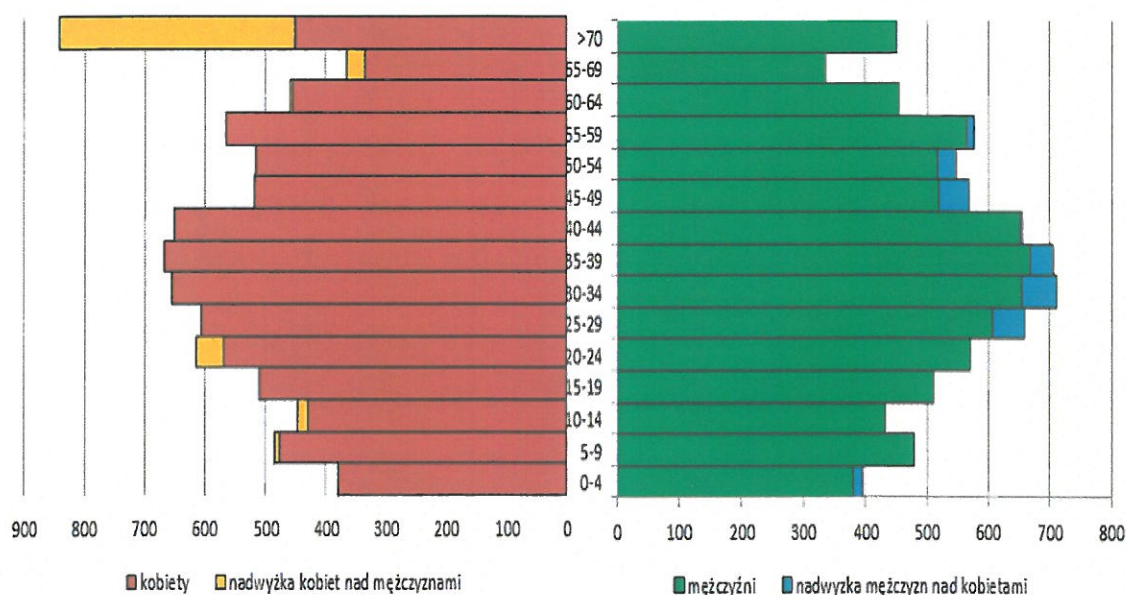
Wykres 8. Saldo migracji w Gminie Piekoszków



Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wynika z powyższego wykresu jedynie w 2014 roku saldo migracji miało ujemny wskaźnik. Za główne przyczyny migracji ludności gmin wiejskich Główny Urząd Statystyczny podaje poszukiwanie zatrudnienia, nadzieje na wyższe zarobki oraz chęć przeprowadzki do miasta. Na podstawie samej liczby mieszkańców nie jesteśmy w stanie oprzeć diagnozy sytuacji demograficznej gminy. Niezbędne będzie jeszcze określenie dynamiki zmian ilościowych na przestrzeni ostatnich lat oraz jakościowych, przejawiających się strukturą ludności. Jednym z podstawowych aspektów analizy demograficznej jest określenie piramidy wieku.

Wykres 9. Piramida wieku GUS



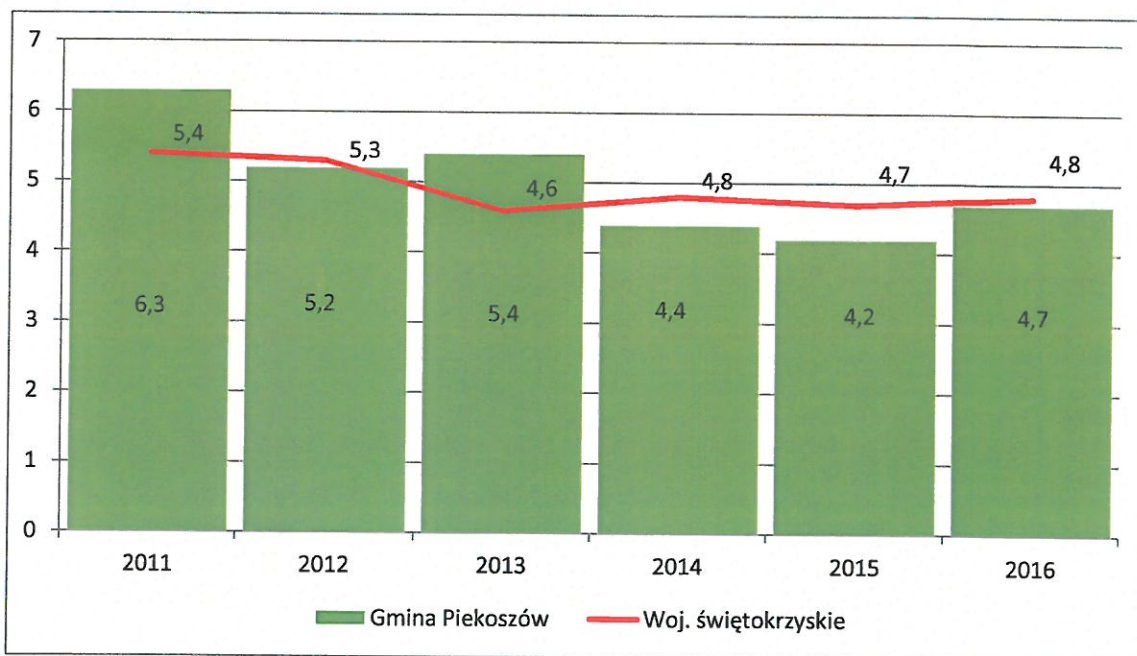
Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jak wynika z piramidy wieku, Gmina Piekoszów tak jak większość gmin w Polsce i Europie jest przykładem społeczeństwa regresywnego, czyli starzejącego. W przypadku takiego społeczeństwa mieszkańcy w wieku do lat 19 stanowią mniej niż 25% ludności, a osoby w wieku powyżej 65 lat przynajmniej 15%. Wśród mieszkańców Gminy w wieku do 59 lat przeważają mężczyźni (za wyjątkiem przedziału wiekowego 5-14 oraz 20-24 lata). Wśród osób powyżej 70 roku zdecydowaną większość stanowią kobiety. W ostatniej grupie wiekowej na jednego mężczyznę przypadają już dwie kobiety.

Współczynnik feminizacji, mówiący ile kobiet przypada na 100 mężczyzn jest ważnym wskaźnikiem informującym o potencjale demograficznym gminy. W Gminie Piekoszów

wynosi on 103, czyli liczba kobiet jest większa niż liczba mężczyzn. Szczególną uwagę należy jednak zwrócić na współczynnik feminizacji w grupie matrymonialnej (20-34), od której w głównej mierze zależy naturalny rozwój demograficzny gminy. Niedobór kobiet lub mężczyzn w wieku matrymonialnym powoduje spadek zawieranych małżeństw, a to z kolei pociąga za sobą spadek liczby urodzeń i nasilenie się procesów starzenia ludności. W Gminie Piekoszów jedynie w grupie wiekowej 20-24 jest więcej kobiet. Na szczęście nie jest to różnica mogąca mieć znaczny udział w procesach demograficznych gminy. Widać to zresztą w liczbie zawieranych małżeństw na terenie gminy, która pomimo wahań utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Porównując liczbę małżeństw w jednostkach wyższego szczebla, otrzymamy informację, że pomimo zmniejszenia liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców Gminy i tak utrzymuje się ona na poziomie zbliżonym do średniej wojewódzkiej.

Wykres 10. Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców



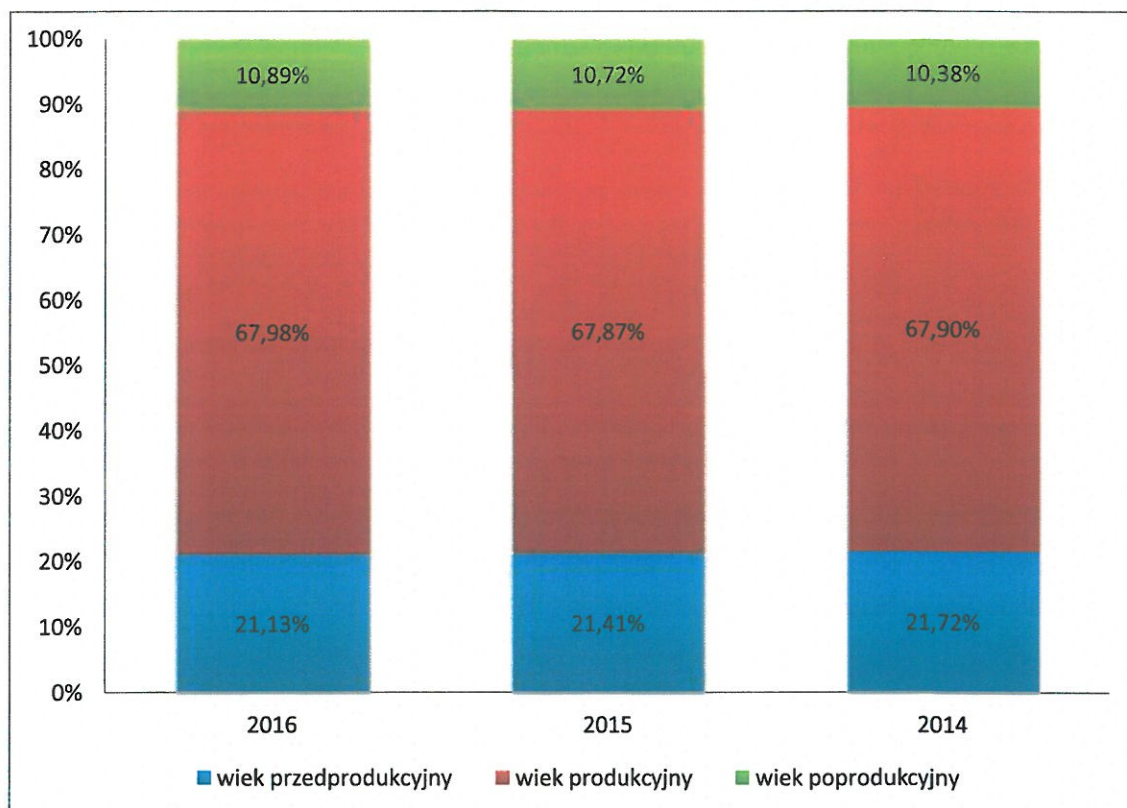
Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Pomimo zmieniającego się wzorca rodziny oraz rosnącej liczby związków nieformalnych to właśnie małżeństwo jest główną komórką społeczną w Polsce, która niezmiennie ma olbrzymi wpływ na prężność demograficzną lub jej brak. To właśnie w małżeństwach rodzi się najwięcej dzieci (według danych GUS, odsetek urodzeń pozamałżeńskich wynosi ok 23%), dlatego też zmiany w zakresie urodzeń to efekt wyboru,

jakiego dokonują ludzie młodzi, decydując się najpierw na osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej, a dopiero potem na założenie rodziny oraz jej powiększenie. Skutkiem tych zmian jest przesunięcie najwyższej płodności kobiet z grupy wieku 20-24 lata do grupy 25-29 lat, a także znaczący wzrost płodności w grupie wieku 30-34 lata, związany w głównej mierze z realizacją „odłożonych” urodzeń.

Ważnym elementem struktury demograficznej ludności, który ma wpływ na przebieg procesów demograficznych, jest wiek ludności, przekładający się na odsetek ludności w wieku produkcyjnym. Gminę Piekoszków cechuje przewaga osób w wieku produkcyjnym, niewielki lecz systematyczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

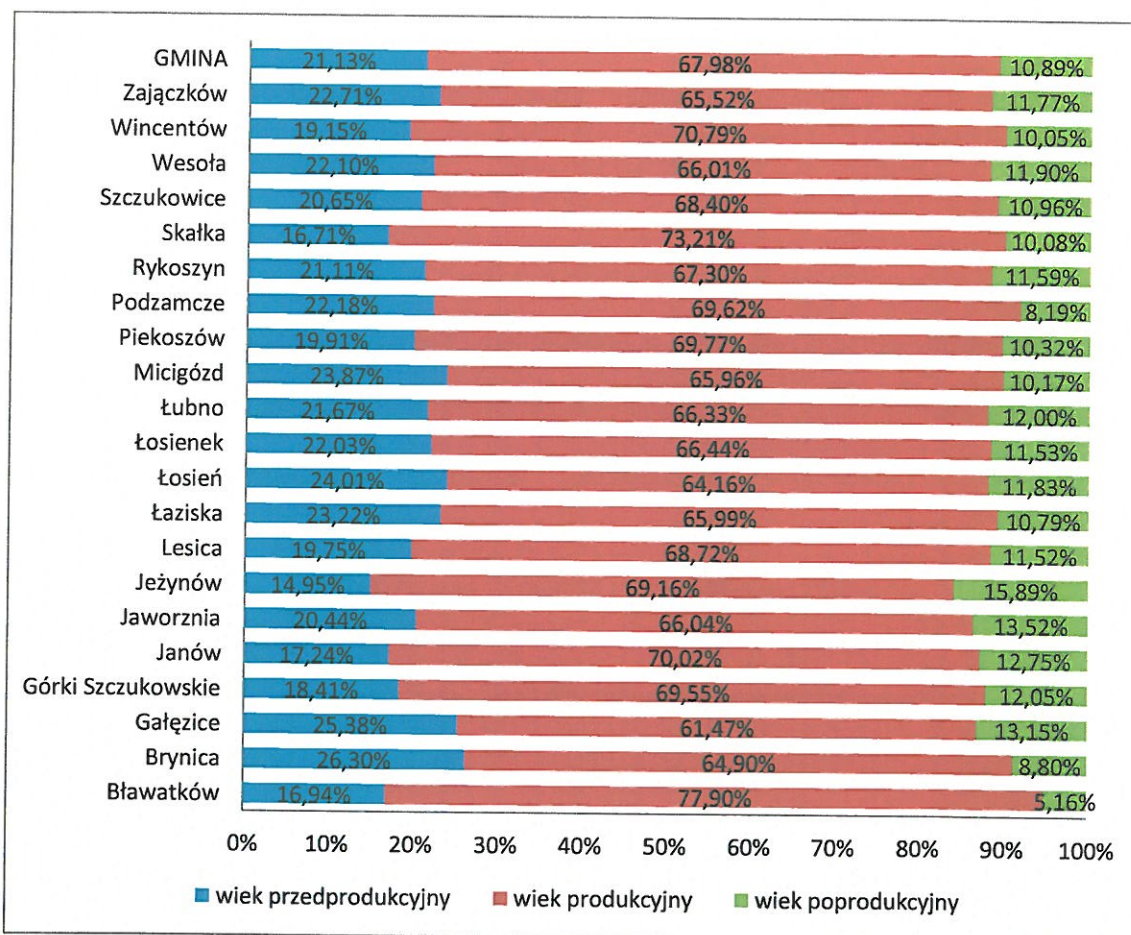
Wykres 11. Ekonomiczne grupy wieku



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Piekoszowie

Udział poszczególnych wiek produkcyjnych w ludności sołectw prezentuje poniższy wykres.

Wykres 12. Ekonomiczne grupy wieku w sołectwach Gminy Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Piekoszowie

W skali całej gminy 67,98% ludności zameldowanej na pobyt stały to kobiety i mężczyźni między 18 a 65 rokiem życia. Najmniejszy odsetek ludności w wieku produkcyjnym jest w sołectwach Gałęzice (61,47%), Łosień (64,16%) oraz Brynica (64,90%).

3.5.2. Edukacja

We wcześniejszym rozdziale poniższego dokumentu postawiono tezę iż potencjał ludzki jest jednym z głównych czynników warunkujących rozwój każdej gminy. Kształcenie i wychowanie kolejnych pokoleń wpływa w konsekwencji na dalsze życie wszystkich mieszkańców. W obecnych czasach, charakteryzujących się dynamiką zmian społecznych, kulturowych, politycznych i gospodarczych zadanie to staje się nie lada wyzwaniem dla

społeczności lokalnych i tym samym dla samorządów. System edukacyjny, aby dobrze spełniał swoją rolę musi być dopasowany do bieżących i przyszłych potrzeb społecznych. Dotyczy to zarówno procesu kształcenia, opieki i wychowania, jak i warunków w jakich ten proces się odbywa. Baza materialna placówek oświatowych musi więc spełniać najnowsze wymogi i tym samym być przyjazna uczniom, również tym niepełnosprawnym. Końcowy efekt, dający sprawny i efektywny system edukacyjny jest warunkiem wszechstronnego wykształcenia kolejnych pokoleń i tym samym zapewnienia im równego startu w życiu zawodowym.

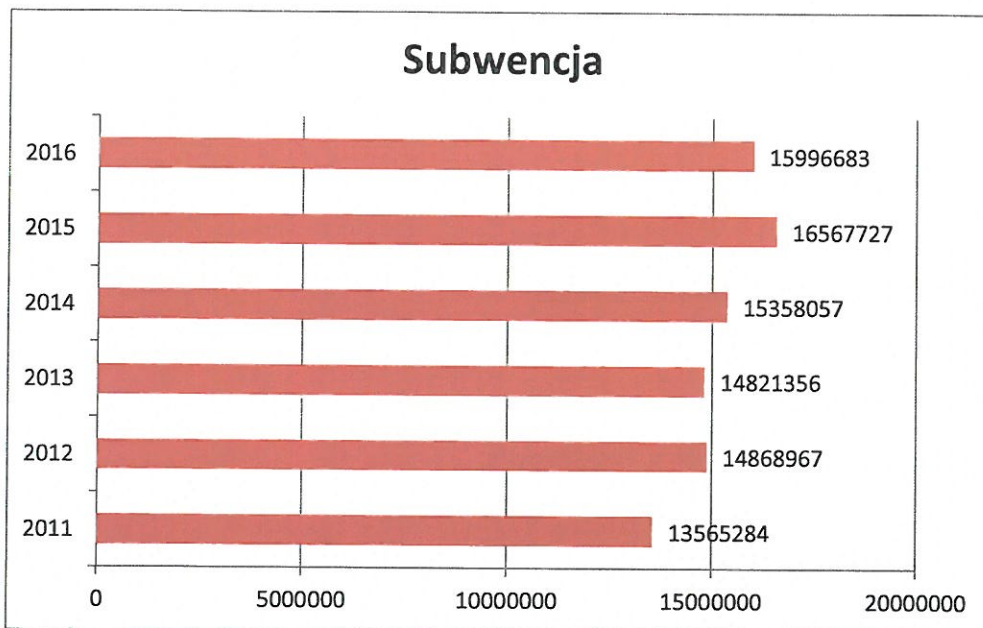
W Polsce wypracowany podział kompetencji w sferze zarządzania państwem, nakłada na samorządy lokalne zadania związane z prowadzeniem edukacji na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym. Do obowiązków każdej gminy w tym zakresie należy m.in.:

- zapewnienie właściwych warunków działalności edukacyjnej, wychowawczej i opiekuńczej placówek oświatowych;
- prowadzenie remontów i działań inwestycyjnych;
- wyposażać placówki w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji programów nauczania i innych celów strategicznych.

Najistotniejszym źródłem finansowania wydatków publicznych na oświatę i wychowanie w Polsce jest część oświatowa subwencji ogólnej. Z założeń Rozporządzenia Ministra Oświaty wynika iż subwencja ogólna dla samorządów gminnych powinna zaspokajać wydatki na prowadzenie oświaty, w szczególności na bieżącą działalność szkół podstawowych i gimnazjalnych, nie uwzględniając:

- dowozu uczniów,
- przedszkoli,
- stołówek,
- świetlic.

Wykres 13. Subwencja dla Gminy Piekoszów w latach 2011-2016



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Piekoszowie

Wysokość subwencji oświatowej od lat jest tematem dyskusji samorządowców, którzy wskazują, że wynikające z niej kwoty są niewystarczające i większość gmin musi dopłacać do utrzymania szkół czerpiąc ze środków własnych, co odbywa się kosztem innych zadań. Według informacji Rady Ministrów o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku, aż 92% samorządów nie równoważyło przy pomocy pieniędzy otrzymywanych z budżetu państwa bieżących wydatków oświatowych.

Wydatki na oświatę stanowią dużą część budżetu większości gmin województwa świętokrzyskiego. W 2016 roku w Gminie Piekoszów w przeliczeniu na liczbę mieszkańców wydatki te (1490,04 zł) były wyższe niż w przypadku średniej dla powiatu kieleckiego (1265,73 zł), województwa świętokrzyskiego (1199,73 zł) czy też kraju (1386,11 zł).

Gmina Piekoszów jest organem prowadzącym dla żłobka, przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów w miejscowościach: Brynica, Jaworznia, Łosień, Micigózd, Piekoszów, Rykoszyn, Szczukowskie Góry, Zajączków. Publicznymi szkołami i placówkami oświaty w Gminie są:

1. Szkoła Podstawowa w Brynicy;

2. Szkoła Podstawowa w Rykoszynie;
3. Szkoła Podstawowa w Szczukowskich Górkach;
4. Zespół Placówek Oświatowych w Jaworzni;
 - a. Przedszkole Samorządowe;
 - b. Szkoła Podstawowa;
 - c. Gimnazjum;
5. Zespół Placówek Oświatowych w Łosieniu;
 - a. Szkoła Podstawowa;
 - b. Gimnazjum;
6. Zespół Placówek Oświatowych w Piekoszowie;
 - a. Przedszkole Samorządowe;
 - b. Szkoła Podstawowa;
 - c. Gimnazjum;
7. Zespół Placówek Oświatowych w Zajączkowie;
 - a. Szkoła Podstawowa;
 - b. Gimnazjum;
8. Zespół Oświatowych Placówek Integracyjnych w Micigoździe;
 - a. Przedszkole Samorządowe (integracyjne);
 - b. Oddział Przedszkolny;
 - c. Szkoła Podstawowa¹⁰.

Największą jednostką oświatową w Gminie Piekoszów jest Zespół Placówek Oświatowych w Piekoszowie, najmniejszą zaś Niepubliczne Gimnazjum w Brynicy. Poniższa tabela prezentuje liczbę uczniów w poszczególnych szkołach i placówkach oświatowych w roku szkolnym 2015/2016.

Tabela 10. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach i placówkach oświatowych na terenie Gminy Piekoszów

Placówka	Przedszkola i oddziały przedszkolne	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Ogółem
SP Brynica	39	119	0	158

¹⁰ Kompleksowy Plan Rozwoju Szkół Gminy Piekoszów na lata 2017-2023. Piekoszów 2017r., str. 18.

SP Górki Szcz.	14	89	0	103
SP Rykoszyn	24	137	0	161
ZOPI Micigózd	72	131	63	259
ZPO Jaworznia	65	131	63	259
ZPO Łosień	17	96	70	183
ZPO Piekoszków	130	369	239	738
ZPO Zajęczków	23	148	73	244
NP. Przedszkole M. COLLEGE	38	0	0	38
NP. Przedszkole w Brynicy	147	0	0	147
NP. Gimnazjum w Brynicy	0	0	37	37
RAZEM	569	1193	482	2244

Źródło. Kompleksowy Plan Rozwoju Szkół Gminy Piekoszków na lata 2017-2023

Wyniki edukacyjne dla szkół podstawowych przeanalizowano na poziomie placówek, więc wynik – pomimo rejonizacji – w sposób pośredni może zostać odniesiony do poszczególnych sołectw w Gminie Piekoszków.

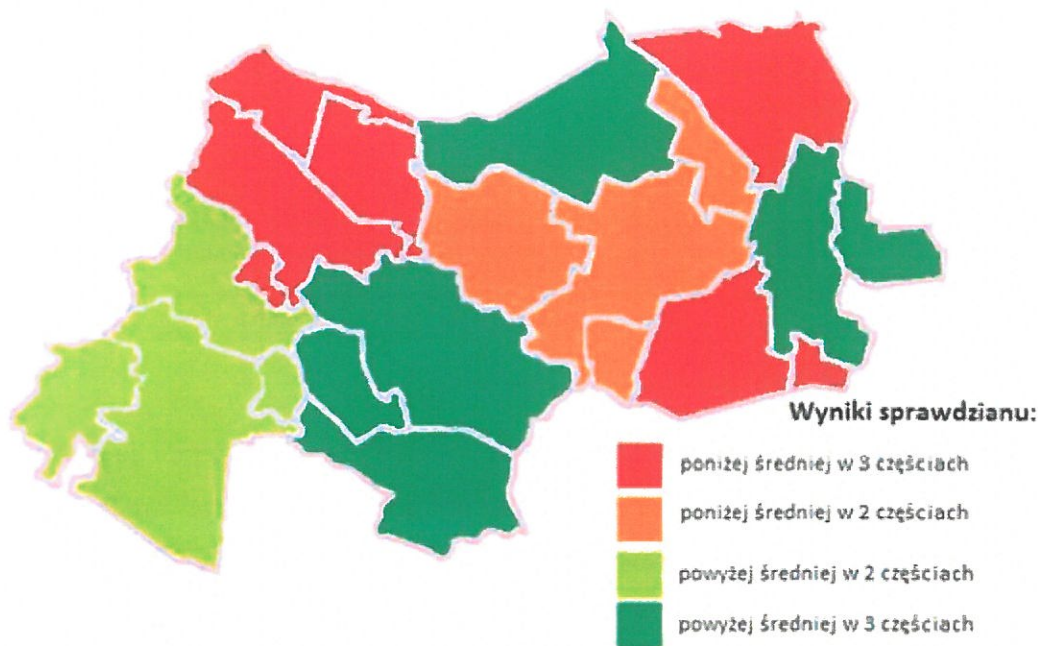
Tabela 11. Wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w 2016 roku

Szkoła	język polski	matematyka	język obcy
Szkoła Podstawowa w Łosieniu	66,5	41,6	62,2
Zespół Placówek Oświatowych w Zajęczkowie	72,6	41,5	67,4
Szkoła Podstawowa w Micigoździe	72,3	70,5	80,2
Szkoła Podstawowa w Brynicy	65,6	36,9	56,7
Szkoła Podstawowa w Rykoszynie	84,5	73,0	76,8
Szkoła Podstawowa w Górkach Szczukowskich	78,9	60,0	67,5
Szkoła Podstawowa w Jaworzni	62,3	38,3	64,5
Szkoła Podstawowa w Piekoszowie	69,6	51,4	65,6
GMINA	70,5	49,6	66,4
Powiat	69,1	51,9	66,8

Źródło. Opracowanie własne na podstawie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Wyniki osiągnięte przez uczniów klas szóstych w Gminie Piekoszków były zbliżone do wyników dzieci z całego powiatu kieleckiego. Jako niski poziom edukacji można uznać te sołectwa, z których dzieci uczęszczały do placówek, w których osiągnięto wyniki niższe od średniej gminnej w przynajmniej dwóch częściach sprawdzianu. Sołectwa te zostały przedstawione na poniższej mapie.

Rycina 12. Terytorialne przedstawienie wyników sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w roku 2016



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych UG w Piekoszowie

3.5.3. Pomoc społeczna

System pomocy społecznej na poziomie gminy tworzy ogół instytucji samorządowych i rządowych, organizacji pozarządowych i kościelnych a także innych osób prawnych zaangażowanych w działania mające na celu pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie poradzić sobie samodzielnie. Podstawową jednostką systemu pomocy społecznej Gminy Piekoszów jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Przy realizacji niektórych zadań współpracuje on między innymi z Wydziałem Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej i Zdrowotnej Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach, Powiatowym Urzędem Pracy w Kielcach, Sądem, Policją, placówkami szkolnymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym. Prawo do wsparcia udzielanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piekoszowie mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. Pomoc

udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej może mieć zarówno charakter finansowy jak i niepieniężny.

W roku 2016 z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystały 293 rodziny z Gminy Piekoszów. Było to o 25 rodzin mniej niż w roku poprzednim oraz o 16 mniej niż w roku 2014. Poniższa tabela przedstawia powody przyznania pomocy w omawianym okresie czasu. Analizując te dane, należy wziąć pod uwagę, że rodzina objęta wsparciem mogła otrzymać pomoc z kilku powodów, dlatego nie należy sumować poszczególnych kolumn.

Tabela 12. Powody przyznania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piekoszowie

Powód przyznania pomocy	2014		2015		2016	
	l. rodzin	l. osób	l. rodzin	l. osób	l. rodzin	l. osób
RAZEM	309	918	318	884	293	756
Alkoholizm	37	99	44	124	45	111
Bezdomność	4	4	5	5	5	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym:	111	474	124	493	129	487
rodzina wielodzietna	37	219	37	207	33	182
rodzina niepełna	44	133	44	127	32	94
pozostałe	30	122	43	159	64	211
Bezrobocie	183	607	178	564	158	457
Inne	1	5	1	2	1	2
Długotrwała lub ciężka choroba	147	383	161	383	157	341
Niepełnosprawność	159	403	156	369	142	313
Niezaradność	1	4	1	3	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	172	35	164	27	134
Sieroctwo	2	8	2	6	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	11	7	14	9	10
Ubóstwo	166	424	167	400	168	383
Wielodzietność	48	277	49	270	40	220
Zdarzenie losowe	6	14	5	9	3	4
Przemoc w rodzinie	0	0	1	3	0	0

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

W analizowanym przedziale czasu niemal połowa rodzin korzystających ze wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymywała pomoc z tytułu:

- Bezrobocia;
- Długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- Niepełnosprawności;
- Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- Ubóstwa.

Problemy społeczne występujące w środowisku lokalnym często mają charakter naczyń połączonych, tzn., że przykładowo bezrobocie, może mieć duży wpływ na ubóstwo, które niejednokrotnie stanowi jego ekonomiczną konsekwencję. Pomoc społeczna cechuje się zatem tym, że kilka przyczyn może mieć wpływ na większość skutków. Na podobne zasadzie bazuje analiza metodą Pareto-Lorenza, która stwierdza, iż niewielka liczba przyczyn odpowiada za większość występujących zjawisk. Skorygowanie tych czynników można w skali ogółu znacznie poprawić jakość całego zjawiska, dlatego niezwykle istotnym jest ich identyfikacja, aby nie marnować zbędnych potencjałów na małoistotne przyczyny. Diagram Pareto-Lorenza nazywany jest również metodą ABC lub prawem 20-80. Zasada Pareto umożliwia znalezienie 20% przyczyn przynoszących 80% strat. Podane wartości procentowe są umowne, gdyż równie dobrze może chodzić np. o proporcję 70-30. Analiza ABC jest metodą porządkowania i grupowania elementów analizowanych zbiorów ze względu na wybrane kryterium. W wyniku grupowania elementy grupy A mają największą wartość, natomiast grupy C marginalne znaczenie.

Przy użyciu metody Pareto-Lorenza można wskazać kilka głównych przyczyn, z powodu których przyznawana jest pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie. To właśnie te przyczyny są najbardziej istotne dla kwestii pomocy społecznej. Należy jednak mieć na uwadze, że korzystając z tej metody opieramy się tylko i wyłącznie na danych wygenerowanych przez system pomocy społecznej.

Tabela 13. Problemy społeczne według zestawienia Pareto-Lorenza

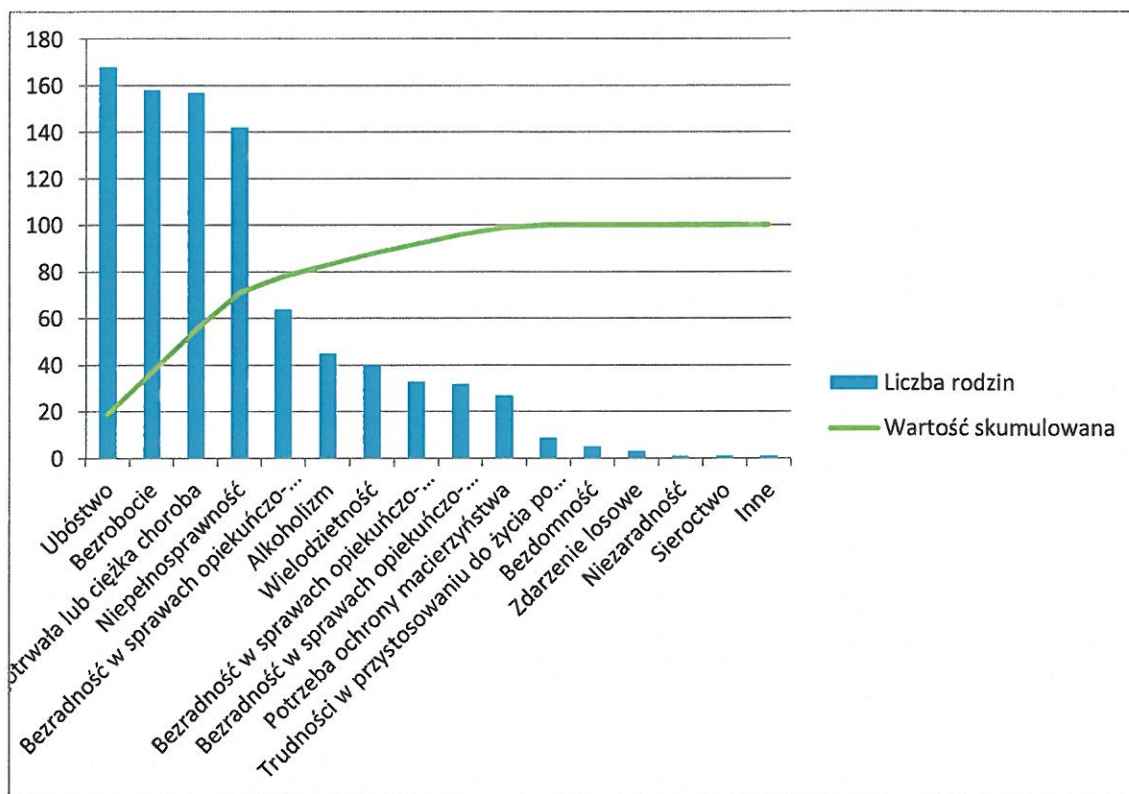
Powód przyznania pomocy	L. rodzin	L. osób	Udział w populacji (%)	Wartość skumulowana (%)	Kategoria
Ubóstwo	168	383	19	19	A
Bezrobocie	158	457	18	37	
Długotrwała lub ciężka choroba	157	341	18	55	
Niepełnosprawność	142	313	16	71	
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	64	211	7	78	B
Alkoholizm	45	111	5	83	
Wielodzietność	40	220	5	88	
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina wielodzietna	33	182	4	92	
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna	32	94	4	96	
Potrzeba ochrony macierzyństwa	27	134	3	99	
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	10	1	100	
Bezdomność	5	5	0	100	C
Zdarzenie losowe	3	4	0	100	
Niezaradność	1	1	0	100	
Sieroctwo	1	1	0	100	
Inne	1	2	0	100	

Źródło. Opracowanie własne.

Wyniki analizy metodą Pareto-Lorenza prezentowane powinny być za pomocą diagramu składającego się z dwóch głównych części.

- wykres słupkowy – histogram uszeregowany w porządku malejącym.
- wykres liniowy – prezentuje skumulowany procentowy udział przyczyn przyznania pomocy.

Wykres 14. Graficzna prezentacja problemów społecznych metodą Pareto-Lorenzo



Źródło. Opracowanie własne.

Na powyższym wykresie widać, iż cztery pierwsze powody przyznawania pomocy, tj. ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność odpowiadają za 71% wszystkich przyczyn. To właśnie te kwestie powinny zostać rozwiązane w pierwszej kolejności. Z kolei marginalne znaczenie mają kwestie z kategorii C czyli: trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, bezdomność, niezaradność, zdarzenia losowe, sieroctwo oraz przyczyny nie wymienione w tabeli skategoryzowane pod hasłem „inne”.

Pomoc realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piekoszowie obejmuje swoim zasięgiem wszystkich mieszkańców Gminy. Udział rodzin korzystających z tego wsparcia w latach 2014-2016 w poszczególnych sołectwach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Piekoszów w latach 2014-2016 r. ze względu na miejsce zamieszkania

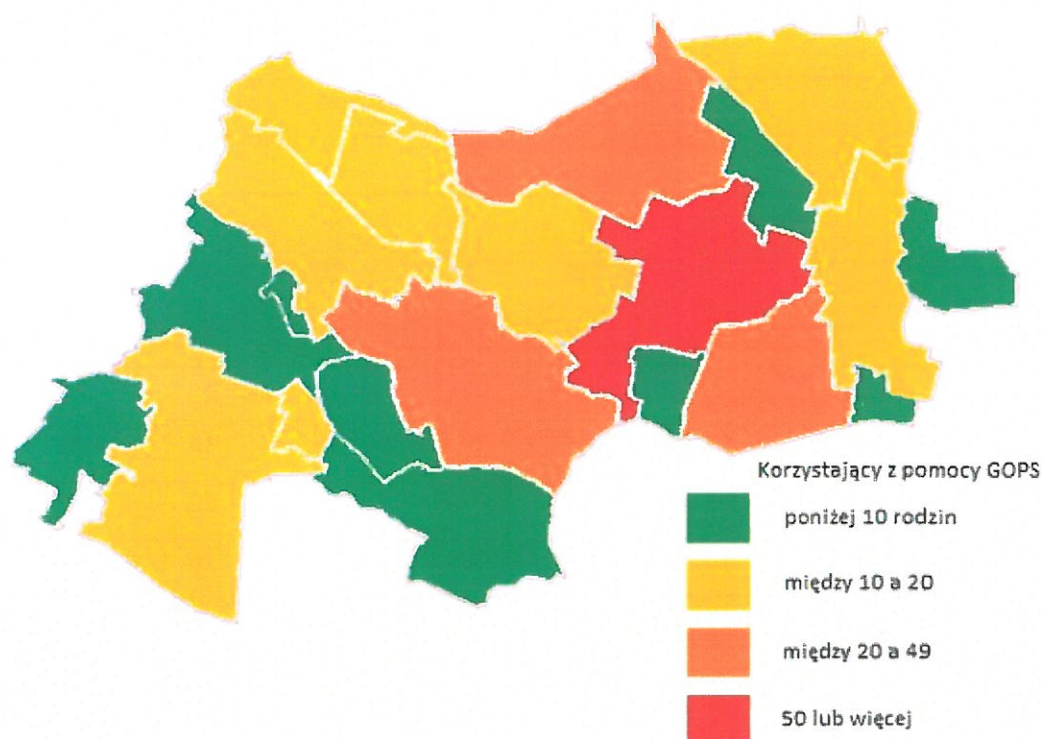
Sołectwo	2014		2015		2016	
	l. rodzin	l. osób	l. rodzin	l. osób	l. rodzin	l. osób
Bławatków	4	13	8	30	6	17
Brynica	19	71	18	63	16	52
Gałęzice	9	32	9	34	7	21
Szczukowskie Góry	10	12	10	21	9	15
Janów	14	41	12	27	9	17
Jaworznia	42	108	46	109	39	96
Jeżynów	3	6	2	2	3	5
Lesica	5	12	6	17	6	17
Łosień	14	44	16	49	14	39
Łosienek	15	43	13	37	12	30
Łubno	10	43	9	36	10	34
Micigózd	19	76	17	56	21	59
Piekoszów	55	168	57	154	50	128
Podzamcze	9	33	4	16	4	14
Rykoszyn	27	66	30	78	23	46
Skalka	12	40	8	28	11	36
Wesoła	5	12	5	14	7	13
Wincentów	10	28	10	22	11	32
Łaziska	8	19	11	24	5	16
Zajączków	7	18	16	47	17	46
Szczukowice	12	29	11	20	13	23
RAZEM	309	918	318	884	293	756

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Spośród wszystkich rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2014-2016 najwięcej osób zamieszkiwało Piekoszów (17%) oraz sołectwa

Jaworznia (13%) i Rykoszyn (8%). Liczbę rodzin korzystających z pomocy ośrodka w sposób graficzny prezentuje poniższa rycina.

Rycina 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Piekoszowie

3.5.4. Przemoc w rodzinie

Jednym z aspektów społecznych branych pod uwagę przy opracowywaniu Programów Rewitalizacji jest zjawisko przemocy w rodzinie. Według Kodeksu Karnego jest ona zaliczana do kategorii przestępstw. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem tym należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny. Przemoc jest zjawiskiem niezależnym od kultury, środowiska, wyznania, wykształcenia, poziomu intelektualnego czy przynależności do grupy społecznej. Prowadzi do narażenia członków rodziny na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność

cielesną, wolność, w tym seksualną, powoduje szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołuje cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc może mieć postać:

- przemocy fizycznej,
- przemocy psychicznej,
- przemocy seksualnej,
- przemocy ekonomicznej.

W gestii samorządu lokalnego leży podejmowanie działań mających na celu ochronę osób dotkniętych przemocą oraz jej zapobieganiu. W przypadku problematyki przemocy domowej ważne jest współdziałanie wszelkich instytucji pomocowych – policji, szkoły, służb medycznych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego oraz wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób mogą wpłynąć lub przyczynić się do zdiagnozowania i rozwiązania problemu.

Skala przemocy jest trudna do oszacowania, ponieważ stereotypy obyczajowe, często funkcjonujące w środowisku lokalnym czynią przemoc wobec kobiet ze strony partnerów nadal akceptowaną formą podporządkowania i przestrzegania wyznaczonych społecznie ról.

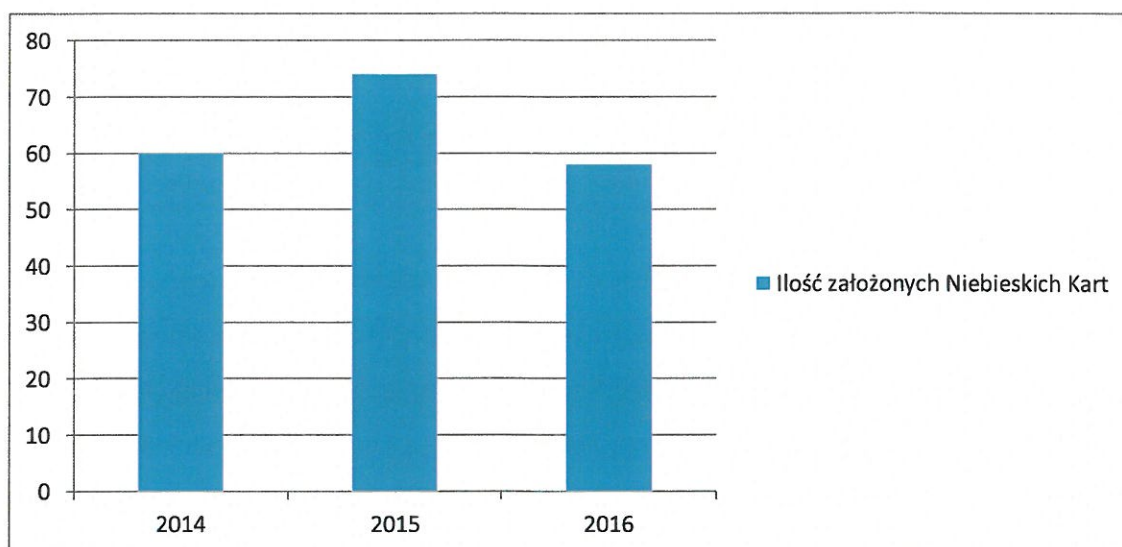
Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piekoszowie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół ten realizuje działania zmierzające do rozwiązania problemów, zapobiegania powstawania nowym, monitorowania poziomu zjawiska przemocy oraz prowadzeniu procedury Niebieskiej Karty i organizacji posiedzeń grup roboczych.

Do pracy z poszczególnymi rodzinami i osobami, w stosunku do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą, lub zachodzi obawa, że stosują przemoc - Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze, które realizują indywidualne plany pracy, w odniesieniu do każdej z rodzin.

Zespół interdyscyplinarny w swojej pracy stosuje Procedurę Niebieskiej Karty. Jest to ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego diagnozują

sytuację i udzielają pomocy ofiarom. W sytuacji nadużywania alkoholu, kierują sprawcę do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wykres 15. Liczba założonych Niebieskich Kart



Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Piekoszowie.

Jak wynika z powyższego wykresu w ciągu ostatnich trzech lat zostały założone łącznie 192 Niebieskie Karty. Najwięcej w sołectwach Jaworznia oraz Piekoszów. Między 10 a 20 Niebieskich Kart założono również mieszkańcom Brynicy, Janowa, Micigozdu, Rykoszyna oraz Zajączkowa.

Tabela 15. Liczba założonych Niebieskich Kart

Sołectwo	2014	2015	2016	RAZEM
Bławatków	2	3	3	8
Brynica	4	7	4	15
Gałęzice	3	0	0	3
Górki Szczukowskie	1	1	2	4
Janów	1	10	1	12
Jaworznia	10	4	9	23
Jeżynów	0	0	0	0
Lesica	1	0	2	3
Łaziska	3	5	0	8

Łosień	1	0	2	3
Łosienek	2	4	2	8
Łubno	3	4	1	8
Micigózd	4	3	8	15
Piekoszków	5	11	6	22
Podzamcze	1	2	2	5
Rykoszyn	4	4	2	10
Skałka	4	0	1	5
Szczukowice	2	3	5	10
Wesoła	2	1	1	4
Wincentów	1	6	1	8
Zajączków	6	6	6	18
RAZEM	60	74	58	192

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Piekoszowie

3.5.5. Bezpieczeństwo wewnętrzne

Zgodnie z danymi Policji, w latach 2014-2016, na terenie Gminy Piekoszków dopuszczono się 389 przestępstw (142 w roku 2014, 106 w roku 2015 oraz 141 w roku 2016). Policja interweniowała łącznie 4487 razy (odpowiednio: 1519, 1542, 1426). Liczbę interwencji oraz popełnionych przestępstw w poszczególnych sołectwach Gminy Piekoszków prezentuje poniższa tabela.

Tabela 16. Liczba przestępstw na terenie Gminy w 2015 r. z podziałem na rodzaj czynu

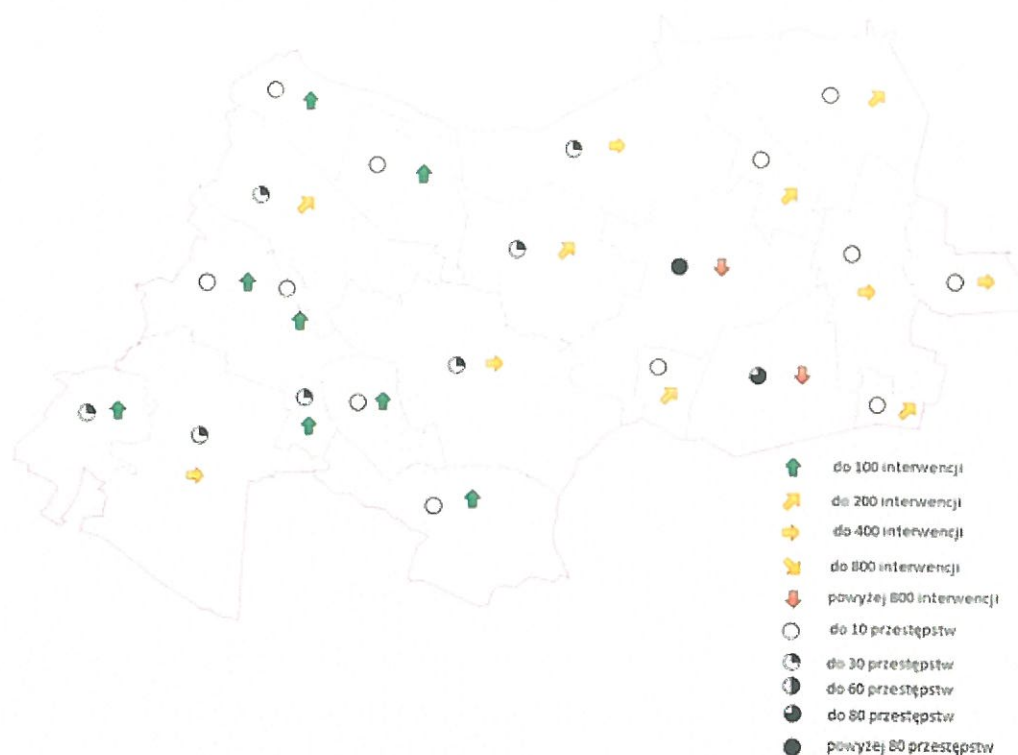
Sołectwo	Ilość interwencji				Ilość przestępstw			
	2014	2015	2016	RAZEM	2014	2015	2016	RAZEM
Bławatków	6	7	4	17	3	7	5	15
Brynica	55	63	48	166	-	3	6	9
Gałęzice	22	23	20	65	-	-	-	0
Górki	53	63	87	203	-	2	8	10
Szczukowskie								

Janów	21	59	53	133	-	4	5	9
Jaworznia	303	278	247	828	26	20	16	62
Jeżynów	1	0	0	1	1	1	2	4
Lesica	21	7	10	38	-	-	-	0
Łaziska	52	40	21	113	3	4	3	10
Łosień	13	15	21	49	1	-	4	5
Łosienek	35	47	43	125	10	3	2	15
Łubno	18	30	15	63	4	2	1	7
Micigózd	81	103	102	286	6	2	14	22
Piekoszów	424	457	444	1325	50	34	36	120
Podzamcze	59	41	27	127	-	-	1	1
Rykoszyn	82	83	74	239	10	10	6	26
Skałka	3	4	4	11	4	2	4	10
Szczukowice	90	61	54	205	-	1	3	3
Wesoła	39	26	20	85	7	1	5	13
Wincentów	65	65	62	192	7	1	10	19
Zajączków	76	70	70	216	10	9	10	29

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kielcach

Najwięcej interwencji policyjnych na terenie Gminy Piekoszów w latach 2014-2016 przeprowadzono w Piekoszowie (29,53% wszystkich interwencji) oraz Jaworzni (18,45%). Również w tych dwóch sołectwach zostało popełnionych najwięcej przestępstw. Oczywistym jest że najwięcej problemów z bezpieczeństwem występuje na terenie Piekoszowa, ponieważ to właśnie tu koncentruje się życie społeczne mieszkańców Gminy. Skalę interwencji policji oraz liczby przestępstw w poszczególnych sołectwach zaprezentowano również na poniższej mapie.

Rycina 14. Skala interwencji oraz liczby przestępstw w sołectwach Gminy Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne

Za szeroko rozumiane bezpieczeństwo wewnętrzne nie odpowiada jedynie policja ale również straż pożarna. Na obszarze Gminy Piekoszów jest dobrze rozwinięta sieć jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, składająca się z sześciu jednostek:

- OSP Brynica,
- OSP Łosienek,
- OSP Rykoszyn,
- OSP Piekoszów,
- OSP Zajączków,
- OSP Szczukowice.

Kwestia zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom nie jest jedyną misją przyświecającą strażakom ochotnikom. Ochotnicze Straże Pożarne pełnią równie istotną rolę w życiu społecznym i kulturalnym lokalnych społeczności. Zajmują się między innymi sportem, edukacją i wychowaniem oraz kulturą. To członkowie straży są inicjatorami

i współorganizatorami licznych lokalnych imprez i wydarzeń kulturalnych, a strażackie remizy stanowią swoiste centra wokół których koncentruje się życie społeczne i kulturalne mieszkańców lokalnych miejscowości.

3.5.6. Społeczeństwo obywatelskie

Społeczeństwo obywatelskie obejmuje w Polsce dwa obszary: obywatelską aktywność grupową – działalność organizacji pozarządowych, wspólnot lokalnych i samorządowych, nieformalnych grup i ruchów społecznych oraz świadomość obywatelską Polaków.

Społeczeństwo obywatelskie potrafi działać niezależnie od instytucji państwowych. Podstawową cechą społeczeństwa obywatelskiego jest świadomość jego członków potrzeb wspólnoty oraz dążenie do ich zaspokajania, czyli zainteresowanie sprawami społeczności oraz poczucie odpowiedzialności za jego dobro.

Za najlepsze podwaliny pod sprawnie funkcjonujące społeczeństw obywatelskie uważane są organizacje obywatelskie. Wzmacniają one oraz urzeczywistniają prawa obywateli do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym i samorealizacji we wszystkich aspektach życia. Społeczeństwo obywatelskie realizuje więc to wszystko, co nie jest zabronione przez prawo i akceptowane zasady moralne. Na dodatek zabrania się w nim jak najmniej. To co dozwolone, jednostki mogą robić jak chcą. To pozwala z kolei zwiększyć możliwości wyborów i rozwiązań, które zarówno dla społeczeństwa obywatelskiego i dla jednostki są najbardziej efektywne i opłacalne.

Aktywność obywatelska powinna być wspierana na poziomie samorządowym, centralnym, a także organizacji pozarządowych.

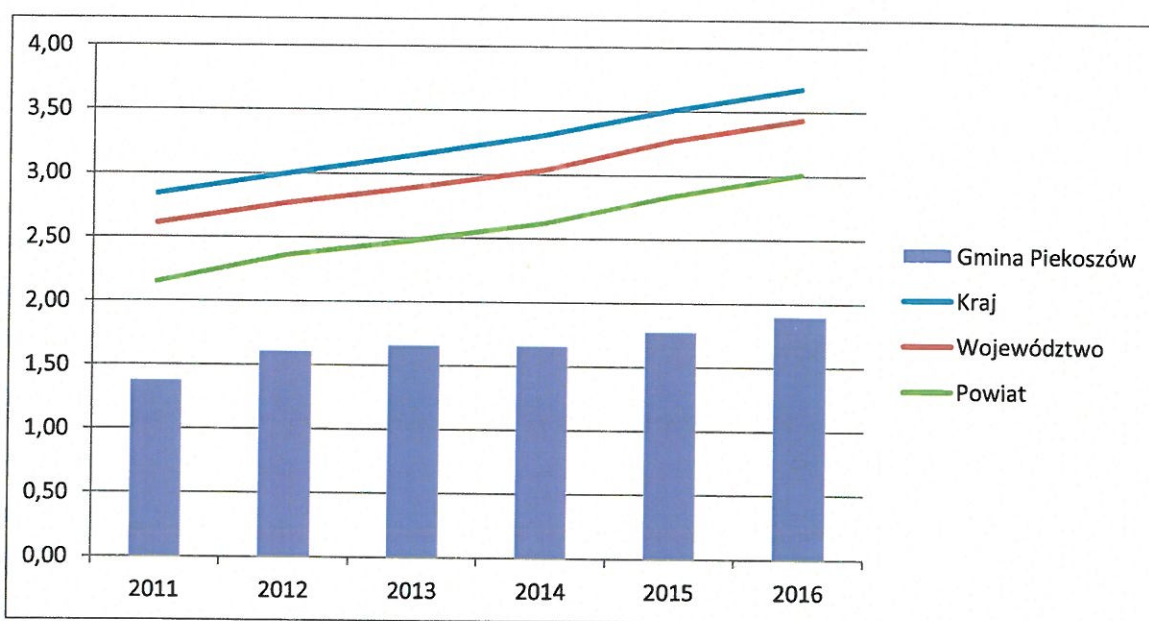
3.5.6.1. Organizacja pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią niezwykle ważny element demokracji i społeczeństwa obywatelskiego. Świadczą określone usługi, a dzięki swojej specyfice, często mogą to robić w sposób bardziej efektywny niż inne podmioty. Według ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, organizacjami pozarządowymi są jednostki niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych

oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku. Najliczniejszymi formami prawnymi, w jakich zakładane są organizacje pozarządowe są stowarzyszenia i fundacje.

Dla lepszego zobrazowania potencjału i możliwości organizacji pozarządowych na obszarze gminy, można ją porównać z jednostkami administracyjnymi wyższego szczebla. Wskaźnikiem umożliwiającym takie porównanie jest liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. Dzięki danych Głównego Urzędu Statystycznego można zaobserwować, że w Gminie Piekoszów jest niemal dwa razy mniej organizacji pozarządowych niż wynosi średnia dla całego kraju.

Tabela 17. Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 1000 mieszkańców



Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W przeciągu analizowanego przedziału czasu na terenie Polski ma miejsce stały wzrost liczby organizacji pozarządowych. Trend zwiększający liczbę podmiotów tzw. III sektora widoczny jest również w województwie świętokrzyskim oraz powiecie kieleckim. Pozytyw wynikający z liczebności organizacji pozarządowych nie zawsze przekłada się na aktywność tych jednostek, które czasami charakteryzują się niską skutecznością w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania. Niestety nie we wszystkich sołectwach Gminy Piekoszów zarejestrowane są organizacje pozarządowe. Taka sytuacja jednakże nie oznacza, że na takim obszarze nie jest prowadzona działalność społeczna.

Tabela 18. Organizacje pozarządowe

Organizacja	Strefa działań	Sołectwo
STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ PRZEDSZKOLA I SZKOŁY W ŁOSIENIU	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	Łosień
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ŁOSIENKU	Ratownictwo i ochrona ludności	Łosienek
STOWARZYSZENIE WIERNA-ZAJĄCZKÓW	Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości	Zajączków
UKS GROM ZAJĄCZKÓW	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Zajączków
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ZAJĄCZKOWIE	Ratownictwo i ochrona ludności	Zajączków
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W RYKOSZYNI	Ratownictwo i ochrona ludności	Rykoszyn
UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY "SOKÓŁ" - NORDKALK GÓRNIK RYKOSZYN	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Rykoszyn
STOWARZYSZENIE "WINCENTOWIANIE"	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	Wincentów
KLUB SPORTOWY FENIKS JAWORZNIA	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Jaworznia
UKS JAWÓR JAWORZNIA	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Jaworznia
UKS ORLIKI JAWORZNIA	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Jaworznia
STOWARZYSZENIE MIESZKAŃCÓW GMINY PIEKOSZÓW	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	Piekoszów
GMINNY LUDOWY KLUB SPORTOWY "ASTRA" W PIEKOSZOWIE	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Piekoszów
STOWARZYSZENIE NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ "RAZEM"	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	Piekoszów
STOWARZYSZENIE "PIEKOSZOWIANIE"	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	Piekoszów
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W PIEKOSZOWIE	Ratownictwo i ochrona ludności	Piekoszów
PIEKOSZOWSKIE TOWARZYSTWO SPORTOWE	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Piekoszów
STOWARZYSZENIE "PRO CIVITAS" W PIEKOSZOWIE	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	Piekoszów
STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU GMINY PIEKOSZÓW "NATURA"	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	Piekoszów
ŚWIĘTOKRZYSKI KLUB KARATE KYOKUSHIN	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Piekoszów
STOWARZYSZENIE NA RZECZ BUDOWY DRÓG OSIEDLOWYCH W GMINIE PIEKOSZÓW	Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości	Piekoszów
PARAFIALNY KLUB SPORTOWY "VICTORIA" W GÓRKACH SZCZUKOWSKICH	Ochrona i promocja zdrowia	Szczukowskie Górki

OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SZCZUKOWICACH	Ratownictwo i ochrona ludności	Szczukowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BRYNICY	Ratownictwo i ochrona ludności	Brynica
UCZNIOWSKI LUDOWY KLUB SPORTOWY "ORZEŁ" W BRYNICY	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Brynica
STOWARZYSZENIE "ULEŃKA"	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	Micigózd

Źródło. System Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego

3.5.6.2. Udział w wyborach

Kategorią, w której można oceniać kapitał społeczny jest aktywność obywatelska, mierzona udziałem społeczności w wyborach. W pełni ukształtowanym społeczeństwie obywatelskim udział w wyborach jest nie tylko przywilejem mieszkańców, lecz niemal moralnym obowiązkiem. O jakości społeczeństwa nie świadczy duża liczba kandydatów lub ugrupowań startujących w wyborach, lecz frekwencja. Wyborcy chętniej się angażują, jeżeli mają poczucie, że uczestniczą w ważnym wydarzeniu i ich głos jest istotny. Trend ten doskonale widoczny jest na przykładzie ostatnich wyborów samorządowych oraz parlamentarnych.

Tabela 19. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 roku

Jednostka	Liczba uprawnionych	Liczba wydanych kart	Frekwencja
Remiza OSP w Piekoszowie	1057	675	63,86%
Przedszkole Integracyjne w Piekoszowie	826	474	57,38%
Gminny Ośrodek Kultury w Piekoszowie	885	459	51,86%
Gimnazjum w Jaworzni	703	404	57,47%
Szkoła Podstawowa w Jaworzni	808	394	48,76%
Szkoła Podstawowa w Brynicy	818	407	49,76%
Zespół Placówek Oświatowych w Łosieniu	906	524	57,84%
Zespół Placówek Oświatowych w Zajączkowie	934	504	53,96%
Szkoła Podstawowa w Rykoszynie	1181	608	51,48%
Remiza OSP w Szczukowicach	1046	484	46,27%

Szkoła Podstawowa w Micigoździe	896	498	55,58%
Świetlica Wiejska w Wincentowie	750	461	61,47%
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piekoszowie	529	319	60,30%
Budynek Klubu, Osiedle Skałka	1034	512	49,52%
Przedszkole w Jaworzni	452	214	47,35%
Dom dla Niepełnosprawnych w Piekoszowie	21	18	85,71%

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Tabela 20. Frekwencja wyborcza w wyborach Parlamentarnych w 2015 roku

Jednostka	Liczba uprawnionych	Liczba wydanych kart	Frekwencja
Centrum Kultury w Piekoszowie (ul. Częstochowska)	1069	161	15,06%
Biblioteka Centrum Kultury	826	95	11,50%
Centrum Kultury w Piekoszowie (ul. Kolejowa)	865	133	15,38%
Gimnazjum w Jaworzni	704	96	13,64%
Szkoła Podstawowa w Jaworzni	786	58	7,38%
Szkoła Podstawowa w Brynicy	814	116	14,25%
Zespół Placówek Oświatowych w Łosieniu	904	172	19,03%
Zespół Placówek Oświatowych w Zajączkowie	934	76	8,14%
Szkoła Podstawowa w Rykoszynie	1181	175	14,82%
Świetlica wiejska w Szczukowicach	1037	144	13,89%
Szkoła Podstawowa w Micigoździe	902	116	12,86%
Świetlica Wiejska w Wincentowie	754	88	11,67%
Żłobek Gminny w Piekoszowie	538	84	15,61%
Budynek Klubu, Osiedle Skałka	1024	152	14,84%
Przedszkole w Jaworzni	451	44	9,76%

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Ze względu na rozbieżności pomiędzy obwodami wyborczymi a obszarem sołectw, które służą jednocześnie jako obszary delimitacji, trudno jest wnioskować o jednoznacznych danych dotyczących frekwencji wyborczej w poszczególnych sołectwach. Z tego względu

zdecydowano się pominąć kwestie frekwencji wyborczej przy określaniu obszaru zdegradowanego.

3.5.7. Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych

Działalność kulturalna władz publicznych należy do ich obowiązków wynikających z poszczególnych przepisów ustaw. Korzystanie z dóbr kultury świadczy o poziomie życia ludności oraz wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców. Za inicjację oraz realizację działalności kulturalnej na terenie Gminy Piekoszów odpowiada Biblioteka Centrum Kultury w Piekoszowie, która powstała 1 kwietnia 2014 roku z połączenia Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Gminnego Ośrodka Kultury. Placówka realizuje szereg projektów i inicjatyw obejmujących przede wszystkim animację kulturalno-oświatową, propagowanie czytelnictwa, promocję kultury lokalnej oraz dokształcanie społeczeństwa w zakresie świadomości kulturalnej. Wychodząc naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej urozmaica czas dzieciom i młodzieży oferując im atrakcyjne spędzanie okresu wakacji i ferii zimowych, organizuje imprezy plenerowe, konkursy literackie, czytelnicze, muzyczne i plastyczne, rozwijając tym samym umiejętności uczestników, a ponadto stanowi również swoiste centrum informacji dla osób spoza gminy Piekoszów. W strukturę placówki wchodzi dodatkowo świetlice w Szczukowicach, Wincentowie oraz Gałęzicach.

Tabela 21. Ważniejsze cykliczne wydarzenia kulturalne organizowane przez Bibliotekę Centrum Kultury w Piekoszowie

Styczeń	<ul style="list-style-type: none">• Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy• Przegląd Kolęd i Pastorałek
Luty	<ul style="list-style-type: none">• Ferie Zimowe
Marzec	<ul style="list-style-type: none">• Dzień Kobiet• Kiermasz Wielkanocny
Kwiecień	<ul style="list-style-type: none">• Przegląd Teatralna Wiosna
Maj	<ul style="list-style-type: none">• Tydzień Bibliotek
Czerwiec	<ul style="list-style-type: none">• Dzień Dziecka
Lipiec	<ul style="list-style-type: none">• Rozpoczęcie Wakacji

	<ul style="list-style-type: none"> • Dzień Otwarty Biblioteki
Sierpień	<ul style="list-style-type: none"> • Zakończenie Wakacji • Kolonie letnie
Wrzesień	<ul style="list-style-type: none"> • Dożynki Gminy Piekoszów • Przegląd Piosenki Popularnej
Październik	<ul style="list-style-type: none"> • Przegląd Miniatury Sceniczne
Listopad	<ul style="list-style-type: none"> • Święto Niepodległości
Grudzień	<ul style="list-style-type: none"> • Kiermasz Bożonarodzeniowy

Źródło. Biblioteka Centrum Kultury w Piekoszowie

Oferta kulturalna Biblioteki Centrum Kultury w Piekoszowie uzupełniana jest przez inne instytucje i stowarzyszenia. Dodatkowo bliskość głównego miasta w regionie, jakim są Kielce, powoduje, że mieszkańcy Piekoszowa mają dużą dowolność oraz olbrzymie możliwości w poszerzaniu swoich zainteresowań, rozwijaniu pasji czy realizowaniu się twórczo. Biorąc powyższe pod uwagę oraz fakt, że imprezy oferowane przez Gminę Piekoszów mają w większości charakter otwarty, niemożliwym jest rzeczowe określenie wskaźników kulturalnych na obszarach delimitacji.

3.6. Analiza SWOT

Jedną z podstawowych metod analizy strategicznej jest analiza SWOT, która polega na ustaleniu silnych i słabych stron zasobów własnych gminy oraz szans i zagrożeń związanych z jej otoczeniem. Analiza SWOT jest bardzo popularną heurystyczną techniką analityczną służącą do określenia priorytetów rozwojowych w pracach nad dokumentem strategicznym. Pozwala ona połączyć analizę wewnętrznego oraz zewnętrznego środowiska organizacji bądź jednostki. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz kierunków działań. Przedstawiona poniżej analiza Gminy Piekoszów obejmuje:

- Mocne strony (S – Strengths)
- Słabe strony (W – Weaknesses)
- Szanse (O – Opportunities)
- Zagrożenia (T – Threats)

Mocne strony

- Położenie geograficzne (bliskość do stolicy województwa);
- Korzystna lokalizacja komunikacyjna;
- Dobrze działające kluby sportowe i koła gospodyń wiejskich;
- Zaspokojenie potrzeb w zakresie miejsc przedszkolnych;
- Rozwinięta sieć szkół;
- Wykwalifikowana kadra instytucji publicznych;
- Dostęp do zajęć rekreacyjnych i sportowych dla dzieci i młodzieży;
- Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe i przyrodnicze.

Słabe strony

- Zły stan techniczny dróg lokalnych;
- Słaba infrastruktura techniczna;
- Brak planu zagospodarowania przestrzennego;
- Uboga oferta edukacyjna;
- Brak miejsc spędzania wolnego czasu;
- Niewykorzystana przestrzeń w centrum Piekoszowa;
- Mała ilość mieszkań socjalnych i komunalnych;
- Zakłady przemysłowe negatywnie oddziałujące na środowisko;
- Brak miejsc postojowych w centrum Piekoszowa;
- Brak Punktu Informacji Turystycznej;
- Roszczeniowa postawa klientów pomocy społecznej;
- Brak podmiotów ekonomii społecznej;
- Niezbyt wielki stopień inwestycji prywatnego kapitału zewnętrznego;
- Duży odpływ uzdolnionej młodzieży do większych ośrodków miejskich;
- Słaba promocja oferty rekreacyjno-turystycznej, niska rozpoznawalność w regionie;
- Słaba aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców;
- Niskie poczucie bezpieczeństwa.

Szanse

- Możliwość skorzystania ze środków unijnych na inwestycje w infrastrukturę społeczną i techniczną;

- Wykorzystanie rozwoju branży turystycznej w lokalnej gospodarce;
- Wykorzystanie potencjału historycznego;
- Zapewnienie mieszkańcom oraz turystom bogatej oferty rekreacyjno-sportowej i kulturalnej;
- Wykorzystanie rodzącego się w Europie Zachodniej i przechodzącego do Polski trendu zamieszkiwania w małych miasteczkach i miejscowościach;
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych;
- Budowanie świadomości społecznej mieszkańców (niwelowanie lęku przed pozyskiwaniem środków publicznych na realizację projektów poprzez doradztwo i szkolenia).

Zagrożenia

- Ogólnoświatowy kryzys ekonomiczny, odczuwalny również w Polsce, który powoduje m.in. zwiększenie bezrobocia, powiększanie ubóstwa społeczeństwa, odnowienie lub pogłębianie apatii i zniechęcenia społecznego;
- Postępująca emigracja ludzi młodych do większych ośrodków miejskich w poszukiwaniu pracy lub wykształcenia;
- Niewykorzystanie szansy w postaci aplikowania środków z UE;
- Postępująca biurokratyzacja życia publicznego;
- Brak środków finansowych na inwestycje;
- Ograniczenie dostępu do internetu szerokopasmowego;
- Niewystarczające środki na realizację zadań pomocy społecznej;
- Częste zmiany legislacyjne utrudniające realizację długofalowej polityki rozwojowej.

4. Założenia Programu Rewitalizacji

Fundamentem działań rewitalizacyjnych obszarów zdegradowanych Gminy Piekoszów jest partycypacja społeczna. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz świadczy o gotowości mieszkańców do partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji. Metoda partycypacyjna opiera się w głównej mierze na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem w procesie tworzenia dokumentu. Stanowi dzięki temu narzędzie do projektowania zadań podejmowanych w celu rozwiązania konkretnych problemów oraz niwelowania niepożądanych zjawisk, co w konsekwencji ma prowadzić do podniesienia jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych i tym samym całej Gminy Piekoszów.

Podczas prac nad dokumentem w ramach konsultacji społecznych, których celem było zdiagnozowanie obecnej sytuacji na terenie Gminy Piekoszów oraz zbudowanie dalszych założeń programowych, przeprowadzone było anonimowe badanie ankietowe oraz konsultacje społeczne prowadzone w formie spotkań ze społecznością lokalną. Wyniki prowadzonych badań pokazały jakie są potrzeby i oczekiwania rewitalizacyjne z perspektywy lokalnej społeczności. Wśród głównych wniosków determinujących rewitalizację Gminy Piekoszów należy wymienić w szczególności:

- zagospodarowanie przestrzeni w centrum miejscowości Piekoszów,
- zwiększenie liczby zakładów pracy,
- utworzenie miejsc spotkań dla młodzieży,
- wyznaczenie dodatkowych miejsc postojowych w Piekoszowie,
- brak profesjonalnego boiska piłkarskiego.

Kolejnym ważnym aspektem wynikającym z przeprowadzonej diagnozy jest możliwość skonfrontowania wiedzy o aspektach funkcjonowania Gminy Piekoszów (w tym danych statystycznych) przez różne środowiska lokalne. Takie podejście prowadzi do trafniejszego ujęcia obszarów problemowych oraz stanowi tym samym podstawę do uzasadnienia podejmowanych działań naprawczych bądź profilaktycznych. Dzięki zastosowaniu partycypacyjnego modelu opracowywania dokumentu można liczyć na udział lokalnej społeczności na dalszych etapach wdrażania.

4.1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego

Jednym z pierwszych działań realizowanych przy opracowywaniu Programu Rewitalizacji jest wskazanie fragmentu Gminy, na którym prowadzona będzie rewitalizacja, poprzez przeprowadzenie analiz pozwalających na wyznaczenie obszaru zdegradowanego. Za obszar zdegradowany należy rozumieć obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, na którym występuje dodatkowo co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych
- środowiskowych
- przestrzenno-funkcjonalnych
- technicznych

Obszary te wyznaczono w wyniku rangowania sołectw Gminy Piekoszów z uwzględnieniem takich czynników jak: wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym, strumień pomocy społecznej (liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie), liczba założonych niebieskich kart (w latach 2014-2016), liczba osób bezrobotnych, liczba interwencji policji w latach 2014-2016, liczba zgłoszonych przestępstw w latach 2014-2016, wskaźnik edukacji (wyniki sprawdzianu na koniec szóstej klasy szkoły podstawowej), a także wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych, wskaźnik obecności azbestu, wskaźnik zanieczyszczenia wód pitnych, wskaźnik degradacji obiektów, wskaźnik niefunkcjonalnego zagospodarowania, wskaźniki wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz społeczną.

Proces określenia obszarów zdegradowanych w Gminie Piekoszów był dwuetapowy. Etap I polegał na określeniu wartości wszystkich wymienionych czynników dla każdego sołectwa. Do wyznaczenia niezbędnych wartości posłużyły m.in. dane z Urzędu Gminy w Piekoszowie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie, Świętokrzyskiego Ośrodka Badań Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego w Kielcach, Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, Komendy Miejskiej Policji w Kielcach, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Zakończeniem etapu było określenie wartości odniesienia dla każdego czynnika w zależności od jego charakteru. Wartość ta w ośmiu przypadkach miała charakter średniej arytmetycznej. Dla wskaźnika edukacji poziomem docelowym były wyniki

sprawdzianu szóstoklasistów. Pozostałe wskaźniki miały charakter zero-jedynkowy, czyli spełnia bądź nie spełnia kryterium. Degradację stanu technicznego obiektów budowlanych oraz niefunkcjonalność rozwiązań technicznych określono na podstawie spaceru rewitalizacyjnego.

Etap II miał na celu wskazanie obszarów problemowych poprzez przypisanie każdemu czynnikowi oceny równej 0 bądź 1, w formie pokolorowanej komórki macierzy. Przypisana ocena zależała od korelacji pomiędzy wartością wskaźnika a jego wartością odniesienia. Ocenę 1, czyli kolor czerwony, otrzymały te sołectwa, które miały wartości wyższe od średnich w następujących kryteriach: strumień pomocy społecznej, liczba założonych niebieskich kart, liczba osób bezrobotnych, liczba interwencji, liczba popełnionych przestępstw, wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym, liczba podmiotów gospodarczych, wskaźnik występowania azbestu. W przypadku pozostałych wskaźników wartość jeden otrzymywały te sołectwa, w których stwierdzono: słabe wyniki sprawdzianu (wskaźnik edukacji), zanieczyszczenie wód pitnych, niefunkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz degradację obiektów. W dwóch pozostałych przypadkach wartość jeden była przypisywana sołectwom w których nie stwierdzono wyposażenia w infrastrukturę techniczną (między innymi sieć kanalizacyjna) oraz społeczną (szkoły, remizy strażackie). Na sam koniec podliczono otrzymane wyniki, z uwzględnieniem czynników społecznych, od kumulacji których zależy czy obszar może zostać zakwalifikowany jako zdegradowany. Wartości wskaźników dla poszczególnych sołectw przedstawia poniższa macierz.

	Czynniki społeczne							Czynniki gospodarcze	Czynniki środowiskowe		Czynniki przestrzenne			Czynniki techniczne	Suma wskaźników: społeczne/wszystkie
	Wskaźnik osób w wieku zapracowalnym	Stosunek pomocy społecznej	Liczba rodzinnych i niepełnych (2014-2016)	Liczba inwalidów polski (2014-2016)	Liczba głoszących przetrwanie (2014-2016)	Wskaźnik bezrobocia	Wskaźnik edukacji		Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych	Zanieczyszczenie wód pitnych	Wskaźnik obecności azbestu	Wskaźnik niefunkcjonalnego zagospodarowania	Wskaźnik wyposażenia w infrastrukturę techniczną		
Bławatków	5,16	6	8	17	15	32	Nie	3,87	Nie	5170,00	Nie	Nie	Nie	Nie	0/3
Brynica	8,80	16	15	166	9	40	Tak	3,68	Nie	28707,0	Nie	Tak	Tak	Nie	4/6
Gałęzice	13,15	7	3	65	0	14	Nie	0,92	Nie	9078,00	Nie	Nie	Nie	Nie	1/4
Górki Szczukowskie	12,05	9	4	203	10	16	Nie	3,18	Nie	8880,20	Nie	Tak	Tak	Nie	1/2
Janów	12,75	9	12	133	9	23	Tak	4,85	Nie	4750,00	Nie	Tak	Nie	Nie	3/4
Jaworznia	13,52	39	23	828	62	89	Tak	4,13	Nie	29992,0	Tak	Tak	Tak	Tak	7/11
Jeżynów	15,89	3	0	1	4	4	Nie	1,87	Nie	0,00	Nie	Nie	Nie	Nie	1/4
Lesica	11,52	6	3	38	0	8	Nie	4,12	Nie	6140,00	Nie	Nie	Nie	Nie	1/4
Łosień	11,83	14	3	49	5	18	Tak	5,73	Nie	8389,00	Nie	Nie	Tak	Tak	3/5
Łosienek	11,53	12	8	125	15	31	Tak	5,59	Nie	18478,5	Nie	Nie	Tak	Tak	2/5
Łubno	12,00	10	8	63	7	7	Tak	2,67	Nie	13953,0	Nie	Nie	Nie	Nie	2/5
Micigózd	10,17	21	15	286	22	60	Nie	5,48	Nie	46739,0	Nie	Tak	Tak	Tak	5/7
Piekoszków	10,32	50	22	1325	120	154	Tak	8,1	Tak	40234,0	Tak	Tak	Tak	Tak	6/10
Podzamcze	8,19	4	5	127	1	19	Tak	6,14	Nie	10397,0	Nie	Tak	Nie	Tak	1/3
Rykoszyn	11,59	23	10	239	26	63	Nie	3,31	Nie	23960,0	Nie	Nie	Tak	Tak	6/10
Skałka	10,08	11	5	11	10	14	Nie	3,45	Nie	11238,5	Nie	Nie	Nie	Nie	0/3
Szczukowice	10,96	13	10	205	3	35	Nie	5,31	Nie	17971,0	Nie	Tak	Tak	Nie	2/3
Wesoła	11,90	7	4	85	13	11	Nie	1,98	Nie	4890,00	Nie	Nie	Nie	Nie	1/4
Wincentów	10,05	11	8	192	19	67	Tak	2,33	Nie	13319,7	Nie	Nie	Nie	Nie	1/4
Łaziska	10,79	5	8	113	10	22	Tak	4,68	Nie	9638,00	Nie	Tak	Nie	Nie	1/3
Zajączków	11,77	17	18	216	29	50	Nie	2,73	Nie	17890,0	Nie	Nie	Tak	Tak	6/10

4.2. Charakterystyka obszaru zdegradowanego

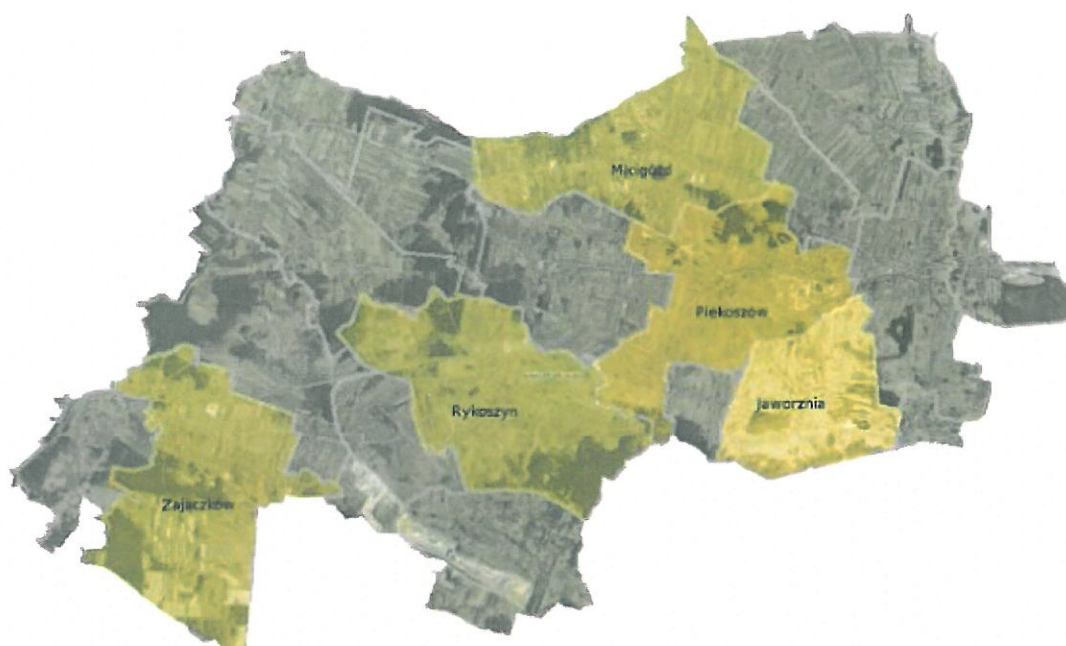
Za obszar zdegradowany może uchodzić fragment Gminy na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych. Występowanie tych zjawisk jest koniecznym, lecz nie jedynym wymogiem aby dany obszar uznać za zdegradowany. Oprócz zjawisk społecznych muszą występować negatywne zjawiska z co najmniej jednej sfery: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Warunki stawiane obszarowi zdegradowanemu muszą zostać spełnione przez każdy wyznaczony podobszar. Oznacza to, że nie jest możliwe wyznaczenie jednego podobszaru, w którym występować będą tylko negatywne zjawiska społeczne, i drugiego – związanego tylko ze zjawiskami środowiskowymi¹¹.

W przypadku Gminy Piekoszów obszar zdegradowany został wyznaczony za pomocą kryteriów rewitalizacyjnych przyjętych w poniższym dokumencie, które w sposób rzetelny mogły oddać poziom poszczególnych zjawisk na obszarze Gminy. Metodologię oraz przebieg procesu wyznaczania obszaru zdegradowanego opisano w poprzednim rozdziale. Obszarem zdegradowanym mógł zostać uznany obszar, w którym występuje przynajmniej pięć z siedmiu niekorzystnych czynników społecznych oraz przynajmniej dwa czynniki spośród pozostałych kryteriów rewitalizacyjnych. Założono również, że w okresie wdrożeniowym dokumentu, sytuacja będzie monitorowana i na bieżąco uaktualniana celem umożliwienia objęcia Programem nowych obszarów, bądź wprowadzenia nowych zadań do tych już istniejących.

Wyznaczony obszar zdegradowany Gminy Piekoszów składa się z 5 sołectw wiejskich. Dokładne położenie wszystkich sołectw na tle granic administracyjnych Gminy prezentuje poniższa rycina.

¹¹ Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. Departament Polityki Przestrzennej. Warszawa 2016r., str. 21

Rycina 15. Obszar zdegradowany na tle granic administracyjnych Gminy Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie <http://mapy.geoportal.gov.pl>

Jak wynika z ryciny prezentującej obszar zdegradowany na tle granic administracyjnych Gminy Piekoszów, czynniki degradujące kumulują się głównie w centralno-wschodniej części Gminy. Wiejski charakter Gminy wiąże się z nagromadzeniem problemów społecznych w największej miejscowości na terenie Gminy, czyli w Piekoszowie.

Obszar zdegradowany zamieszkiwany jest przez 8155 mieszkańców, co stanowi 50,11% ogółu ludności Gminy. Wśród osób zamieszkujących wyznaczone pięć sołectw 1722 mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym, 5506 w wieku produkcyjnym, a pozostałe 927 w wieku poprodukcyjnym. Wśród największych problemów społecznych występujących na obszarze zdegradowanym należy wymienić bezrobocie oraz ubóstwo. To właśnie obszar tych pięciu spośród wszystkich dwudziestu jeden sołectw zamieszkuje niemal 54% wszystkich bezrobotnych z terenu Gminy. Bezrobocie jest skomplikowanym problemem społecznym, na który wpływ ma ogólna sytuacja ekonomiczna regionu oraz kraju. Wywołuje ono negatywne skutki zarówno ekonomiczne, jak i społeczne. Mikroekonomiczne skutki bezrobocia polegają na pogorszeniu sytuacji materialnej bezrobotnych i ich rodzin w okresie pozostawania bez pracy. Należy również pamiętać, że utrzymujące się przez dłuższy czas bezrobocie powoduje napięcia społeczne, ponieważ bezpośrednio dotyka osobę pozostającą bez pracy, ale również

w sposób pośredni cała rodzina odczuwa skutki tego problemu. Zjawisko to wiąże się często z obniżeniem stopy życiowej rodziny oraz niejednokrotnie, jest nierozzerwalnie powiązane z innymi problemami, taki jak np. ubóstwo, alkoholizm, przemoc w rodzinie itp. Przedłużający się okres bezrobocia może te wszystkie zjawiska dodatkowo nasilać. Początkowy szok spowodowany zwolnieniem z pracy zastępowany jest niejednokrotnie krótką fazą optymizmu i wiary w znalezienie nowego zatrudnienia, a następnie okresem pesymizmu i utraty nadziei. Ostatecznie długotrwałe bezrobocie prowadzi do bezradności, co może mieć w dłuższej perspektywie destrukcyjny wpływ na funkcjonowanie rodziny. Zaznaczając wpływ bezrobocia na inne kwestie społeczne można założyć, że przeciwdziałając temu jednemu zjawisku, ograniczona zostanie sfera innych problemów, takich np. jak: przemoc, ubóstwo, alkoholizm, co z kolei przełoży się na zmniejszenie liczby klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie. Ponad 51% wszystkich osób korzystających ze wsparcia tej instytucji zamieszkuje obszar wskazany jako zdegradowany. Należy również zauważyć powiązanie obszaru zdegradowanego z odczuwalnym poziomem bezpieczeństwa w Gminie. Wydane Niebieskie Karty niemal w 46% dotyczyły mieszkańców wyznaczonych 5 sołectw. Interwencji policji, które miały miejsce na obszarze zdegradowanym stanowiły ponad 64% wszystkich czynności podjętych przez funkcjonariuszy policji na terenie Gminy. Z uwagi na rangę Piekoszowa w aspekcie funkcjonowanie całej Gminy, nie powinien dziwić wysoki odsetek popełnionych przestępstw. Na całym obszarze zdegradowanym wynosił on 67%, co oznacza, że co trzecie przestępstwo popełnione było na terenie jednego spośród pozostałych szesnastu sołectw. Wśród pozostałych problemów należy z pewnością wymienić kwestie środowiskowe (powtarzające się skażenie wody pitnej), niepełne skanalizowanie (Zajączków, Rykoszyn) oraz kwestie techniczno-przestrzenne takie jak: degradację obiektów (budynek Samorządowego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Piekoszowie), niefunkcjonalne centrum Piekoszowa (brak miejsc postojowych, brak podjazdu dla niepełnosprawnych do Sanktuarium), brak miejsc w Piekoszowie to wypoczynku i relaksu, obiektów sportowych.

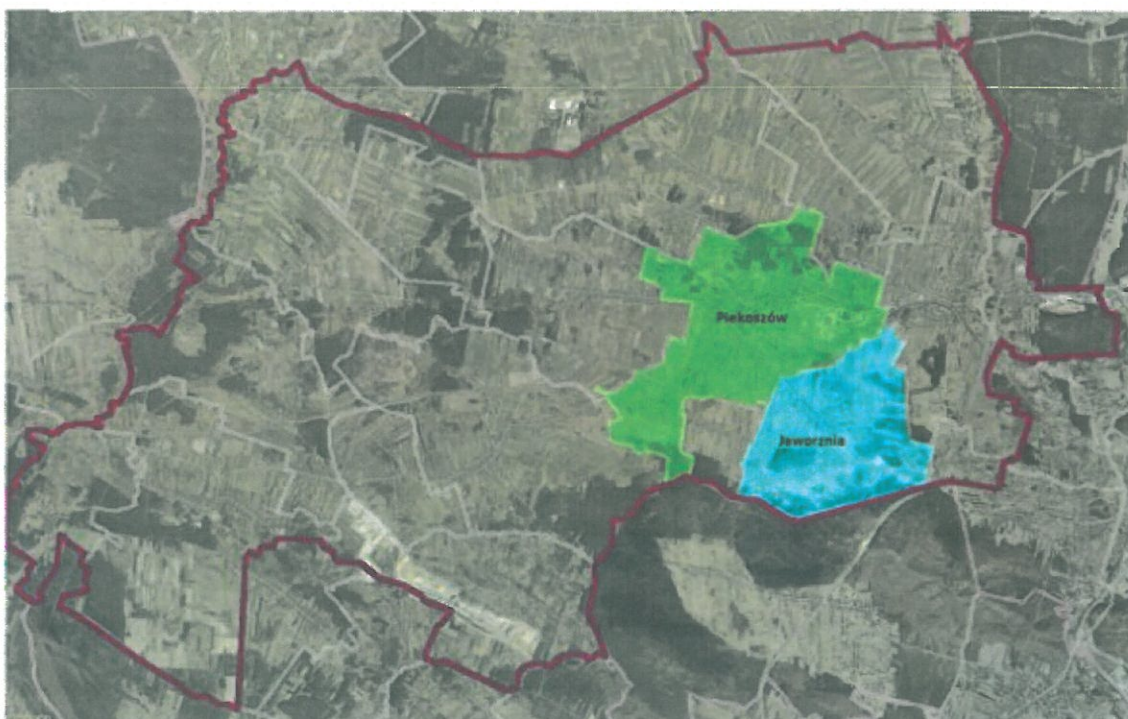
4.3. Wyznaczenie obszaru do rewitalizacji oraz jego zasięg przestrzenny

Obszar rewitalizacji, w którym prowadzone będą działania wynikające z Programu Rewitalizacji, może stanowić całość lub część obszaru zdegradowanego oraz musi

charakteryzować się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych i posiadać istotne znaczenie dla rozwoju Gminy Piekoszów.

Zgodnie z wytycznymi obszar rewitalizowany nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz nie może go zamieszkiwać więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Jednocześnie, może zostać podzielony na podobszary – w tym nieposiadające wspólnych granic. Co więcej, tereny niezamieszkałe (tj. tereny przemysłowe, także po wydobywcze, powojkowe oraz po kolejowe) mogą podlegać rewitalizacji jedynie w przypadku, gdy prowadzone na nich działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Przyjęcie powyższych wartości procentowych uniemożliwia poddanie rewitalizacji całego obszaru zdegradowanego w Gminie Piekoszów.

Rycina 16. Obszar rewitalizacji na tle granic administracyjnych Gminy Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie <http://mapy.geoportal.gov.pl>

Wyznaczenia obszaru rewitalizacji w Gminie Piekoszów dokonano na podstawie podsumowania zebranych wskaźników, pogłębionej analizy stanu społeczno-gospodarczego Gminy oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych. Do rewitalizacji przewidziano obszar składający się z dwóch sołectw: Piekoszowa oraz Jaworzni. Piekoszów stanowi główny ośrodek Gminy, którego rewitalizacja wpłynie korzystnie na całą Gminę. Z kolei podczas

wyznaczania obszaru zdegradowanego to właśnie sołectwo Jaworznia otrzymało najwięcej punktów, zarówno w sferze społecznej jak i pozostałych kryteriach.

Całkowity obszar Gminy Piekoszów przeznaczony do rewitalizacji wynosi 1413,207 ha, co stanowi 13,72% całkowitej powierzchni gminy. Obszar ten zamieszkiwany jest przez 4828 osób, czyli 29,67% populacji. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji prezentuje Rycina 16.

4.3.1. Podobszar 1: sołectwo Piekoszów

Podobszar 1 stanowi sołectwo Piekoszów. Jest to centralny obszar całej Gminy, w którym mieści się między innymi Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Centrum Kultury, oddział Banku Spółdzielczy w Łopusznie, Urząd Pocztowy, Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Piekoszów jako ośrodek centralny ma największe znaczenie dla rozwoju całej Gminy, dlatego też powinien zostać poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności. Znajduje się tu Sanktuarium z XVII-wiecznym obrazem Madonny z Dzieciątkiem, wpisane do rejestru zabytków nieruchomości, które rok rocznie przyciąga wielu turystów. Sam budynek kościoła wymaga remontu, tak samo jak przestrzeń wokół niego. Niepraktyczne rozwiązania architektoniczne utrudniają dostęp do Sanktuarium osobom niepełnosprawnym. Kolejnym problemem jest brak miejsc parkingowych w bliskim sąsiedztwie kościoła oraz nieuporządkowanie placu parkingowego przy ulicy Częstochowskiej. Poprawa rozwiązania przestrzennego umożliwiłaby docelowe pozostawienie 100 samochodów w niedalekim sąsiedztwie Sanktuarium.

Sołectwo, którego powierzchnia wynosi 844,4486 ha jest zamieszkiwane przez 2964 mieszkańców (18,21% ogółu ludności Gminy). Ważnym aspektem położenia geograficznego Piekoszowa jest bliskość dużego ośrodka miejskiego jakim są Kielce. Z tego też powodu zabudowa sołectwa skoncentrowana jest głównie przy drogach krajowych: 786 oraz 761.

Piekoszów jako główny ośrodek Gminy cechuje się największą liczbą podmiotów gospodarczych wpisanych do CEiDG. Jednocześnie zamieszkiwany jest przez największą liczbę osób bezrobotnych (niemal 20% wszystkich bezrobotnych z obszaru Gminy). Bezrobocie często powiązane jest z sytuacją ekonomiczną rodzin, dlatego największa liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej mieszka właśnie

w Piekoszowie (50 spośród 293 korzystających ze wsparcia). Miało tu również miejsce najwięcej interwencji policji w latach 2014-2016 (30%) oraz zgłoszonych przestępstw (31%).

W Piekoszowie funkcjonuje Zespół Placówek Oświatowych, który jest największą jednostką edukacyjną na obszarze całej Gminy. Wyniki osiągnięte przez uczniów klas szóstych na zakończenie szkoły podstawowej były niższe niż średnie wyniki dla gminy z języka polskiego oraz języka obcego.

Oprócz niefunkcjonalnych rozwiązań przestrzennych na obszarze sołectwa występują również negatywne czynniki środowiskowe. Na obszarze sołectwa znajduje się 12,2% wszystkich wyrobów zawierających azbest, który stanowi zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi. Dodatkowo zdarzają się zatrucia wody pitnej ze źródła Piekoszów II. Mieszkańcy Piekoszowa skarżą się również na dokuczliwe zapachy dobiegające z okolicznych zakładów.

Zdjęcie 4. Dziki parking przy ulicy Częstochowskiej



Źródło. Archiwum własne

Rycina 17. Obszar rewitalizacji - sołectwo Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie <http://mapy.geoportal.gov.pl>

4.3.2. Podobszar 2: sołectwo Jaworznia

Jaworznia została wyznaczona do rewitalizacji, ponieważ na obszarze tego sołectwa występuje największa kumulacja negatywnych czynników społecznych. Dodatkowo występują tu również negatywne czynniki gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe oraz techniczne. Sołectwo otrzymało łącznie 11 punktów, czyli najwięcej spośród wszystkich analizowanych obszarów.

Zdjęcie 5. Szkoła w Jaworzni



Źródło. Archiwum prywatne

Głównym punktem sołectwa jest wieś Jaworznia, która znajduje się w odległości około 10 kilometrów od Kielc. Sołectwo jest połączone ze stolicą województwa komunikacją miejską oraz poprzez prywatną komunikację tzw. busami. Jaworznia położona jest również w bezpośrednim sąsiedztwie Piekoszowa. W Jaworzni znajduje się nieczynny kamieniołom „Jaworznia”, w którym odkryto największy w Górach Świętokrzyskich system jaskiń: Chelosiowa Jama, Jaskinia Jaworznicka i Jaskinia Pajęcza. Unikalny charakter tego terenu spowodował objęcie jaskiń ochroną w 1997 roku, poprzez utworzenie rezerwatu przyrody nieożywionej „Chelesiowa Jama”.

Podczas procesu wyznaczania obszaru zdegradowanego, na terenie sołectwa Jaworznia wystąpiły wszystkie analizowane czynniki społeczne czyli: liczba osób w wieku

poprodukcyjnym, liczba osób bezrobotnych, liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie, liczba interwencji policji, liczba zgłoszonych przestępstw, wyniki sprawdzianu szóstoklasistów oraz liczba założonych Niebieskich Kart. W każdym tym aspekcie sołectwo plasowało się powyżej średniej wartości dla Gminy Piekoszów.

Rycina 18. Obszar rewitalizacji - sołectwo Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne na podstawie <http://mapy.geoportal.gov.pl>

4.4. Opis wizji stanu Gminy Piekoszów, celów rewitalizacji oraz kierunków działań

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy problemów występujących na terenie przewidzianym do zrewitalizowania, sformułowana została wizja tego obszaru, jako

planowany do osiągnięcia efekt, który poprzez realizację celów oraz odpowiadających im kierunków działań umożliwi uzyskanie pożądanego stanu.

Sołectwa Piekoszów oraz Jaworznia w wyniku rewitalizacji stały się bezpiecznym miejscem zamieszkałym przez aktywnych i gospodarczych mieszkańców, którzy chętnie korzystają z przestrzeni publicznej, ich dzieci mają zapewniony dostęp do wysokiej jakości usług edukacyjnych a turyści mogą w spokoju korzystać z walorów przyrodniczych oraz historycznych Gminy Piekoszów.

Określono również cel główny, który stanowi punkt odniesienia dla pozostałych celów szczegółowych.

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY PIEKOSZÓW POPRZECZ REWITALIZACJĘ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ ORAZ AKTYWIZACJĘ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Zaprezentowane poniżej cele strategiczne wraz z kierunkami działań zostały zdefiniowane na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Cele te stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne. W Programie Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 wyróżniono trzy cele strategiczne, ujmujące wszystkie sfery rewitalizacji, czyli: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, środowiskową i techniczną. Każdy z trzech celów został rozpisany na bardziej szczegółowe kierunki działań. Podejmowane działania rewitalizacyjne mają na celu zachowanie charakteru Gminy, przy jednoczesnym zwiększeniu jej potencjałów oraz zniwelowaniu słabych stron.

1. Wzmocnienie kapitału ludzkiego kluczowym czynnikiem poprawy jakości życia mieszkańców
 - 1.1. Promocja zdrowia i aktywnych form spędzania czasu
 - 1.2. Zajęcia dodatkowe w Zespołach Placówek Oświatowych
 - 1.3. Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
 - 1.4. Poprawa jakości usług społecznych w zakresie wspierania funkcji rodzin, z wykorzystaniem potencjału ekonomii społecznej
 - 1.5. Edukacja ekologiczna

- 1.6. Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktycznych poprzez remont oraz doposażenie Samorządowego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Piekoszowie
- 1.7. Aktywizacja i integracja osób starszych
2. Wieloczynnikowy rozwój gospodarczy
 - 2.1. Uzbrojenie obszarów przemysłowych
 - 2.2. Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji
 - 2.3. Rozwój turystyki elementem zrównoważonego rozwoju gminy
 - 2.4. Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową
 - 2.5. Modernizacja budynku po starej plebanii na cele społeczno-gospodarcze
3. Poprawa jakości przestrzeni publicznej z zachowaniem zasad ochrony środowiska
 - 3.1. Renowacja zabytkowego kościoła oraz jego otoczenia
 - 3.2. Wyznaczenie miejsc parkingowych sposobem na problemy komunikacyjne w centrum Piekoszowa
 - 3.3. Budowa placów rekreacyjnych
 - 3.4. Modernizacja i budowa infrastruktury sportowej
 - 3.5. Remonty dróg gminnych i wewnętrznych
 - 3.6. Aktualizacja programu usuwania azbestu
 - 3.7. Rozbudowa infrastruktury rowerowej, wyznaczenie i oznakowanie szlaków turystyki pieszej oraz ścieżek dydaktycznych

5. Wykaz podstawowych projektów rewitalizacyjnych

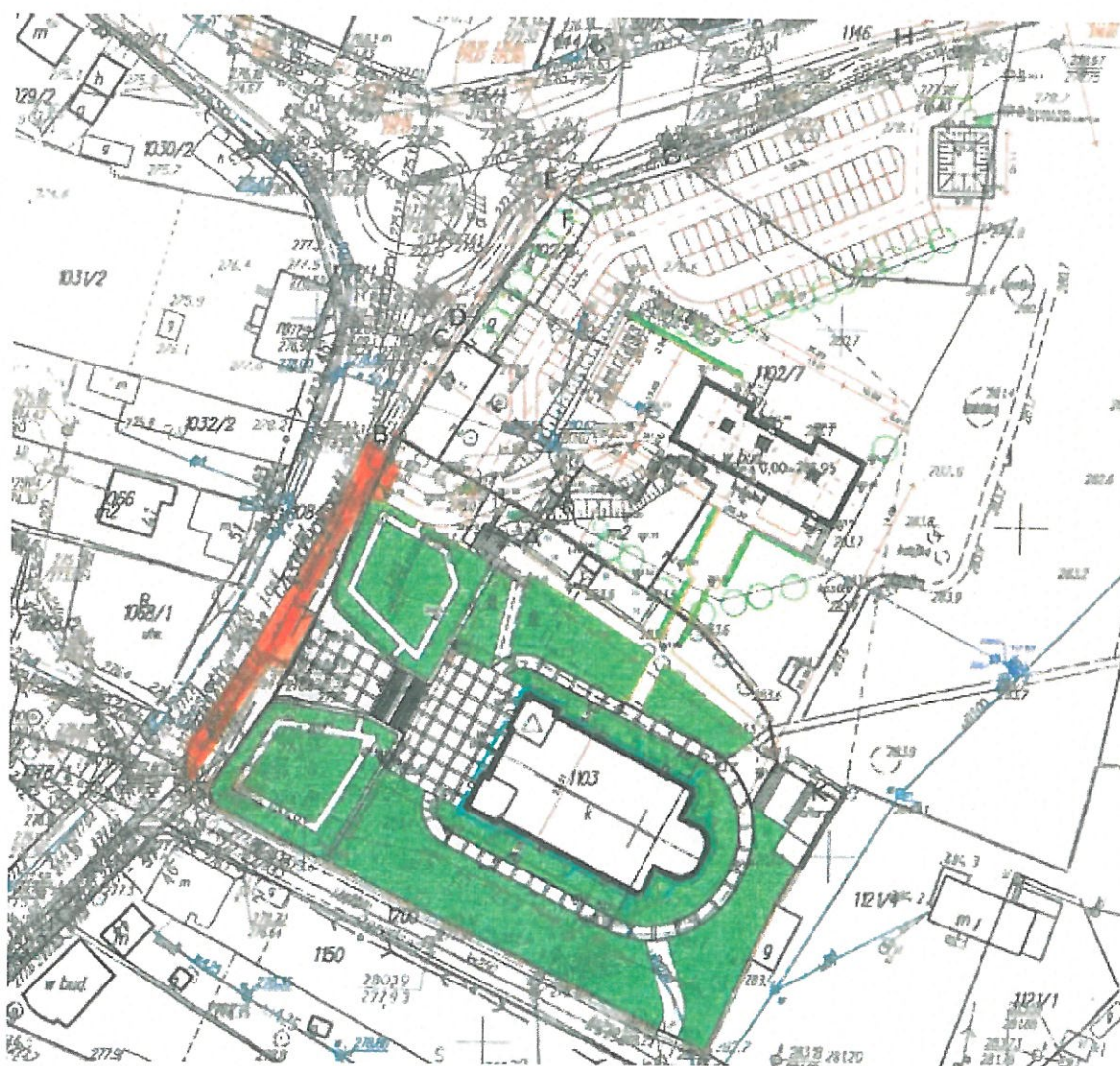
Wyznaczone cele rewitalizacji stanowią podstawę do identyfikacji sposobów na rozwiązanie problemów im odpowiadających. Podstawową jednostką dla rozwiązania problemu i osiągnięcia danego celu jest jednak projekt rewitalizacyjny. Projekt to działanie realnie zaplanowane, celujące w dokładnie zdiagnozowany problem, popierane przez interesariuszy obszaru zdegradowanego, charakteryzujące się jasno określonym, realnym i mierzalnym celem, o określonym terminie realizacji, zapewnionych źródłach finansowania i wyznaczonych do realizacji podmiotach.

Poniżej zaprezentowano wszystkie podstawowe projekty, które zaplanowano do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023.

KARTA PROJEKU NR 1	
Tytuł projektu	Rewitalizacja obszaru wokół Sanktuarium z adaptacją przestrzeni na miejsca parkingowe
Podmioty realizujące	Gmina Piekoszów, Parafia
Lokalizacja	Piekoszów: działki numer: 1103, 1102/2, 1068/1, 1068/2
Zakres zadań	Zagospodarowanie terenu wokół Kościoła na tereny zielone, wytyczenie drogi pożarowej do Kościoła poprzez wymianę nawierzchni wraz z podbudową. Budowa windy umożliwiającej osobom niepełnosprawnym ruchowo samodzielne dotarcie do Sanktuarium. Adaptacja działki 1102/2 na potrzebę stworzenia 100 miejsc postojowych wraz z wytyczeniem drogi dojazdowej. Budowa kolejnych 38 miejsc postojowych (w tym 2 dla osób niepełnosprawnych) na działkach 1068/1 oraz 1068/2 wraz z drogą dojazdową do działek ulokowanych w dalszej części placu.
Wartość projektu (PLN)	2 600 000,00 zł
Okres realizacji	2017-2018
Rezultaty	Rezultatem będzie adaptacja przestrzeni publicznej, która obecnie nie spełnia swojej roli. Konieczne jest między innymi przystosowanie drogi przeciwpożarowej do Kościoła. Budowa windy umożliwi dostęp osobom niepełnosprawnym ruchowo do Sanktuarium, które stanowi kierunek turystyki sakralnej. Utworzenie 138 miejsc postojowych rozwiąże kłopoty parkingowe w centralnej części miejscowości.
Sposób mierzenia rezultatów	Monitoring w okresie minimum 5 lat od zakończenia inwestycji Wskaźniki: <ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia poddana rewitalizacji • liczba wyznaczonych miejsc parkingowych • winda dla osób niepełnosprawnych
Odniesienie do celów rewitalizacji	3.1. Renowacja zabytkowego kościoła oraz jego otoczenia 3.2. Wyznaczenie miejsc parkingowych sposobem na problemy

	komunikacyjne w centrum Piekoszowa
Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna Sfera środowiskowa ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza

Rycina 19. Koncepcja adaptacji przestrzeni wokół kościoła



Źródło. Parafia Narodzenia Najświętszej Maryi Panny - Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Piekoszowie

Rycina 20. Koncepcja zagospodarowania działek 1068/1 oraz 1068/2 na miejsca postojowe



Źródło. Parafia Narodzenia Najświętszej Maryi Panny - Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Piekoszowie

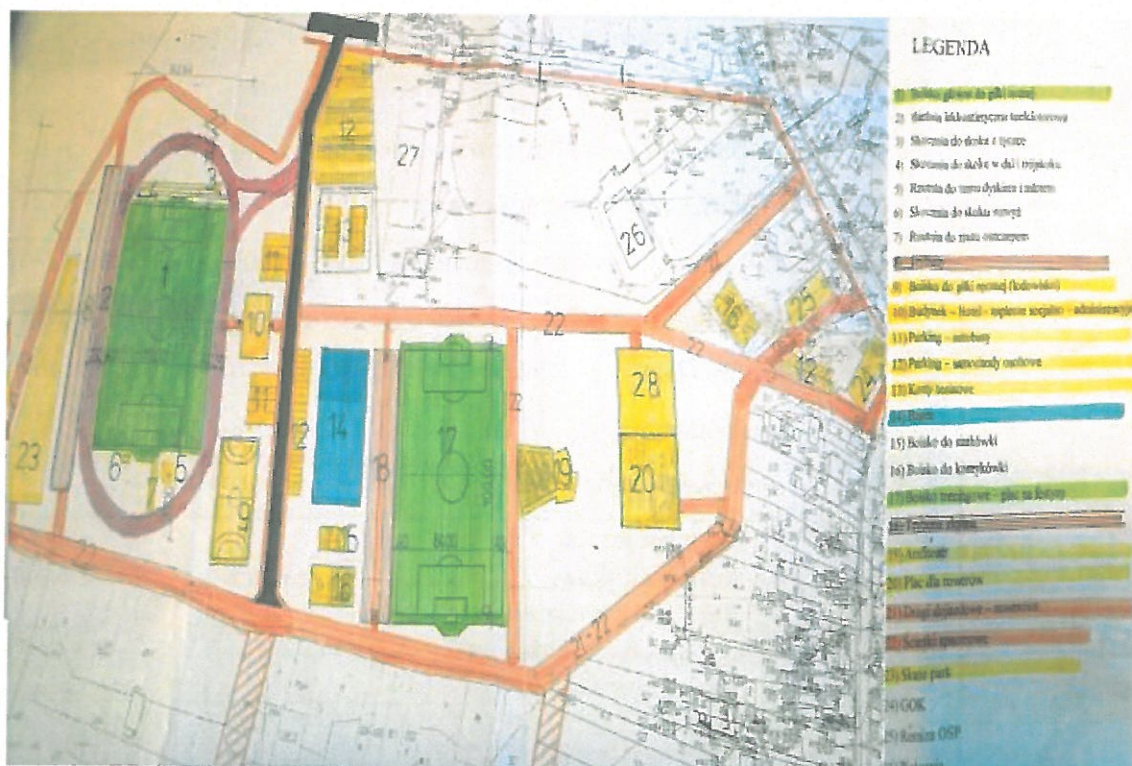
KARTA PROJEKU NR 2	
Tytuł projektu	Park jako miejsce wypoczynku i rekreacji
Podmioty realizujące	Gmina Piekoszów
Lokalizacja	Piekoszów – teren pomiędzy ul. Częstochowską, ul. Wolności oraz ul. Kolejową
Zakres zadań	<p>Realizacja zadania przewiduje zaadaptowanie niezagospodarowanego terenu na potrzeby terenów rekreacyjnych. Projekt będzie polegał na budowie alei parkowych, oświetlenia LED, zagospodarowaniu zieleni, doposażeniu w niezbędny sprzęt (ławki, kosze na śmieci) oraz budowę miejsca spotkań dla wszystkich grup wiekowych z fontanną. Powstały park będzie miejscem wypoczynku dla wszystkich mieszkańców Gminy. Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykup terenów 2. Osuszenie terenu 3. Wytyczenie ścieżek dla pieszych 4. Zagospodarowanie zielenią niską i wysoką 5. Mała architektura (ławki, stoły do gier planszowych, kosze parkowe, oświetlenie parkowe) 6. Wybudowanie fontanny.
Wartość projektu (PLN)	500 000,00
Okres realizacji	2019-2021
Rezultaty	Powstanie infrastruktury wypoczynkowej i rekreacyjnej
Sposób mierzenia rezultatów	<p>Sprawozdanie z realizacji projektu</p> <p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia obszaru zrewitalizowanego • liczba ławek • fontanna
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.3. Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>2.4. Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową</p> <p>3.3. Budowa placów rekreacyjnych</p>

Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sfera społeczna Sfera techniczna ✓ Sfera środowiskowa ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza
----------------------------------	---

KARTA PROJEKU NR 3	
Tytuł projektu	Rewitalizacja boiska sportowego wraz z budową kompleksu sportowego
Podmioty realizujące	Gmina Piekoszów
Lokalizacja	Piekoszów, działka 416/26
Zakres zadań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa stadionu (boisko piłkarskie, bieżnia, trybuna) 2. Budowa dróg wewnętrznych 3. Budowa boiska do piłki ręcznej/koszykówki 4. Budowa dwóch kortów tenisowych 5. Budowa skateparku 6. Budowa budynku hotelowo-socjalnego 7. Budowa budynku administracyjnego 8. Budowa basenu letniego 9. Wytyczenie miejsc parkingowych 10. Rozmieszczenie ogólnych urządzeń lekkoatletycznych do ćwiczeń na świeżym powietrzu
Wartość projektu (PLN)	3 500 000,00
Okres realizacji	2018-2020
Rezultaty	<p>Rezultatem projektu będzie powstanie w pełni funkcjonalnego oraz profesjonalnego kompleksu sportowego, który będzie mógł służyć lokalnym klubom sportowym oraz wszystkim mieszkańcom. Wybudowanie obiektu hotelowo-socjalnego przyczyni się do wzrostu zapotrzebowania na usługi gastronomiczne, transportowe itp.</p>
Sposób mierzenia	Monitoring w okresie minimum 5 lat od zakończenia inwestycji

rezultatów	<p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba boisk sportowych • powierzchnia poddana rewitalizacji • liczba miejsc noclegowych • liczba urządzeń lekkoatletycznych
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.1. Promocja zdrowia i aktywnych form spędzania czasu</p> <p>2.3. Rozwój turystyki elementem zrównoważonego rozwoju gminy</p> <p>2.4. Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową</p> <p>3.4. Modernizacja i budowa infrastruktury sportowej</p>
Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sfera społeczna Sfera techniczna Sfera środowiskowa ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera gospodarcza

Rycina 21. Koncepcja budowy kompleksu sportowego



Źródło. Urząd Gminy w Piekoszowie

KARTA PROJEKU NR 4	
Tytuł projektu	Adaptacja budynku starej plebani na potrzeby lokalnej społeczności
Podmioty realizujące	Gmina Piekoszów
Lokalizacja	Piekoszów, działka: 1102/2
Zakres zadań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyburzenie części budynku 2. Remont elewacji zewnętrznej 3. Dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych 4. Adaptacja pomieszczeń na potrzeby Punktu Informacji Turystycznej, organizacji pozarządowych oraz miejsc spotkań mieszkańców (np. na próby Zespołu Orkiestry Dętej)
Wartość projektu (PLN)	800 000,00
Okres realizacji	2018-2019
Rezultaty	Wykorzystany budynek po starej plebanii będzie stanowił miejsce Punktu Informacji Turystycznej oraz spotkań mieszkańców
Sposób mierzenia rezultatów	<p>Monitoring w okresie minimum 5 lat od zakończenia inwestycji</p> <p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia poddana rewitalizacji • liczba dostępnych pomieszczeń
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.3. Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>2.3. Rozwój turystyki elementem zrównoważonego rozwoju gminy</p> <p>2.5. Modernizacja budynku po starej plebanii na cele społeczno-gospodarcze</p> <p>3.1. Renowacja zabytkowego kościoła oraz jego otoczenia</p>
Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna Sfera środowiskowa ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera gospodarcza

KARTA PROJEKU NR 5	
Tytuł projektu	Adaptacja przestrzeni przy szkole w Jaworzni

Podmioty realizujące	Gmina Piekoszków
Lokalizacja	Jaworznia, działka 544/2
Zakres zadań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią (orlik) 2. Budowa trybuny przy boisku 3. Odtworzenie bieżni 4. Renowacja istniejącego boiska piłkarskiego 5. Utworzenie miejsca spotkań dla młodzieży
Wartość projektu (PLN)	350 000,00
Okres realizacji	2018-2019
Rezultaty	Renowacja obecnie istniejącego boiska oraz bieżni umożliwi ich wykorzystanie zarówno przez uczniów jak i pozostałych mieszkańców sołectwa. Wybudowanie małego boiska sportowego polepszy ofertę sportową szkoły oraz przyczyni się do promocji zdrowia i aktywnego spędzania czasu. Miejsce spotkań dla młodzieży przyczyni się do poprawy pozostałej przestrzeni publicznej, ponieważ obecnie z powodu braku takiego miejsca, młodzi mieszkańcy sołectwa śmiecą oraz dewastują nieformalne miejsca spotkań. Projekt docelowo przyczyni się również do poprawy bezpieczeństwa.
Sposób mierzenia rezultatów	<p>Monitoring w okresie minimum 5 lat od zakończenia inwestycji</p> <p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmodernizowane boisko • powierzchnia odtworzonej bieżni • liczba miejsc na powstałej trybunie • boisko piłkarskie typu orlik
Odniesienie do celów rewitalizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Promocja zdrowia i aktywnych form spędzania czasu 1.2. Zajęcia dodatkowe w Zespołach Placówek Oświatowych 1.3. Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.4. Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową 3.4. Modernizacja i budowa infrastruktury sportowej

Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna Sfera środowiskowa ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza
----------------------------------	---

KARTA PROJEKU NR 6	
Tytuł projektu	Nowa Szkoła w Jaworzni
Podmioty realizujące	Zespół Placówek Oświatowych w Jaworzni
Lokalizacja	Jaworznia 93
Zakres zadań	<p>Organizacja zajęć dodatkowych pozalekcyjnych będzie polegała na doposażeniu pracowni szkolnych w pomoce dydaktyczne oraz realizacji zajęć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zastosowanie matematyki w codziennym życiu • Kompetencje językowe kluczowe w dobie globalizacji • Zaawansowana ekologia
Wartość projektu (PLN)	375 000,00 (125 000,00 * 3 lata)
Okres realizacji	2018-2020
Rezultaty	<p>Zakładany projekt ma na celu przyczynić się do osiągnięcia wyższych wyników edukacyjnych przez uczniów szkoły w Jaworzni. Nabyte kompetencje oraz wiedza przyczynią się do świadomego wyboru dalszej ścieżki edukacji, co przyczyni się do późniejszej realizacji w życiu zawodowym, dzięki czemu dzieci te nie będą korzystać z pomocy socjalnej gminy.</p>
Sposób mierzenia rezultatów	<ul style="list-style-type: none"> • dziennik zajęć dodatkowych • dokumentacja fotograficzna
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.2. Zajęcia dodatkowe w Zespołach Placówek Oświatowych</p> <p>1.5. Edukacja ekologiczna</p>
Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sfera społeczna Sfera techniczna Sfera środowiskowa Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza

KARTA PROJEKU NR 7	
Tytuł projektu	Nowa Szkoła w Piekoszowie
Podmioty realizujące	Zespół Placówek Oświatowych w Piekoszowie
Lokalizacja	Piekosów, ul. Częstochowska 110
Zakres zadań	Organizacja zajęć dodatkowych pozalekcyjnych będzie polegała na doposażeniu pracowni szkolnych w pomoce dydaktyczne oraz realizacji zajęć: <ul style="list-style-type: none"> • Zastosowanie matematyki w codziennym życiu • Kompetencje językowe kluczowe w dobie globalizacji • Zaawansowana ekologia
Wartość projektu (PLN)	480 000,00 (160 000,00 * 3 lata)
Okres realizacji	2018-2020
Rezultaty	Zakładany projekt ma na celu przyczynić się do osiągnięcia wyższych wyników edukacyjnych przez uczniów szkoły w Jaworzni. Nabyte kompetencje oraz wiedza przyczynią się do świadomego wyboru dalszej ścieżki edukacji, co przyczyni się do późniejszej realizacji w życiu zawodowym, dzięki czemu dzieci te nie będą korzystać z pomocy socjalnej gminy.
Sposób mierzenia rezultatów	<ul style="list-style-type: none"> • dziennik zajęć dodatkowych • dokumentacja fotograficzna
Odniesienie do celów rewitalizacji	1.2. Zajęcia dodatkowe w Zespołach Placówek Oświatowych 1.5. Edukacja ekologiczna
Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sfera społeczna Sfera techniczna Sfera środowiskowa Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza

KARTA PROJEKU NR 8	
Tytuł projektu	Aktywizacja oraz integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Podmioty realizujące	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piekoszowie, Gmina Piekoszów
Lokalizacja	Sołectwa: Piekoszów, Jaworznia
Zakres zadań	<p>Realizacja działań w zakresie aktywizacji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i kulturalnej osób wykluczonych społecznie, m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • terapię psychologiczną, psychospołeczną, • organizację grup samopomocowych, • wsparcie indywidualne i grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych, • organizowanie staży lub praktyk zawodowych, • organizacja prac społecznie-użytecznych, • zapewnienie wyżywienia, sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia, • organizacja zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym np. szkolenia zawodowe, • organizacja treningów kompetencji i umiejętności społecznych, • zakup niezbędnego wyposażenia (sprzęt i wyposażenie), <p>Działania będą skierowane do osób, rodzin lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na obszarze rewitalizacji.</p>
Wartość projektu (PLN)	750 000,00
Okres realizacji	2018-2023

Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych, • włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym • poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwa w życiu publicznym • ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych (ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, przemocy domowej, itd.) • poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców
Sposób mierzenia rezultatów	<p>Sprawozdanie z realizacji projektu</p> <p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych szkoleń i kursów • liczba osób objętych wsparciem • liczba zorganizowanych spotkań
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.1. Promocja zdrowia i aktywnych form spędzania czasu</p> <p>1.3. Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>1.4. Poprawa jakości usług społecznych w zakresie wspierania funkcji rodzin, z wykorzystaniem potencjału ekonomii społecznej</p> <p>1.7. Aktywizacja i integracja osób starszych</p>
Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sfera społeczna Sfera techniczna Sfera środowiskowa Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza

KARTA PROJEKU NR 9	
Tytuł projektu	„Znowu młodzi” – aktywizacja osób starszych
Podmioty realizujące	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piekoszowie, Gmina Piekoszów, organizacje pozarządowe, Biblioteka Centrum Kultury w Piekoszowie
Lokalizacja	Sołectwa: Piekoszów, Jaworznia
Zakres zadań	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja spotkań dla osób starszych (wigilia, dzień

	<p>seniora, jak nie dać się oszukać itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacja warsztatów rozwojowych dla osób starszych (zajęcia folklorystyczne, zajęcia na basenie, fitness dla seniorów, zajęcia komputerowe itp.) • Organizacja spotkań międzypokoleniowych (wspólne gotowanie, lekcje historii, senior w internecie itp.)
Wartość projektu (PLN)	200 000,00
Okres realizacji	2018-2023
Rezultaty	Aktywizacja osób starszych zapobiegnie ich wykluczeniu społecznemu. Wykorzystanie rodzin w procesie aktywizacyjnym ma na celu przyspieszenie procesu. Duży nacisk położony na metody oszustw osób starszych (również podczas korzystania z komputera) przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa wśród mieszkańców Gminy.
Sposób mierzenia rezultatów	<p>Sprawozdanie z realizacji projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych spotkań • Liczba zorganizowanych warsztatów • Liczba osób biorących udział w projekcie
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.1. Promocja zdrowia i aktywnych form spędzania czasu</p> <p>1.3. Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>1.7. Aktywizacja i integracja osób starszych</p>
Sfery na które projekt odpowiada	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sfera społeczna Sfera techniczna Sfera środowiskowa Sfera przestrzenno-funkcjonalna Sfera gospodarcza

KARTA PROJEKU NR 10	
Tytuł projektu	Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorców
Podmioty realizujące	Przedsiębiorcy, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach

Lokalizacja	Gmina Piekoszków
Zakres zadań	Przedsięwzięcia realizowane przez obecnie działające firmy na obszarze rewitalizacji oraz tych, które powstaną w kolejnych latach. Inwestycje będą dotyczyły zakupu maszyn, urządzeń, budowy i modernizacji budynków oraz wdrażania innowacji produktowych i procesowych przez przedsiębiorców potrzebnych do prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczych.
Wartość projektu (PLN)	1 000 000,00
Okres realizacji	2017-2023
Rezultaty	Podstawowym oczekiwanym efektem jest zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz polepszenie kondycji przedsiębiorstw.
Sposób mierzenia rezultatów	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje otrzymane od przedsiębiorców • Mapadotacji.gov.pl
Odniesienie do celów rewitalizacji	2.2. Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji
Sfery na które projekt odpowiada	<p>Sfera społeczna Sfera techniczna Sfera środowiskowa Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera gospodarcza</p>

6. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Podmioty realizujące	Tytuł projektu	Zakres działań
1.	Gmina Piekoszków, Organizacje pozarządowe	Pobudzenie turystyki pieszej poprzez budowę ciągu spacerowego wokół Piekoszowa	Budowa szlaków pieszych wokół Piekoszowa.
2.	Gmina Piekoszków	Zagospodarowanie terenów przy urzędzie gminy na cele rekreacyjno- wypoczynkowe	Budowa małej infrastruktury, budowa altany na spotkania mieszkańców, budowa ścieżek spacerowych

3.	Gmina Piekoszów, Zespół Placówek Oświatowych w Piekoszowie	Adaptacja przestrzeni przy Zespole Placówek Oświatowych w Piekoszowie	· Budowa małej muszli koncertowej wraz z terenem rekreacyjnym, z elementami małej infrastruktury, ławeczkami itp., modernizacja boiska szkolnego
4.	Gmina Piekoszów, Zespół Placówek Oświatowych w Piekoszowie	Remont szkoły w Piekoszowie	Remont budynku szkoły: malowanie, szpachlowanie, wymiana stolarki, remont sanitariatów
5.	Gmina Piekoszów	Gajzerka na nowo – adaptacja przestrzeni publicznej	Adaptacja przestrzeni publicznej przy jeziorku poprzez budowę altany oraz elementów małej infrastruktury np. ławki, kosze.
6.	Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej, Gmina Piekoszów	Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury zdrowotnej	Termomodernizacja budynku, wymiana stolarki okiennej, drzwi, remont pomieszczeń, dostosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych
7.	Gmina Piekoszów	Aktualizacja Programu Usuwania Azbestu	Inwentaryzacja produktów zawierających azbest na terenie Gminy Piekoszów
8.	Gmina Piekoszów, szkoły, organizacje pozarządowe	Edukacja ekologiczna mieszkańców	Realizacja akcji społecznych (sprzątanie świata, zimowe dokarmianie ptaków itp.), konkursów oraz spotkań o tematyce ekologicznej

Poza szczegółowo opisanymi powyżej projektami (podstawowymi i pozostałymi), w ramach Programu przewidziana jest również możliwość realizacji innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Mogą się one bowiem zmieniać, na przestrzeni funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do niego działań. Aby Program był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów:

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- aktywizacja i integracja społeczna seniorów,
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców,
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców,
- wsparcie przedsiębiorczości społecznej,
- poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej i prywatnej,
- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznej,
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,
- integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie stopnia ich udziału w życiu publicznym,
- rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych, kulturalnych, gospodarczych, zdrowotnych, etc.
- poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej.

7. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zapisy *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju jako wymóg konieczny przy opracowaniu programów rewitalizacji stawiają zapewnienie komplementarności projektów i szerzej – przedsięwzięć rewitalizacyjnych w pięciu następujących wymiarach:

1. Przestrzennym
2. Problemowym
3. Proceduralno-instytucjonalnym
4. Międzyokresowym
5. Źródeł finansowania.

Głównym celem zapewnienia powiązań pomiędzy poszczególnymi zadaniami jest wykorzystanie potencjału przestrzeni rewitalizacyjnej oraz przede wszystkim potencjału jej mieszkańców w sposób jak najbardziej efektywny. Efektem komplementarności ma być

również synergia w wymiarze proceduralno-instytucjonalnym, czyli zarządzania wdrażaniem Programu Rewitalizacji oraz w wymiarze finansowym (lepsze wykorzystanie środków na działania rewitalizacyjne).

7.1. Komplementarność przestrzenna

Wymóg zachowania komplementarności przestrzennej w Programie Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 został spełniony poprzez skoncentrowanie projektów i działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zarówno obszar zdegradowany, jak i obszar do rewitalizacji został wyznaczony na podstawie pogłębionej analizy wskaźnikowej oraz po zasięgnięciu opinii przedstawicieli władz lokalnych, zainteresowanych środowisk, w tym mieszkańców Gminy Piekoszów. Wszystkie projekty wskazane w Programie do realizacji koncentrują się na obszarze rewitalizacyjnym. Zostały zaplanowane w taki sposób, aby kompleksowo poprawić stan całego obszaru rewitalizowanego, a także wpływać korzystnie na sytuację społeczno-gospodarczą całej gminy. Wynika to z faktu, że głównym obszarem rewitalizacji w gminie jest obszar zurbanizowany – sołectwo Piekoszów stanowiące główny punkt całej Gminy oraz przylegające do niego sołectwo Jaworznia. Obszar ten wymaga działań rewitalizacyjnych przede wszystkim z uwagi na postępującą degradację społeczną. Ważnym czynnikiem jest również strategiczne znaczenie tego obszaru dla rozwoju i promocji Gminy Piekoszów, w tym rozwoju turystycznego. Skoncentrowanie działań na tych obszarach pozwoli znacznie podnieść jakość i poziom życia ich mieszkańców oraz przyczyni się do zapobiegania postępującej pauperyzacji mieszkańców miejscowości. Działania rewitalizacyjne mają za główne zadanie uciąć mechanizmy reprodukcji biedy i związanej z nią biernego stylu życia.

Komplementarność przestrzenna przejawia się również na etapie planowania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Rewitalizacja obszaru wokół Sanktuarium z adaptacją przestrzeni na miejsca parkingowe przewiduje poprowadzenie drogi dojazdowej na działce 1068/1 (na której powstaną miejsca postojowe), która odblokuje obecnie nieużywany obszar pomiędzy ul. Częstochowską, ul. Wolności oraz ul. Kolejową (projekt 2). Dodatkowo na obszarze realizacji projektu 1 będzie realizowany również projekt polegający na przebudowie budynku po starej plebanii. Dopełnieniem przestrzennej rewitalizacji miejscowości Piekoszów będzie adaptacja terenów rekreacyjnych przy nieużywanym boisku

sportowym. W przypadku sołectwa Jaworzni, dwa główne projekty rewitalizacyjne dotyczyć będą głównie obszaru przy Zespole Placówek Oświatowych w Jaworzni.

Rycina 22. Komplementarność przestrzenna podstawowych infrastrukturalnych projektów rewitalizacyjnych na obszarze sołectwa Piekoszów



Źródło. Opracowanie własne

7.2. Komplementarność problemowa

Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 zapewnia również komplementarność problemową. Projekty i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w Programie są ze sobą wzajemnie powiązane przez co dopełniają się tematycznie. Głównym problemem na obszarze rewitalizacji jest niska jakość życia mieszkańców, która wynika między innymi z problemów społecznych. Problemy te wynikają również w dużej mierze z niskiego kapitału społecznego. Zauważalne są również niefunkcjonalne rozwiązania przestrzenne, przez co znaczna, centralna część miejscowości Piekoszów jest niewykorzystana. Dlatego zaplanowane zadania inwestycyjne dotyczą przede wszystkim renowacji, przebudowy oraz adaptacji zniszczonych budynków i przestrzeni publicznej a w węższym zakresie wyrównaniu oraz zniwelowaniu dysproporcji i tym samym zagwarantowaniu spójnego rozwoju cywilizacyjnego obszaru rewitalizowanego. Planuje się prowadzenie w obiektach i przestrzeni publicznej działań o charakterze społecznym (w tym integracyjnym, aktywizującym mieszkańców, edukacyjnym i kulturalnym) oraz działań

umożliwiających utworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Zadania infrastrukturalne zakładają służebność obiektów wobec mieszkańców. Dodatkowo, w kartach projektów rewitalizacyjnych, dla wykazania komplementarności problemowej, zapisano informacje o oddziaływaniu poszczególnych projektów na wskazane w Wytycznych pięć sfer, co ma na celu przeciwdziałanie fragmentacji działań.

7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W ramach Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który został osadzony w systemie zarządzania rozwojem gminy. Wypracowany system zapewni efektywne wdrażanie założeń Programu przy zapewnieniu współdziałania różnych interesariuszy. Zarządzanie niniejszym programem zostanie przypisane Zespołowi Rewitalizacji, którego struktura w dużej mierze będzie osadzona w przyjętym systemie zarządzania gminy. Przewodniczącym Zespołu będzie osoba wskazana przez Wójta, natomiast trzonem, powołani przez przewodniczącego przedstawiciele/pracownicy Urzędu i jednostek organizacyjnych gminy – Członkowie Zespołu Rewitalizacji.

7.4. Komplementarność międzyokresowa

Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 zachowuje ciągłość programową procesu rewitalizacji. Projekty i przedsięwzięcia podejmowane w poprzednim okresie programowania mają swoją kontynuację w obecnym dokumencie. Zakłada się dalsze działania rewitalizacyjne terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, zwiększenie użyteczności obiektów publicznych, inicjowanie programów edukacyjnych, aktywizację grup społecznych. Wnioski z realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej. Dzięki oparciu na obowiązującej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych podejmowane w poprzednich okresach działania mają swoją kontynuację w obecnym Programie.

7.5. Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017 –2023 będą finansowane z różnych źródeł: EFRR, EFS, FS, środki

publiczne oraz środki prywatne, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Taki sposób finansowania gwarantuje możliwie najkorzystniejsze uzyskanie efektów dla obszaru rewitalizacji. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość stymulowania endogenicznych (lokalnych) źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, szczególnie przy założeniu wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości oraz organizacji społecznych.

8. Zarządzanie Programem

8.1. Operator rewitalizacji, kompetencje, zadania oraz odpowiedzialność

Operatorem rewitalizacji, czyli jednostką koordynującą cały proces rewitalizacji na terenie gminy jest Gmina Piekoszów. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za proces realizacji zapisów dokumentu jest Urząd Gminy w Piekoszowie. Nadzór z ramienia samorządu będzie prowadził Wójt Gminy przy współpracy z:

- Referatem Finansowym i Skarbnikiem Gminy;
- Referatem Inwestycji i Rolnictwa;
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- Biblioteką Centrum Kultury w Piekoszowie;
- Zespołem Placówek Oświatowych w Jaworzni;
- Zespołem Placówek Oświatowych w Piekoszowie

Operator dysponuje odpowiednim personelem do wykonania swojego zadania. Rewitalizacja jest sumą wielu odmiennych „branżowych” procesów, takich jak na przykład praca z trudnymi osobami wykluczonymi społecznie a planowanie przestrzenne z drugiej strony. Dodatkowo operator jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji oraz posiada realne możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we wszystkich sprawach tego obszaru dotyczących. Jednocześnie koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał Rady Gminy.

Wdrożenie założeń Programu wymaga realizacji konkretnych przedsięwzięć. W celu usprawnienia zawartych w dokumencie działań należy budżet gminy podporządkować konkretnym celom. Z kolei organizacja wykonania działań powinna zostać powierzona poszczególnym jednostkom samorządu, przy uwzględnieniu ich kompetencji. Część zadań o charakterze bardziej złożonym wymagać będzie współpracy z podmiotami zewnętrznymi

w formie partnerstwa podmiotów publicznych różnych szczebli. Realizacja działań rewitalizacyjnych stanowi wyzwanie nie tylko dla władz samorządowych, ale dla wszystkich podmiotów funkcjonujących na obszarze rewitalizacji (organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz samych mieszkańców). Ważnym jest zatem zapewnienie komplementarności działań oraz źródeł finansowania poza budżetem gminy.

Do głównych zadań Gminy Piekoszów w kontekście zapewnienia ciągłości działań rewitalizacyjnych należy:

- koordynowanie procesów rewitalizacyjnych na terenie Gminy,
- długoletnie prognozowanie budżetu Gminy, w tym: opracowanie i aktualizacja Wieloletniej Prognozy Finansowej, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, wprowadzenie procesu hierarchizacji przedsięwzięć,
- przygotowanie oraz realizacja projektów, w tym zadań inwestycyjnych oraz tzw. „projektów miękkich” (przygotowanie założeń, dokumentacji, pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania),
- współpraca z interesariuszami i partnerami Programu, w tym z organizacjami pozarządowymi,
- monitoring realizacji projektów i ich zakładanych efektów,
- monitorowanie Programu Rewitalizacji oraz jego ewentualna aktualizacja,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Rada Gminy w Piekoszowie jako organ przyjmujący Program Rewitalizacji w formie uchwały, nadzoruje jego realizację oraz osiągnięte efekty.

8.2. Sposób współpracy z partnerami

Władza samorządowa, zgodnie z definicją rewitalizacji, jest podmiotem odpowiedzialnym za cały proces rewitalizacji. Z uwagi na swoje zadania i możliwości oraz dotychczas już zdobyte doświadczenie, jest inicjatorem całego procesu, starając się zaangażować w niego lokalnych partnerów. Partnerami w procesie rewitalizacji są często podmioty prywatne, zarówno te nastawione na zysk, jak też i te non-profit. Mogą one podejmować przedsięwzięcia, których elementem jest poprawa stanu lokali, budynków oraz ich otoczenia, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, remonty, jak również działania w zakresie

aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców, przeciwdziałanie patologiom społecznym, promocji kultury itp.

Podstawowym obowiązkiem operatora jest informowanie partnerów o wszystkich istotnych dla nich aspektach rewitalizacji. Kolejnym krokiem powinna być konsultacja planowanych działań oraz wspólne wdrażanie, tj. opracowanie koncepcji, akceptacja rozwiązań, realizacja projektów rewitalizacji.

8.3. Aktualizacja Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów

Proces rewitalizacji jest działaniem ciągłym, rozciągniętym w czasie, dlatego podlega wpływowi czynników zewnętrznych, na które na etapie sporządzania Programu Gmina Piekoszów nie ma najmniejszego wpływu. W przypadku wystąpienia przesłanek do aktualizacji dokumentu, będzie ona dokonywana co najmniej raz w roku. Natomiast w przypadku nagłych zmian w otoczeniu wpływających bezpośrednio na zapisy Programu konieczna będzie natychmiastowa zmiana dokumentu.

8.4. Monitoring

Monitoring jest procesem polegającym na okresowej kontroli i ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w Programie oraz wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój obszarów rewitalizowanych, a co za tym idzie całej gminy.

Monitorowanie wdrażania zapisów dokumentu jest podstawowym warunkiem realizacji określonych w nim celów. Służy również do kontroli postępu realizacji założonych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami. Umożliwia dodatkowo uruchomienie w odpowiednim czasie procedur awaryjnych przewidzianych w rozdziale dotyczącym analizy ryzyka. Zastosowane będą dwie formy monitoringu:

- Monitoring rzeczowy – polegać będzie na bieżącej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie inwestycji, pozyskiwaniu informacji nt. postępów w ich realizacji, zapewnieniu zgodności z założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji.
- Monitoring finansowy – umożliwi kontrolę finansowych aspektów inwestycji oraz zapewni trwałość osiągniętych rezultatów. Dodatkowym aspektem monitoringu

finansowego będzie pomoc partnerom uczestniczącym w rewitalizacji w uzyskaniu informacji nt. możliwych źródeł finansowania zewnętrznego inwestycji.

Organem właściwym do monitorowanie postępów Programu Rewitalizacji jest Rada Gminy Piekoszów. Jest ona również władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy lub zachodzące zmiany.

8.5. Przejrzystość i odpowiedzialność publiczna za wdrożenie Programu Rewitalizacji

Dla skuteczności procesu rewitalizacji nieodzowna jest partycypacja i akceptacja społeczna. Podstawowym warunkiem do jej osiągnięcia jest informowanie społeczeństwa o prowadzonych pracach. Do stosowanych form przekazu można zaliczyć:

- tablica ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Piekoszowie,
- strona internetowa Gminy,
- biuletyn informacji publicznej.

9. Plan finansowy Programu Rewitalizacji

Podstawowe źródła finansowania projektów zaplanowanych w Programie Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 to:

1. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:

- środki pochodzące z funduszy UE w okresie programowania na lata 2014-2020 (głównie: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny)
- inne zagraniczne środki finansowe
- krajowe środki finansowe (np. z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).

2. Środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień
- subwencja ogólna (część oświatowa)

- dochody własne.

3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:

- pożyczki i kredyty bankowe
- poręczenia
- gwarancja.

4. Środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania Programu, w tym sektora prywatnego.

Najważniejszym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych ujętych w Programie będą fundusze UE o charakterze regionalnym (Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego) oraz krajowym (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Program Operacyjny Polska Wschodnia). Innym, istotnym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki ministerialne oraz takie, którymi dysponują urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej, centra oraz instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, etc.

Poniżej przedstawiono podstawowe projekty, które zaplanowano do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 wraz z potencjalnym źródłem finansowania.

Tabela 22. Wartość i źródła finansowania podstawowych projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Źródła finansowania
1	Rewitalizacja obszaru wokół Sanktuarium z adaptacją przestrzeni na miejsca parkingowe	2 600 000,00	Dofinansowanie EU- RPOWŚ, POWER/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne Gminy
2	Park jako miejsce wypoczynku i rekreacji	500 000,00	Dofinansowanie EU- RPOWŚ, POWER/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne Gminy
3	Rewitalizacja boiska sportowego wraz z budową kompleksu sportowego	3 500 000,00	Dofinansowanie EU- RPOWŚ, POWER/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne Gminy
4	Adaptacja budynku starej plebani na potrzeby lokalnej społeczności	800 000,00	Dofinansowanie EU- RPOWŚ, POWER/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki

			publiczne/środki własne Gminy
5	Adaptacja przestrzeni przy szkole w Jaworzni	350 000,00	Dofinansowanie EU- RPOWŚ, POWER/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne/środki własne Gminy
6	Nowa Szkoła w Jaworzni	375 000,00	Dofinansowanie w ramach RPO WŚ 2014-2020
7	Nowa Szkoła w Piekoszowie	480 000,00	Dofinansowanie w ramach RPO WŚ 2014-2020
8	Aktywizacja oraz integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	750 000,00	Dofinansowanie w ramach RPO WŚ 2014-2020, środki Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, środki własne Gminy
9	„Znowu młodzi” – aktywizacja osób starszych	200 000,00	środki własne Gminy, dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki, granty organizacji pozarządowych (FIO, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności)
10	Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorców	1 000 000,00	Inwestycje prywatne, dofinansowanie w ramach RPO WŚ 2014-2020

Źródło: zestawienie własne

10. Analiza ryzyka

Realizacja Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 odbywać się będzie w długiej perspektywie czasu oraz w zmieniających się warunkach zewnętrznych. W tym rozdziale zidentyfikowano możliwe do przewidzenia ryzyka dla Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów, jak również określono środki w celu zminimalizowania możliwości ziszczenia się negatywnego scenariusza.

Dodatkowo zaproponowano działania, które będą podjęte w przypadku wystąpienia negatywnych scenariuszy pomimo przedsięwziętych środków ostrożności, jak również wskazano podmioty odpowiedzialne za podjęcie działań naprawczych.

Tabela 22. Analiza ryzyka

Rodzaj ryzyka	Istotność dla Programu	Prawdopodobieństwo wystąpienia	Środki ostrożności, działania naprawcze, podmiot odpowiedzialny
Nieuzyskanie dofinansowania ze	Duża	Duże	Realizacja części zakładanych projektów bez wsparcia środków

środków zewnętrznych przewidzianych w projekcie			zewnętrznych jest niemożliwa do zrealizowania. Na etapie wdrażania należy monitorować potencjalne źródła finansowania inwestycji pod kątem możliwości pozyskania środków. Operator Programu powinien dołożyć wszelkich możliwych starań, aby dobrze przygotować wnioski aplikacyjne do konkursów, w których będzie ubiegał się o dofinansowanie.
Nieosiągnięcie zakładanych wskaźników produktu i rezultatu	Duża	Niskie	Odpowiedzialność za osiągnięcie wskaźników spoczywa na Beneficjentach Programu oraz w głównej mierze na jego operatorze, czyli Gminie Piekoszów. Czynnością umożliwiającą minimalizację ryzyka jest bieżący monitoring wdrażania Programu oraz poszczególnych projektów.
Nieosiągnięcie porozumienia z interesariuszami lub brak zainteresowania z ich strony	Duża	Średni	Program został przygotowany w oparciu o konsultacje społeczne. Na etapie wdrażania Programu Gmina Piekoszów powinna prowadzić szeroką kampanię informacyjną, jak również rekrutację uczestników do poszczególnych projektów. Dodatkowo zaleca się bieżące informowanie interesariuszy za pośrednictwem różnych narzędzi, np. strony internetowej.
Ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi	Średnia	Średnie	Ryzyko opóźnienia może pojawić się na przykład w wyniku konieczności aktualizacji Programu o nowe projekty (m.in. ze względu na opóźnienia powstałe z pozyskania środków zewnętrznych, przedłużenia procedury przetargowej itp.). Jako działanie zapobiegawcze Gmina Piekoszów na etapie wdrażania powinna przygotować racjonalny harmonogram uwzględniający zapas czasu w realizacji projektów. Dodatkowo w umowach z wykonawcami zostaną umieszczone zapisy o karach

			umownych za nieterminowe lub nienależyte wykonanie Inwestycji.
--	--	--	--

Źródło: zestawienie własne

11. Analiza oddziaływania na środowisko

W granicach gminy Piekoszów znajdują się liczne formy ochrony przyrody, dla których obowiązują warunki ochrony wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134, z późn. zm.) oraz stosowne akty prawa miejscowego, w tym plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Projekty rewitalizacyjne realizowane na obszarze sołectwa Piekoszów realizowane będą poza terenami objętymi formami ochrony przyrody. Z kolei w sołectwie Jaworznia, szkoła przy której planowana jest adaptacja terenu leży w zasięgu Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Kolejny projekt rewitalizacyjny zlokalizowany na obszarze sołectwa Jaworznia, czyli zagospodarowanie terenu wokół jeziora „Gajzerka” musi uwzględniać warunki ochrony, w tym zakazy, obowiązujące w Chęcińsko-Kieleckim Parku Krajobrazowym. Wszystkie planowane projekty do realizacji ulokowane są głównie na terenach przekształconych antropogenicznie, w tym zabudowanych, dlatego nie przewiduje się aby ich wykonanie spowodowało znaczące negatywne oddziaływania na środowisko, w tym na przyrodę i występujące na terenie gminy formy ochrony przyrody. Ryzyko wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko może zaistnieć jedynie na etapie realizacji inwestycji i będzie miało charakter lokalny, krótkotrwały i odwracalny. Realizacja planowanych inwestycji przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy, ale przede wszystkim do poprawy jakości życia mieszkańców. Mając powyższe na uwadze, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem WPN-II.410.128.2017.AN z dnia 11.08.2017 r. oraz Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem NZ. 9022.5.109.2017 z dnia 24.08.2017 r. odstąpili od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, co jest równoznaczne z brakiem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dla tego opracowania.

12. Konsultacje społeczne

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania

na środowisko dokument strategiczny jakim jest Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 musi zostać poddany konsultacjom społecznym. Cechą charakterystyczną programowania procesu rewitalizacji jest uspołecznienie, czyli prowadzenie go w taki sposób, który umożliwi interesariuszom – partnerom społecznym, uczestnictwo w budowaniu planu działań rewitalizacyjnych. W związku z tym na stronie Urzędu Gminy w Piekoszowie została zamieszczona informacja o przystąpieniu przez gminę Piekoszów do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z ankietą rewitalizacyjną oraz fiską projektową.

Rycina 23. Informacja o przystąpieniu do opracowania Programu Rewitalizacji

Aktualności

2017-07-07

Gmina Piekoszów przystąpiła do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Miło nam poinformować, że Gmina Piekoszów przystąpiła do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, który będzie stanowił podstawę do ubiegania się o unijne środki finansowe, przeznaczone na rewitalizację obszarów zdegradowanych miast oraz wsi.

Rewitalizacja jest kompleksowym procesem przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów. Mową ogólniej rewitalizacja to poprawa jakości życia - czyli m.in. remonty i modernizacja budynków, instytucji, więcej zieleni, rozwój turystyki, kultury, sportu, gospodarka (o najważniejsze: integracja) wsparcie mieszkańców.

Działania rewitalizacyjne (realizowane również projektami rewitalizacyjnymi) planuje się w taki sposób by się wzajemnie uzupełniały (to jest tak, by były komplementarne) oraz aby były skoncentrowane, co najmniej na dwóch płaszczyznach: terytorialnie (to znaczy by były realizowane na obszarze zdegradowanym) oraz problemowo (chodzi o to, aby kilka projektów miało na celu rozwiązanie danego problemu, w różny sposób, i w różnej skali - co znacząco zwiększa szansę skutecznego rozwiązania go, lubi usunąć). Projekty rewitalizacyjne składają się na program, czyli plan działań rewitalizacyjnych, których wykonanie ma pomóc ożywić obszar zdegradowany.

Program rewitalizacji, składający się z projektów jest programem wieloletnim, długofalowym. Bezwni proces rewitalizacji jest długotrwały - wymaga więcej czasu niż prace remontowe czy modernizacyjne i зайвлять nie przychodzi łatwiej. Projekty rewitalizacyjne są przygotowywane i realizowane zarówno przez samorząd gminy - jego administrację lokalną i jednostki organizacyjne, jak i różne podmioty sektora prywatnego - przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, osoby fizyczne - indywidualnie lub grupowo (np. Cechą charakterystyczną programowania procesu rewitalizacji jest uspołecznienie, czyli prowadzenie go w taki sposób, który umożliwi interesariuszom - partnerom społecznym, uczestnictwo w budowaniu planu działań rewitalizacyjnych. W związku z tym zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie ankiety rewitalizacyjnej oraz fiski projektowej.

Ankieta rewitalizacyjną oraz fiskę projektową można pobrać ze strony internetowej lub bezpośrednio w budynku Urzędu Gminy (pokój nr 107). Wypełnioną ankietę (wraz z fiską) należy dostarczyć elektronicznie na adres komunikacja@pikosz.pl bądź osobiście pocztą na adres:

Świętokrzyskie Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej
Kielce, ul. Sienkiewicza 78, 25-501 Kielce

- Fiska projektowa - [pobierz](#) (doc)
- Ankieta - [pobierz](#) (doc)

UJ Piekoszów

[Powrót do listy](#)

Źródło. Opracowanie własne

Informacja o założeniach Programu Rewitalizacji, sposobie jego przygotowania oraz możliwościach dofinansowania projektów została przedstawiona przez specjalistę Świętokrzyskiego Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej podczas XLII Sesji Rady Gminy Piekoszów w dniu 29 czerwca 2017 roku. 17 lipca 2017 roku w Bibliotece Centrum Kultury odbyło się otwarte spotkanie społeczności lokalnej z ekspertem, podczas którego

zostały wypracowane projekty rewitalizacyjne, które przyczynią się do poprawy sytuacji społecznej i gospodarczej na rewitalizowanym obszarze. W dniu 22 lipca miał miejsce spacer rewitalizacyjny, podczas którego zostały dopracowane koncepcje projektów rewitalizacyjnych oraz została przygotowana zamieszczona w Programie dokumentacja fotograficzna. Gotowy projekt dokumentu został poddany konsultacjom społecznym. Od dnia 7 sierpnia do 28 sierpnia 2017 roku Program Rewitalizacji wraz z formularzem uwag został zamieszczony na stronie Urzędu Gminy w Piekoszowie pod adresem www.piekoszow.pl. Wnioski i opinie można było składać drogą korespondencyjną na adres Urząd Gminy w Piekoszowie, drogą elektroniczną na adres centrum@frdl.kielce.pl lub osobiście w Urzędzie Gminy w Piekoszowie. We wskazanym terminie nie wpłynęły żadne uwagi do konsultowanego dokumentu.

Rycina 24. Informacja o przystąpieniu do opracowania Programu Rewitalizacji

Aktualności

© 2017-08-07

Konsultacje społeczne dot. projektu Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023

Wójt Gminy Piekoszów informuje o wyłożeniu do publicznego wglądu i przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023. W dniach 07.08.2017 r. do 28.08.2017 r. odbywać się będą konsultacje społeczne mające na celu zebranie wniosków, uwag i opinii mieszkańców do projektu Programu Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023 poprzez pisemne składanie wniosków i opinii z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego

- drogą korespondencyjną na adres Urząd Gminy w Piekoszowie, ul. Częstochowska 66A, 26-065 Piekoszów (decyduje data wpływu do tut. Urzędu) z dopiskiem: rewitalizacja Piekoszów
- drogą elektroniczną na adres centrum@frdl.kielce.pl
- osobiście w Urzędzie Gminy w Piekoszowie, ul. Częstochowska 66A, 26-065 Piekoszów w pokoju 107.

Projekt Programu Rewitalizacji - [pobierz](#) (pdf)

Formularz uwag - [pobierz](#) (docx)

UG Piekoszów

[Powrót do listy](#)

Źródło. Opracowanie własne

Spis Rycin

Rycina 1. Gmina Piekoszów na tle powiatu, województwa oraz kraju	12
Rycina 2. Gmina Piekoszów w ujęciu fizyczno-geograficznym	15
Rycina 3. Lokalizacja rezerwatów przyrody w Gminie Piekoszów	26
Rycina 4. Lokalizacja Chęcińskiego-Kieleckiego Parku Krajobrazowego w Gminie Piekoszów	27
Rycina 5. Obszary chronionego krajobrazu na tle granic administracyjnych Gminy Piekoszów	28
Rycina 6. Obszary Natura 2000 w granicach administracyjnych Gminy Piekoszów	31
Rycina 7. Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest	37
Rycina 8. Sieć Internetu szerokopasmowego na terenie Gminy Piekoszów	38
Rycina 9. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. Świętokrzyskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji	43
Rycina 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Piekoszów	48
Rycina 11. Mapa bezrobocia Gminy Piekoszów	50
Rycina 12. Terytorialne przedstawienie wyników sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w roku 2016	63
Rycina 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie	69
Rycina 14. Skala interwencji oraz liczby przestępstw w sołectwach Gminy Piekoszów	74
Rycina 15. Obszar zdegradowany na tle granic administracyjnych Gminy Piekoszów	89
Rycina 16. Obszar rewitalizacji na tle granic administracyjnych Gminy Piekoszów	91
Rycina 17. Obszar rewitalizacji - sołectwo Piekoszów	94
Rycina 18. Obszar rewitalizacji - sołectwo Piekoszów	96
Rycina 19. Koncepcja adaptacji przestrzeni wokół kościoła	100
Rycina 20. Koncepcja zagospodarowania działek 1068/1 oraz 1068/2 na miejsca postojowe	101
Rycina 21. Koncepcja budowy kompleksu sportowego	104
Rycina 22. Komplementarność przestrzenna podstawowych infrastrukturalnych projektów rewitalizacyjnych na obszarze sołectwa Piekoszów	116
Rycina 23. Informacja o przystąpieniu do opracowania Programu Rewitalizacji	126
Rycina 24. Informacja o przystąpieniu do opracowania Programu Rewitalizacji	127

Spis Tabel

Tabela 1. Struktura użytkowania ziemi na terenie Gminy Piekoszów w 2015 r.	14
Tabela 2 Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	21
Tabela 3. Formy prawnej ochrony przyrody na terenie Gminy Piekoszów.....	24
Tabela 4. Pomniki przyrody na terenie Gminy Piekoszów	32
Tabela 5. Ilość wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach Gminy Piekoszów	36
Tabela 6. Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007 w 2016 roku	45
Tabela 7. Liczba podmiotów w 2016 roku na poziomie sołectw	46
Tabela 8. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Kielcach (stan na 31 grudnia).....	49
Tabela 9. Liczba mieszkańców w sołectwach	52
Tabela 10. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach i placówkach oświatowych na terenie Gminy Piekoszów	61
Tabela 11. Wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w 2016 roku	62
Tabela 12. Powody przyznania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piekoszowie.....	64
Tabela 13. Problemy społeczne według zestawienia Pareto-Lorenza	66
Tabela 14. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Piekoszów w latach 2014-2016 r. ze względu na miejsce zamieszkania.....	68
Tabela 15. Liczba założonych Niebieskich Kart	71
Tabela 16. Liczba przestępstw na terenie Gminy w 2015 r. z podziałem na rodzaj czynu ..	72
Tabela 17. Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 1000 mieszkańców	76
Tabela 18. Organizacje pozarządowe.....	77
Tabela 19. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 roku	78
Tabela 20. Frekwencja wyborcza w wyborach Parlamentarnych w 2015 roku.....	79
Tabela 21. Ważniejsze cykliczne wydarzenia kulturalne organizowane przez Bibliotekę Centrum Kultury w Piekoszowie	80
Tabela 22. Analiza ryzyka.....	123

Spis Fotografii

Zdjęcie 1. Parking przy ulicy Czarnowskiej w Piekoszowie	17
Zdjęcie 2. Schody prowadzące do Sanktuarium.....	18
Zdjęcie 3. Boisko piłkarskie w Piekoszowie	18
Zdjęcie 4. Dzikie parking przy ulicy Częstochowskiej	93
Zdjęcie 5. Szkoła w Jaworzni	95

